

Załącznik
do Uchwały
Nr XXXIV / 241 / 2014
Rady Powiatu w Wałczu
z dnia 24 kwietnia 2014 r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU WAŁECKIEGO
na lata 2014 – 2020**

**POWIATOWA
STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU
WAŁECKIEGO
na lata
2014 – 2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	7
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU WAŁECKIEGO	8
2.1. Charakterystyka ogólna powiatu	8
2.2. Sytuacja demograficzna i społeczna Powiatu	12
2.3. Bezrobocie i rynek pracy	17
2.4. Pomoc społeczna	29
2.5. Piecza zastępcza	39
2.6. Obszary wymagające wsparcia	49
2.7. Identyfikacja problemów	65
3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	70
3.1. Hierarchia celów	70
3.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych	73
4. ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	76
4.1. Lista zadań	76
4.2. Priorytety polityki społecznej	88
5. WDRAŻANIA STRATEGII	93
5.1. Dokumentacja procesu wdrażania	94
5.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych</i>	95
6. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII	97
6.1. System monitorowania	97
6.2. Sposoby ewaluacji i aktualizacji	97
6.3. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	98
6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	99
6.5. Program promocji i <i>Public Relations</i>	100

WPROWADZENIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego jest implementacją strategii powiatu w obszarze społecznym i stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w tej sferze w powiązaniu ze sferą ekonomiczną w oparciu o zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu powiatu wałeckiego oraz w efekcie przeprowadzonych konsultacji społecznych *Strategia* formułuje sprecyzowane, ambitne i realne *cele strategiczne* i *operacyjne*, a także *zadania* i *projekty realizacyjne*.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego na lata 2014 – 2020 stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Strategia jest koncepcją systemowego działania, polegającego na formułowaniu długookresowych celów w obszarze polityki społecznej, określeniu zasobów i niezbędnych środków do realizacji tych celów. Strategia jest dokumentem wspierającym rozwój powiatu w zakresie polityki społecznej. Celem strategii jest rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w Powiecie Wałeckim oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań w zakresie polityki społecznej.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu, Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu, gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu oraz innych urzędów i instytucji działających w sferze społecznej.

Do podstawowych zadań przy tworzeniu strategii należy zaliczyć diagnozę problemów społecznych, wskazanie głównych kierunków działań a dla obszarów problemowych – priorytetów oraz działań niezbędnych do ich realizacji.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Cele integracji powinny być odzwierciedleniem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Stosowanie zapisów *Strategii* umożliwi zaplanowanie rozwoju wybranych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie innych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia wskazuje główne kierunki działań dla podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej – organów administracji publicznej, głównie samorządowej – oraz pozarządowej – zarówno podmiotów trzeciego sektora, jak sektora prywatnego.

Zarządzanie powiatem wiąże się z codziennym podejmowaniem różnorodnych decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Powiat wykonuje istotne zadania w sferze społecznej z zakresu edukacji publicznej na poziomie ponadgimnazjalnym, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony i zapobiegania klęskom żywiołowym, przeciwdziałania bezrobociu oraz do aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zakres i typ kompetencji przypisanych samorządowi powiatowemu ma daleko idące konsekwencje dla systemu polityki społecznej, a zwłaszcza systemu organizacyjnego szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego została opracowana Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego polegającą na analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), analizie strategicznej dotyczącej diagnozy stanu otoczenia, określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz działań, określeniu zasad wdrażania i monitoringu strategii.

Podstawy prawne

Realizacja *Strategii* w latach 2014 – 2020 ma być zgodna z programami przyjętymi przez rząd na tożsamy okres programowania Unii Europejskiej, a co za tym idzie umożliwiać pozyskiwanie wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednocześnie potrzeba posiadania *Strategii* wynika z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 z 2004 r., poz. 593, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którym zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale także ze standardów europejskich oraz pragmatycznego punktu widzenia.

Istotne znaczenie przy konstruowaniu strategii miały również inne akty prawne. Należy do nich zaliczyć m.in. **ustawę o samorządzie powiatowym** z dnia 5 czerwca 1998 roku, która wyraźnie określa zadania publiczne o charakterze ponad gminnym. Aż 10 z 22 zadań obejmuje swoim zakresem zadania, które obejmuje polityka społeczna. Są to m.in. pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Kolejną podstawą prawną dla *Strategii* jest **Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** z dnia 20 kwietnia 2004 roku, która reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku reguluje status prawny, ich prawa i uprawnienia, wskazuje zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011 roku Ustawa weszła w życie w dniu 01 stycznia 2012 roku. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku reguluje działania mające na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 06 października 1982 roku reguluje działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości

w miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 roku, jako kolejne uwarunkowanie prawne strategii, jest ustawą napisaną specjalnie z myślą o osobach wykluczonych społecznie - odnosi się bezpośrednio do tej grupy i zawiera prawną definicję wykluczenia.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku. Ustawa reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecania realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.

Wreszcie podstawą prawną jest **ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** z dnia 6 grudnia 2006 roku. Ustawa określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Ponadto z 15 przewidzianych w ustawie zadań aż 8 dotyczy polityki społecznej.

Definicje

Wskazywanie wyzwań, czy realnych możliwości płynących z budowania *Strategii* rozpoczęto od przeglądu definicji poniższych pojęć:

Analiza SWOT – metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Cele – określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.

Cel strategiczny – cel najwyższego rzędu w *Strategii Rozwoju Powiatu Wałeckiego* określający stan, jaki chcemy osiągnąć w roku 2020 poprzez osiąganie celów szczegółowych i kierunkowych.

Cel operacyjny – cel podporządkowany *celowi strategicznemu* wskazujący kierunkowe działania lub stany docelowe, który powinien być skojarzony z konkretnymi zadaniami i projektami realizacyjnymi.

Fundusze Strukturalne – zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR).

Integracja społeczna – jest to działanie wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Monitorowanie – proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest

zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.

Polityka społeczna – jest to działanie państwa, które skierowane jest do wszystkich grup społecznych w społeczeństwie obywatelskim. Ma ona na celu zabezpieczenie ich bytu oraz podstawowych potrzeb niematerialnych i materialnych. Szczególną grupą w tej dziedzinie jest rodzina, którą uznaje się za podstawową komórkę polityki społecznej. Polityka społeczna zajmuje się różnymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, problemy rodzinne, sprawy mieszkaniowe. Zajmuje się również społecznymi zagrożeniami, wśród których należy wymienić: alkoholizm, narkomanię, przestępczość.

Pomoc publiczna – pomoc udzielana przedsiębiorcom ze środków, spełniająca następujące warunki: przekazanie środków publicznych, korzyści dla wzrostu rozwoju Powiatu, spełnianie wymogu powszechnej dostępności, wpływ na konkurencję i handel.

Pomoc społeczna – zgodnie z definicją ustawową jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Priorytet – zadanie i projekt o najwyższej randze, którego realizacji nadaje się przywilej pierwszeństwa.

Problem społeczny – wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym.

Programowanie – proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy, wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów, znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.

Projekt – zbiór działań wskazujący przedmiot przedsięwzięcia, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram realizacji, koszt realizacji i źródła finansowania oraz wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów.

Region – w potocznym znaczeniu obszar Województwa Zachodniopomorskiego.

SMART – programy, projekty i zadania są specyficzne (ang. *specific*), mierzalne (ang. *measurable*), uzgodnione (ang. *agreed*), wykonalne (ang. *real*), określone w czasie (ang. *timed*).

Wskaźnik – narzędzie pomiaru osiągnięcia celu lub realizacji zadań i projektów.

Wykluczenie społeczne – jest to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wprowadzenie do powszechnego użycia pojęcia wykluczenia społecznego wpłynęło na szersze postrzeganie procesu pomagania, jako wspierania, w którym jednostka/grupa są czynnymi uczestnikami – przedmiotem i podmiotem działań pomocowych. Skutkiem takich działań powinna być integracja społeczna.

Rozdział 1.

OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego 2014 – 2020 została opracowana dla obszaru NUTS4 powiat wałecki, wchodzący w skład NUTS3 – podregion koszaliński, który stanowi część NUTS 2 – województwo zachodniopomorskie, jeden z szesnastu regionów w Rzeczypospolitej Polskiej.

Czas realizacji Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Powiat Wałecki obejmuje okres od 01 stycznia 2014 do 31 grudnia 2020.

Rozdział 2.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU WAŁECKIEGO

2.1 Charakterystyka ogólna powiatu

2.1.1 Położenie

Powiat Wałecki jest położony w południowowschodniej części województwa zachodniopomorskiego, graniczy z województwem wielkopolskim (powiaty złotowski, pilski i czarnkowsko-trzcianecki), województwem lubuskim (powiat strzelecko-drezdenecki) oraz z powiatami: drawskim i choszczeńskim. Powiat tworzy 5 jednostek administracyjnych: miasto Wałcz (gmina miejska), Mirosławiec, Tuczno, Człopa (gminy miejsko-wiejskie), Wałcz (gmina wiejska).

Na terenie Powiatu Wałeckiego funkcjonują 63 sołectwa, znajdują się 4 miasta i 113 miejscowości wiejskich.

Powierzchnia powiatu obejmuje obszar 1 407 km², co stanowi 6,2% powierzchni województwa zachodnio-pomorskiego (siódma pozycja pod względem powierzchni w województwie na 21 powiatów).

Siedzibą powiatu jest miasto Wałcz, będące równocześnie największym miastem powiatu o liczbie mieszkańców 26 466 (stan na dzień 31.12.2012). Dużym atutem Ziemi Wałeckiej jest położenie geograficzne powiatu, który znajduje się między trzema dużymi ośrodkami miejskimi: Szczecinem, Poznaniem i Bydgoszczą. Przez tereny powiatu przebiegają szlaki komunikacyjne o istotnym znaczeniu dla gospodarki; drogi krajowe: Szczecin (przejście graniczne w Lubieszynie) – Warszawa (Płońsk), Elbląg (do Gdańska i dalej do Kaliningradu) – Kostrzyn nad Odrą.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Powiatu Wałeckiego należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, makroregionów: Pojezierze Wałeckie i Równina Wałecka.

Pojezierze Wałeckie część Pojezierza Południowobałtyckiego rozciągająca się pomiędzy Równiną Drawską i Pojezierzem Drawskim, Równiną Wałecką, Pradoliną Toruńsko-Eberswaldzką oraz Doliną Gwdy. Lekko falista wysoczyzna morenowa z kilkoma równoleżnikowymi wałami moren czołowych, z których trzy zarysowują się na południe od Wałcza, kumulując już na terenie Województwa Wielkopolskiego górą Dąbrową (207 m n.p.m.) oraz górą Raczą (211 m n.p.m.) na terenie powiatu drawskiego. W środkowej części pojezierza liczne jeziora – największym akwenem Pojezierza Wałeckiego jest jezioro Wielki Bytyń o powierzchni 484 ha.

Równina Wałecka część Pojezierza Południowobałtyckiego o powierzchni ok. 700 km² pomiędzy Pojezierzem Drawskim, Szczecińskim i Wałeckim a Doliną Gwdy. Obejmuje sandr¹ po obu stronach Piławy, stąd też inna jej nazwa – *Równina Piławy*. Zalesiona i bardzo rzadko zaludniona. Wiele jezior rynnowych, z których największe są Wąsocze (330 ha – na terenie powiatu drawskiego) oraz Zbiczno (276 ha, o głębokości maksymalnej 29 m).

2.1.2 Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, Powiat Wałecki ma charakter rolniczo-turystyczny. Decydują o tym w głównej mierze stan uprzemysłowienia oraz posiadane warunki naturalne, zależne od poszczególnych części powiatu. Strukturę użytkowania gruntów w Powiecie Wałeckim prezentuje tablica 2.1 oraz wykres 2.1.

W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy, które zajmują łącznie 81 752 hektary (57,7%). Ponad 1/3 powierzchni powiatu zajmują użytki rolne – 44 730 ha. Pozostałe grunty (w tym grunty zabudowane i zurbanizowane oraz nieużytki), stanowiące 6,2% powierzchni, zajmują 8 718 ha, zaś pozostały – znaczny jeśli chodzi o średnią ogólnopolską – obszar zajmują grunty pod wodami.

Tabela 2.1

Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	141 500	100,0
Użytki rolne	44 730	31,6
Lasy	81 752	57,7
Grunty pod wodami	6 300	4,5
Pozostałe grunty	8 718	6,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Powierzchnia Powiatu Wałeckiego jest podzielona na 5 jednostek administracyjnych (jedna gmina miejska, trzy gminy miejsko-wiejskie oraz jedna gmina wiejska), z których największą jest gmina Wałcz stanowiąca 40,7% obszaru powiatu. Drugą co do wielkości jest gmina Człopa – około ¼ powierzchni powiatu. Pozostałe gminy wiejsko-miejskie Tuczo i Mirosławiec zajmują odpowiednio 17,7 i 14,4% Powiatu Wałeckiego. Najmniejszą powierzchnię ma gmina miasto Wałcz, której obszar to 38 km². Strukturę administracyjną powierzchni Powiatu Wałeckiego prezentuje tablica 2.2 oraz wykres 2.1.

¹ Sandr to rozległy, bardzo płaski stożek napływowy zbudowany ze żwirów i piasków osadzonych i wypłukanych przez wody pochodzące z topnienia lądolodu. Powstaje podczas recesji lub postoju lądolodu na jego przedpolu.

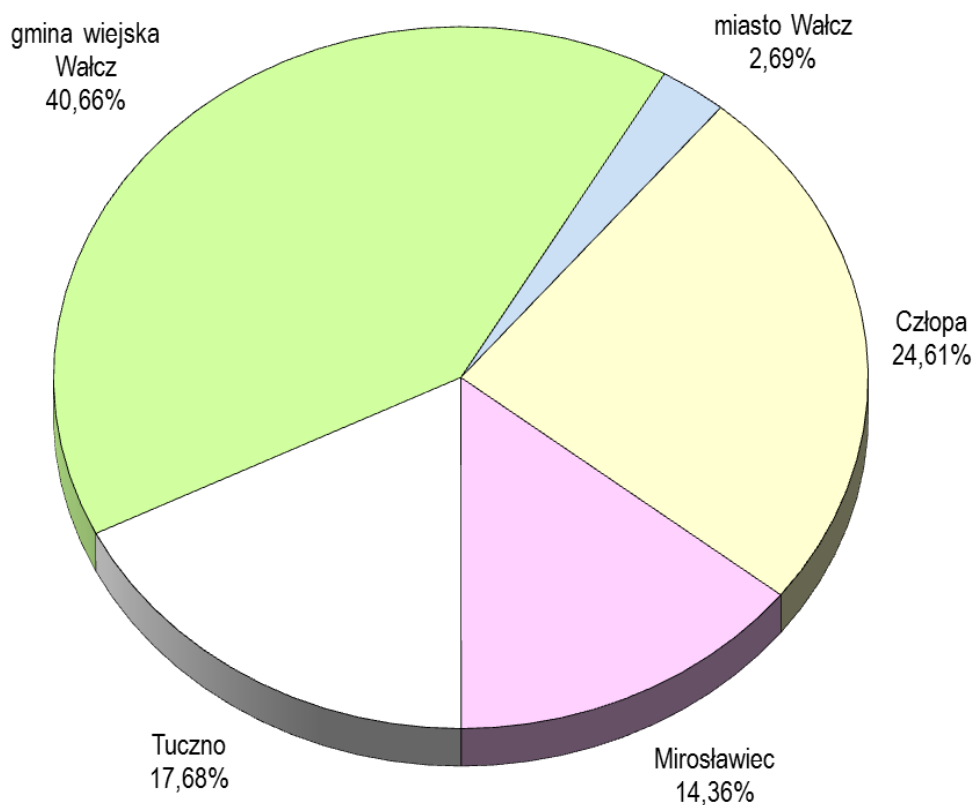
Tabela 2.2

Powierzchnia powiatu według gmin

Wyszczególnienie	Powierzchnia ewidencyjna [km ²]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	1 414	100,0
miasto Wałcz	38	2,7
Człopa	348	24,6
Mirosławiec	203	14,4
Tuczno	250	17,7
gmina wiejska Wałcz	575	40,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Wykres 2.1. Powierzchnia powiatu według gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

2.1.3 Ludność

Liczba ludności Powiatu Wałeckiego wynosiła w dniu 31 grudnia 2012 roku 54 993 osoby. W tej liczbie było 28 127 kobiet i 26 866 mężczyzn (odpowiednio 51,15 i 48,85% populacji). Współczynnik feminizacji – tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – był wysoki i wyniósł 104,7. Oznacza to niebezpieczne zbliżenie się do poziomu wartości 105 wskaźnika, powyżej którego relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn może niekorzystnie wpływać na biologiczną reprodukcję populacji. Warto zauważyć jednak iż w porównaniu do sytuacji w roku 2006, współczynnik feminizacji spadł o 0,6. Najgorzej sytuacja w tym zakresie wyglądała w mieście Człopa (110,7 kobiet na 100 mężczyzn – znaczne pogorszenie) oraz w gminie miejskiej Wałcz (109,1 kobiet na 100 mężczyzn), gdzie jednak wskaźnik podniósł się o 0,6.

Powiat Wałecki pod względem liczby mieszkańców zajmował 14 miejsce w województwie zachodniopomorskim, na 21 powiatów w regionie. Ludność powiatu wałeckiego stanowiła 3,2% populacji województwa. Gęstość zaludnienia Powiatu Wałeckiego wynosiła 39 osób/1km² i była blisko o połowę (52,0%) niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie zachodniopomorskim oraz około 1/3 niższa od średniej w podregionie koszalińskim (67,2%). Pod względem gęstości zaludnienia Powiat Wałecki zajmował 17 pozycję w województwie zachodniopomorskim.

Wśród mieszkańców powiatu 61,64% stanowiła ludność miejska.

2.2 Sytuacja demograficzna i społeczna Powiatu

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku na obszarze Powiatu Wałeckiego zamieszkiwały łącznie 54 993 osoby. Sytuację demograficzną Powiatu Wałeckiego przedstawia tabela 2.3.

Tabela 2.3

Liczba ludności Powiatu Wałeckiego według płci i miejsca zamieszkania

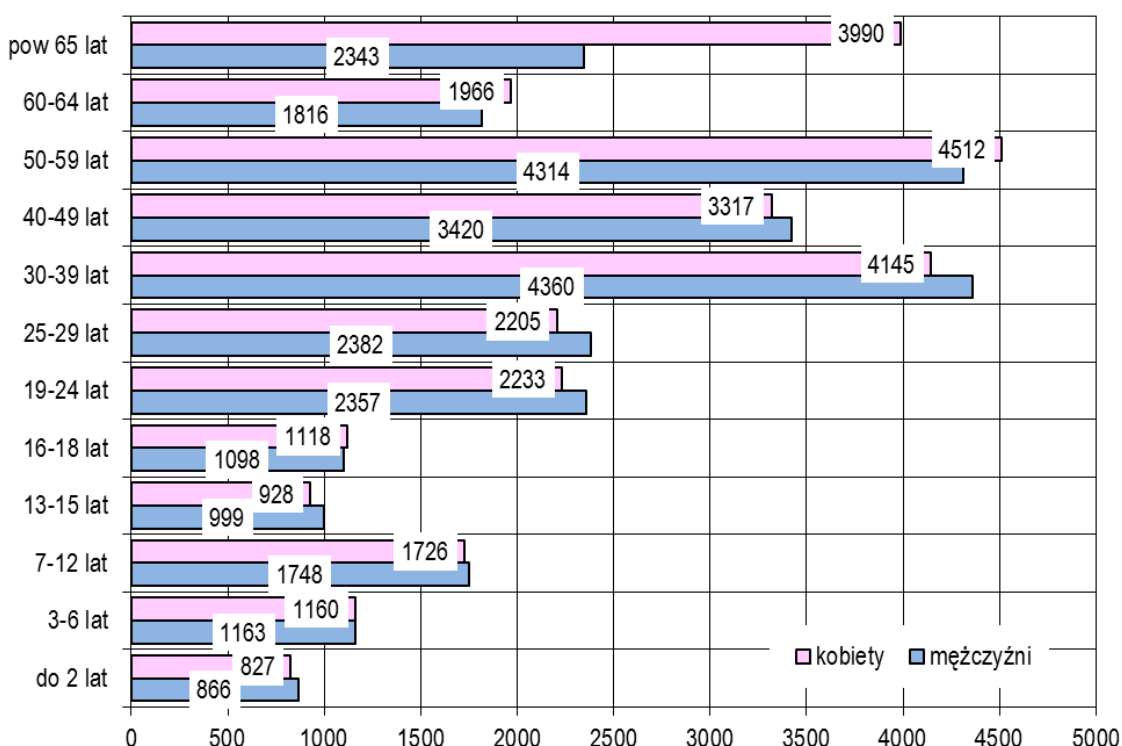
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn
Powiat Wałecki	54 993	26 866	28 127	104,7
miasto Wałcz	26 466	12 656	13 810	109,1
gmina Człopa	5 106	2 524	2 582	102,3
gmina Mirosławiec	5 617	2 791	2 826	101,3
gmina Tuczno	5 093	2 541	2 552	100,4
gmina wiejska Wałcz	12 711	6 354	6 357	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Do roku 1999 liczebność ludności Powiatu stale rosła. Od tego momentu, w relacji do lat poprzednich, liczba mieszkańców Powiatu Wałeckiego zaczęła nieznacznie spadać a od roku 2006 ustabilizowała się na poziomie oscylującym wokół 55 tysięcy. W tym okresie nieznacznie spadł współczynnik feminizacji. Warto zauważyć, iż w powiecie wałeckim odnotowano dodatni przyrost naturalny na poziomie 1,3 promila, co stanowiło drugi najwyższy wynik w województwie – po powiecie polickim (3,5 promila). Trzeba jednak pamiętać, iż sytuacja obu powiatów jest inna ponieważ powiat policki stanowi zaplecze zasobów ludzkich dla aglomeracji szczecińskiej, w którym osiedlają się młode małżeństwa w pierwszej i drugiej fazie rozwoju rodziny. Wynik ten był jednocześnie znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej (-0,1 promila) a także wyższy od średniej w podregionie koszalińskim (0,4 promila).

Strukturę wiekową populacji Powiatu Wałeckiego prezentuje wykres 2.2.

Wykres 2.2 Struktura ludności w Powiecie Wałeckim według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

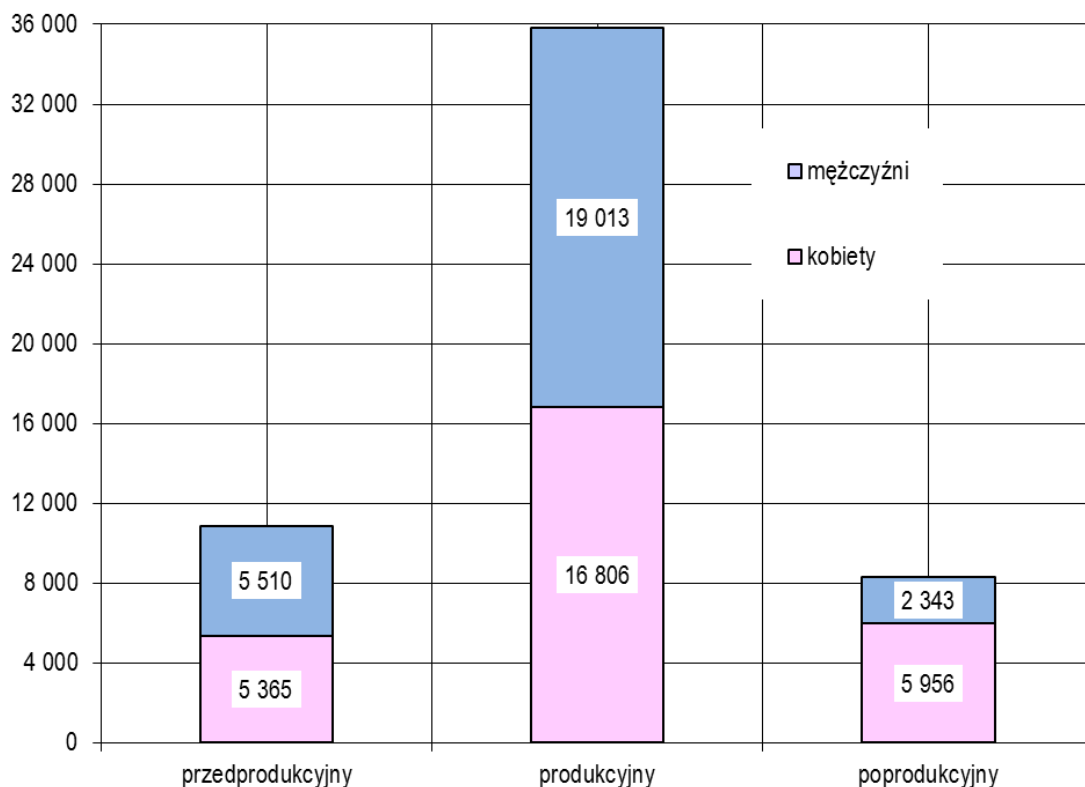
Liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet w grupach wiekowych do 49 roku życia. Od tego momentu liczebność kobiet systematycznie zwiększa przewagę liczebną nad liczbą mężczyzn. W ostatniej grupie wiekowej mamy już do czynienia z niespełna dwukrotnie większą ilością kobiet w stosunku do liczby mężczyzn (odpowiednio w strukturze 63,1% i 36,9%). Wpływa na to przede wszystkim przeciętna długość wieku, która w przypadku kobiet jest blisko 10 lat dłuższa od przeciętnej u mężczyzn.

W porównaniu do poprzedniego okresu planowania 2007 – 2013 zaobserwowano istotne zwiększenie szacunkowego przeciętnego wieku mieszkańca powiatu wałeckiego wynikające ze zwiększenia liczebności populacji w grupach wiekowych powyżej 24 roku życia a zmniejszenie grup dzieci i młodzieży. Średni szacunkowy wiek mieszkańca powiatu wałeckiego w roku 2006

wynosił 35,5 lat (dla kobiet wyniósł 36,7 a dla mężczyzn 34,2 lata). W roku 2012 przeciętny mieszkaniec powiatu wałeckiego postarzał się o blisko 2,5 roku, a jego średni szacunkowy wiek wyniósł 37,9 lat (proces ten dotknął w sposób identyczny kobiety i mężczyzn i wyniósł odpowiednio 39,1 oraz 36,7 lat).

Wykres 2.3 prezentuje strukturę ludności Powiatu Wałeckiego według grup wiekowych – produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

Wykres 2.4 Struktura ludności Powiatu w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

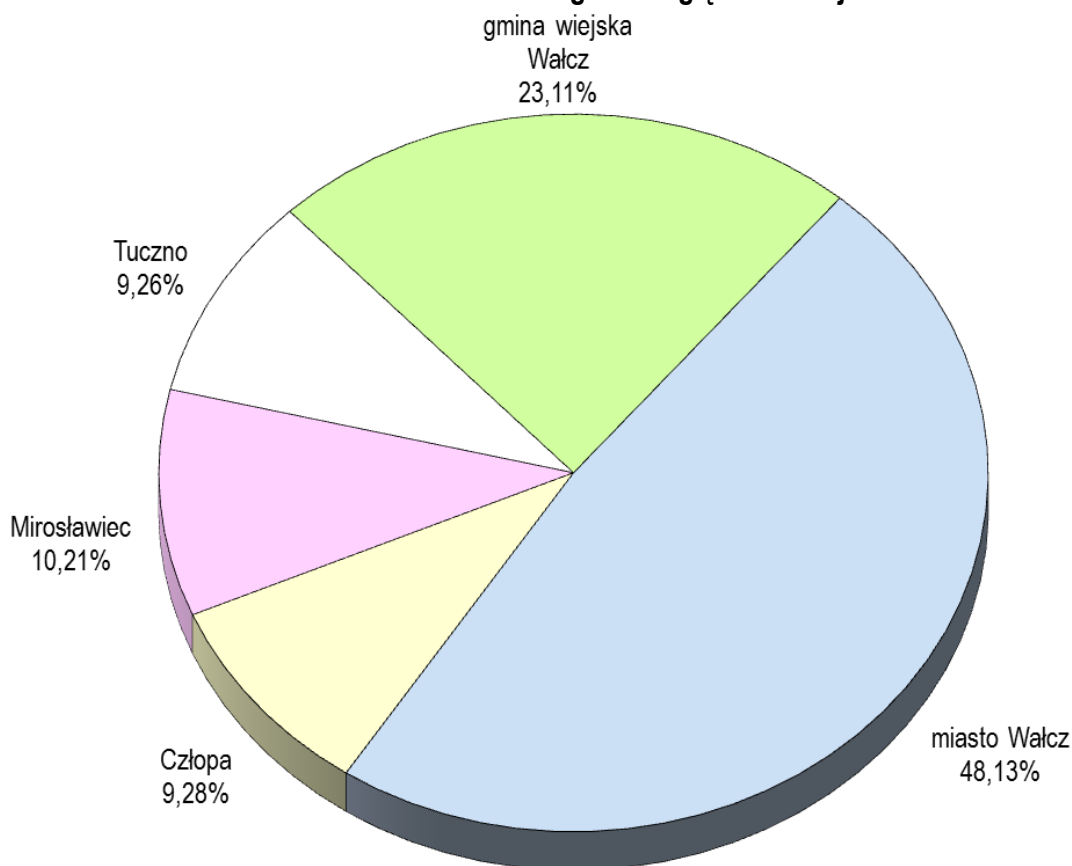
Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Wałeckim utrzymuje się wprawdzie od kilku lat na prawie niezmiennym poziomie – ok. 63-65%, jednak relacja w pozostałych grupach wiekowych zmienia się bardzo niekorzystnie. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat nastąpił spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o blisko 2 tys. osób oraz wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o ponad 1,4 tys. osób. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Wałeckim wynosił w badanym okresie 535 osób. Był nieznacznie wyższy od przeciętnego w województwie zachodniopomorskim i podregionie koszalińskim (odpowiednio 534 i 529 osób w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym).

Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. **W Powiecie Wałeckim na koniec roku 2012 wskaźnik ten wyniósł aż 18,4%. Oznacza to gigantyczny wzrost o niespełna 4,5 punktu procentowego tj. o prawie 1/3 w stosunku do poprzedniego okresu programowania.** Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym spowoduje w niedalekiej przyszłości poważne problemy związane m. in. z brakiem

rań do pracy, bezrobociem wśród nauczycieli, koniecznością likwidacji niektórych placówek oświatowych oraz zabezpieczeniem emerytalnym. Wskazuje to również na przyczynę dodatniego przyrostu naturalnego w powiecie, który w kontekście danych o liczbie ludności w poszczególnych grupach wiekowych, wynika przede wszystkim z procesów migracyjnych.

Najliczniej zamieszkałą gminą Powiatu Wałeckiego jest Miasto Wałcz, w którym mieszka blisko połowa populacji. Drugą co do liczebności jest gmina wiejska Wałcz, którą zamieszkuje niespełna ¼ społeczności Powiatu. Pozostałe gminy zamieszkuje podobna liczba mieszkańców – od 9 do 10% populacji Powiatu. Wykres 2.4 prezentuje strukturę ludności Powiatu pod względem miejsca zamieszkania według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Wykres 2.4 Struktura ludności Powiatu Wałeckiego ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Wskaźnik gęstości zaludnienia w Powiecie Wałeckim w badanym okresie wyniósł 39 osób/km² i był niższy od przeciętnego dla województwa zachodniopomorskiego o blisko połowę, zaś od przeciętnego dla podregionu koszalińskiego niespełna 30%. Natomiast w poszczególnych gminach Powiatu kształtował się następująco:

– miasto Wałcz	696
– Człopa	15
– Miroslawiec	28
– Tuczno	20
– gmina wiejska Wałcz	22

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Wałeckim oraz w poszczególnych gminach Powiatu w roku 2004 prezentuje tabela 2.4.

Tabela 2.4

Przyrost naturalny w Powiecie Wałeckim i gminach Powiatu

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny (na 1000 ludności)
Powiat Wałecki	1,3
miasto Wałcz	0,2
Człopa	1,0
Miroslawiec	1,2
Tuczno	- 0,4
gmina wiejska Wałcz	4,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Z zaprezentowanych danych wynika, iż przyrost naturalny w całym Powiecie Wałeckim oraz we wszystkich jego jednostkach administracyjnych jest dodatni i wyższy od przeciętnego dla województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego, choć spada. Ujemne przyrosty zanotowano w miastach Człopa (-3,0) oraz Tuczno (-2,5) oraz w całej gminie Tuczno (-0,4). Znacznie, bo o 40% – w porównaniu do poprzedniego okresu programowania – spadł poziom przyrostu naturalnego w gminie Miroslawiec (z 2,0 do 1,2). Najwyższy – na poziomie 4,5 promila – przyrost naturalny odnotowano w gminie wiejskiej Wałcz, która stanowi odpowiednik omówionego przykładu powiatu polickiego w mikroskali. Sytuacja ma związek z nasilającą się tendencją, zwłaszcza wśród osób młodych posiadających ograniczone możliwości finansowe, osiedlania się poza granicami administracyjnymi miast co pozwala na korzystanie z dostępnych na ich terenie miejsc pracy, sieci handlowej i usługowej czy dóbr kultury przy jednoczesnym obniżeniu kosztów zakupu nieruchomości czy opłat lokalnych.

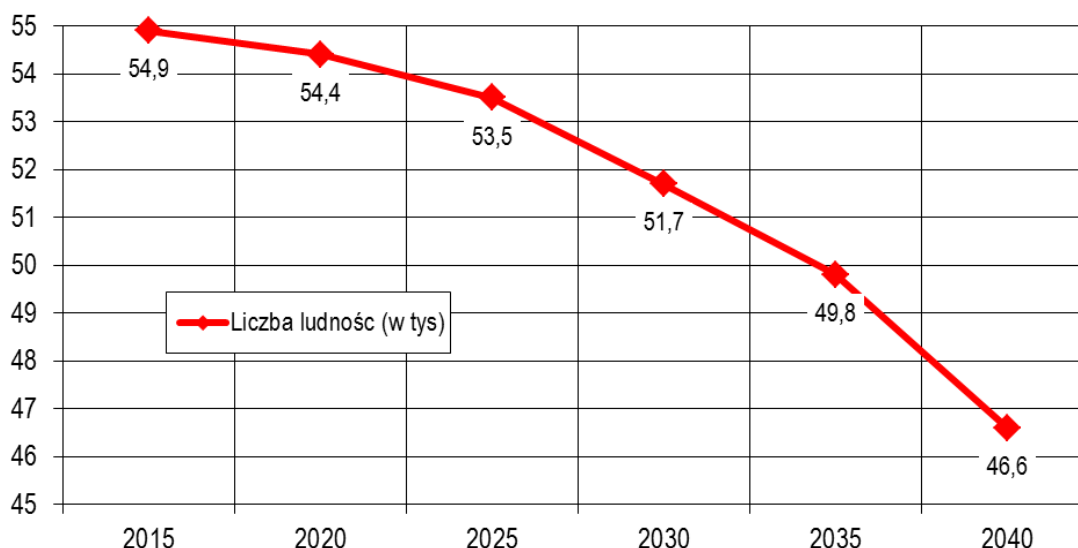
Prognozę kształtowania się liczby ludności w Powiecie Wałeckim w latach 2015 – 2040 prezentuje tabela 2.5 i wykres 2.5.

Tabela 2.5

Prognoza ludności w Powiecie Wałeckim (w tysiącach osób)

Wyszczególnienie	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Powiat Wałecki	54,9	54,4	53,5	51,7	49,8	46,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Wykres 2.5 Prognoza ludności w Powiecie Wałeckim (w tysiącach osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Opracowana na podstawie *Prognozy demograficznej na lata 2003-2030* Głównego Urzędu Statystycznego prognoza ludności w Powiecie Wałeckim, nie napawa optymizmem. Wynika z niej, iż w ciągu najbliższych 25 lat liczba mieszkańców Powiatu spadnie o blisko 15%. Warto również zauważyć, iż prognoza demograficzna została opracowana przy założeniu stopnia starzenia się społeczeństwa poniżej poziomu 15%, który w powiecie wałeckim już dziś jest znacznie przekroczony. To oznacza, iż dynamika spadku liczby ludności Powiatu Wałeckiego może być wyższa od prognozowanej.

2.3 Bezrobocie i rynek pracy

2.3.1 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków ich rodzin. Za bezrobotną uznaje się osobę, która spełnia kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałcu można wnioskować o spadku liczby bezrobocia ogółem i stabilnym udziale w strukturze bezrobocia długookresowego. Na dzień 31 grudnia 2013 roku na zarejestrowanych 3 507 osób bezrobotnych, aż 2 888, tj. 82,3% osób pozostaje bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Wskaźnik ten jest wysoki, podobnie jak liczba osób długotrwale bezrobotnych – 1 685, tj. 48,1%.

Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Wałeckiego prezentują tabela 2.6 i wykres 2.6.

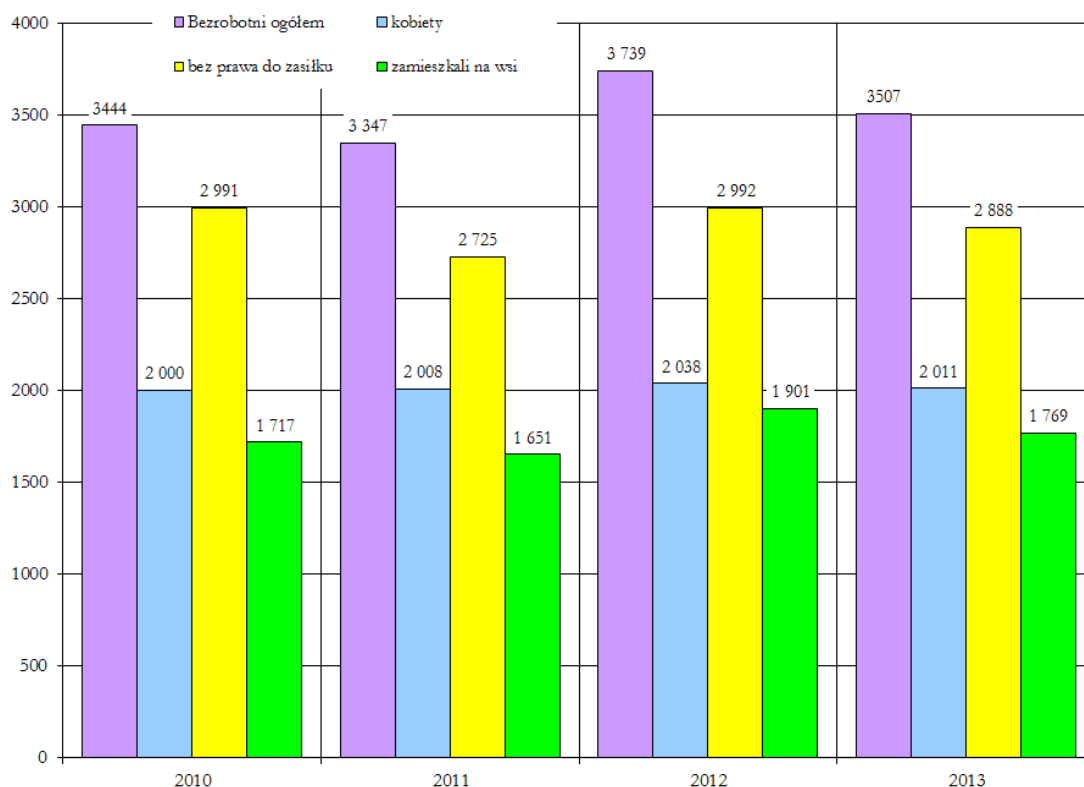
Tabela 2.6

Dynamika bezrobocia w Powiecie Wałeckim od 2010 do 2013
(stan na ostatni dzień roku; w 2013 dane za 30.XI)

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym		
		kobiety	bez prawa do zasiłku	zamieszkali na wsi
2010	3 444	2 000	2 991	1 717
2011	3 347	2 008	2 725	1 651
2012	3 739	2 038	2 992	1 901
2013	3 507	2 011	2 888	1 769

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.6 Dynamika bezrobocia w Powiecie Wałeckim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

W badanym okresie obserwowano stabilizację liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Wałeckim. Warto zauważyć, iż w porównaniu do poprzedniego okresu programowania bezrobocie spadło – w zależności od przyjętej wartości bazowej – o 25-45%. Miała na to wpływ integracja Polski z Unią Europejską, powiązana z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego.

Istotną kwestią dotyczącą zjawiska bezrobocia jest określenie jego struktury. Poniższe wykresy prezentują strukturę bezrobocia w Powiecie Wałeckim na koniec września i trzeciego kwartału 2013 roku pod względem:

- czasu pozostawania bez pracy w miesiącach,
- wieku,
- posiadanego wykształcenia,
- posiadanego stażu pracy oraz
- miejsca zamieszkania.

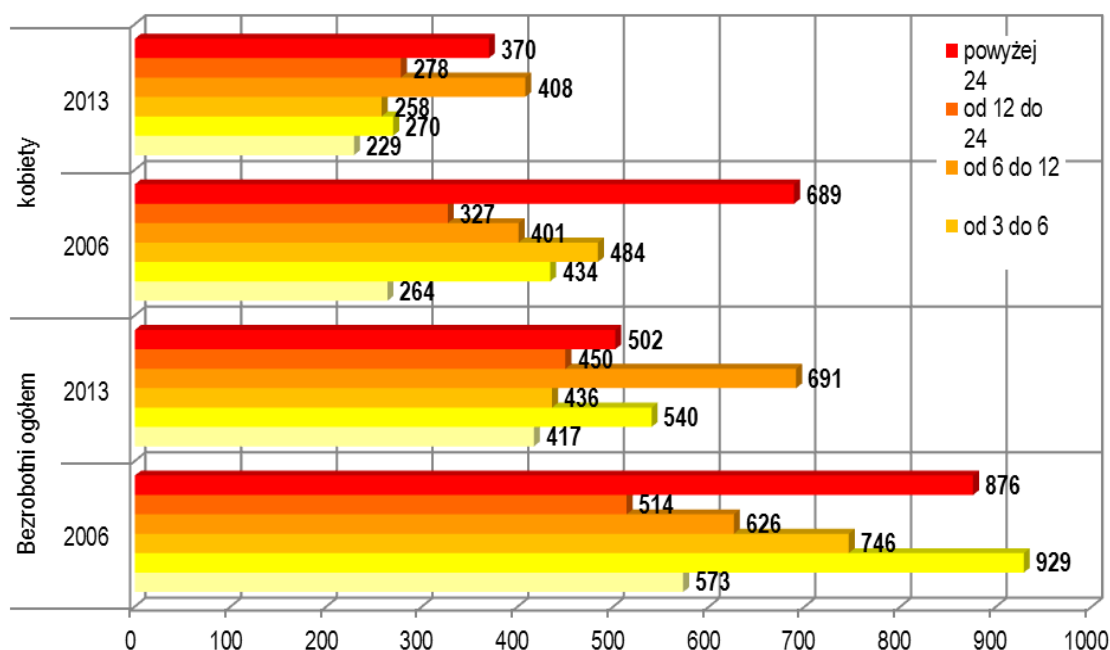
Tabela 2.7

**Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim
wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na 30 września 2013)**

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety
do 1	417	229
od 1 do 3	540	270
od 3 do 6	436	258
od 6 do 12	691	408
od 12 do 24	450	278
Powyżej 24	502	370

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.7 Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na 30 września 2013 i 31 grudnia 2006)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

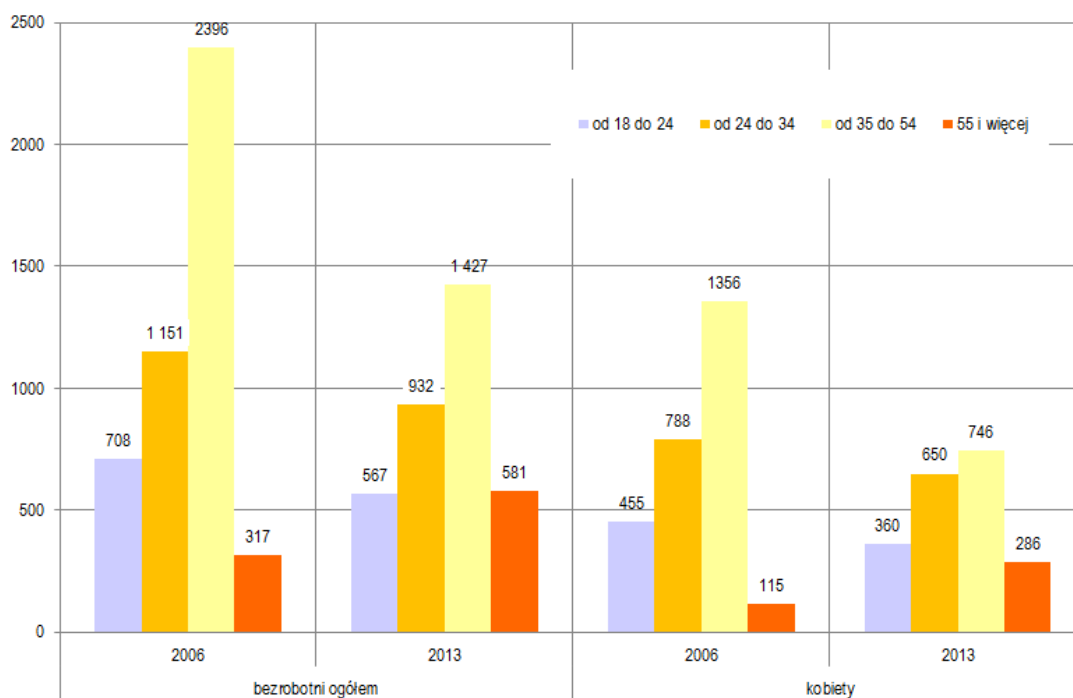
Tabela 2.8

**Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim
wg wieku w latach (stan na 31 grudnia 2013)**

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety
od 18 do 24	567	360
od 24 do 34	932	650
od 35 do 54	1 427	746
55 i więcej	581	286

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.8 Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim wg wieku w latach (stan na stan na 31 grudnia 2006 i 31 grudnia 2013)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

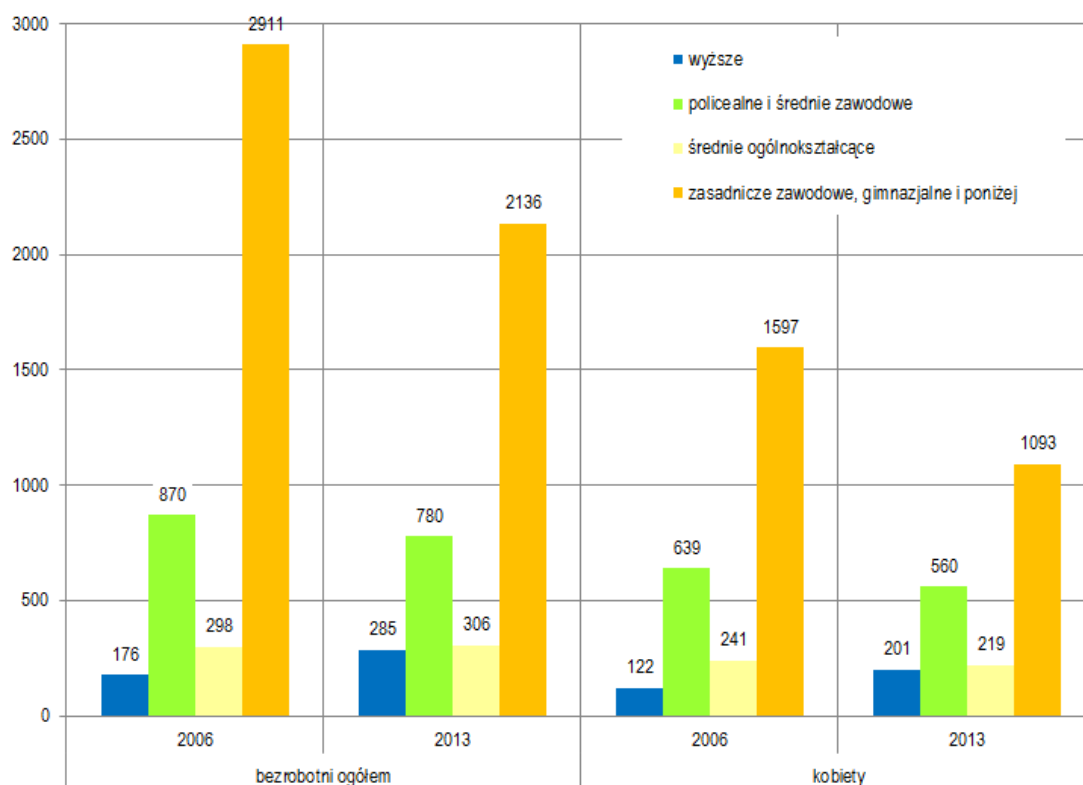
Tabela 2.9

**Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim
wg posiadanego wykształcenia (stan na 31 grudnia 2013)**

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety
wyższe	285	201
policealne i średnie zawodowe	780	560
średnie ogólnokształcące	306	219
zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i poniżej	2136	1093

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.9 Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim wg posiadanego wykształcenia (stan na 31 grudnia 2006 i 31 grudnia 2013)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

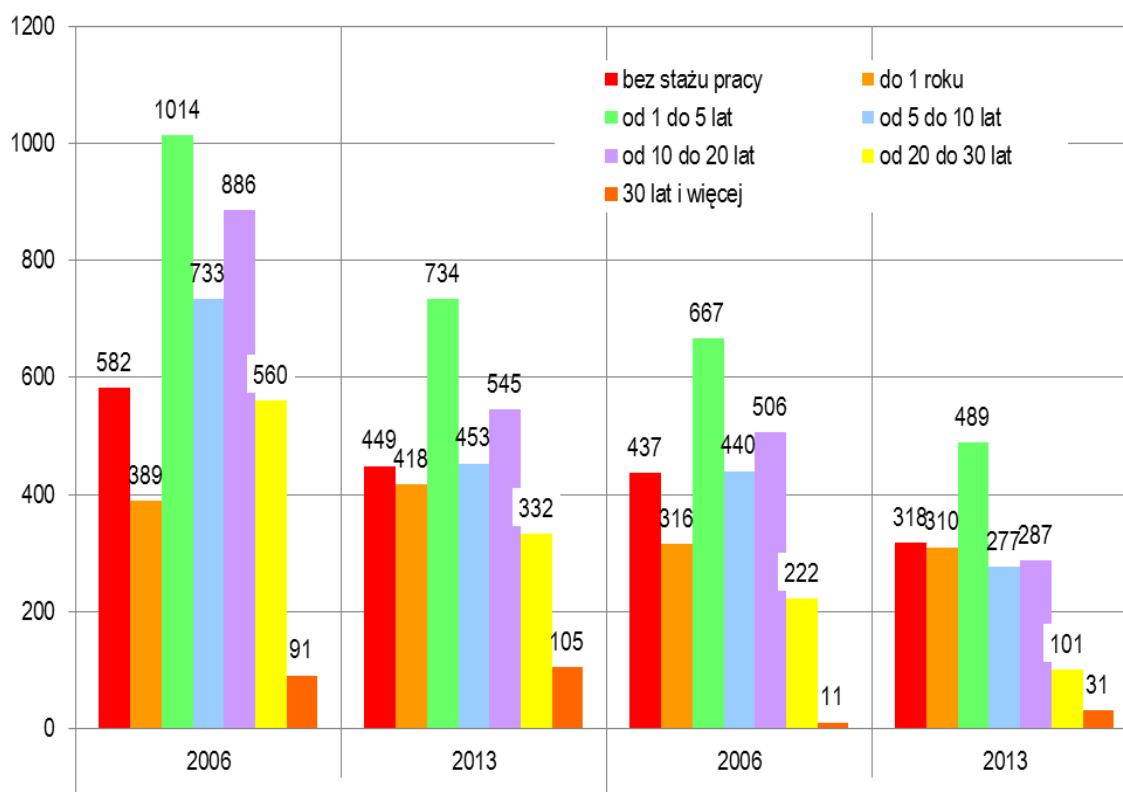
Tabela 2.10

**Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim
wg stażu pracy bezrobotnego w latach (stan na 30 września 2013)**

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety
bez stażu pracy	449	318
do 1 roku	418	310
od 1 do 5 lat	734	489
od 5 do 10 lat	453	277
od 10 do 20 lat	545	287
od 20 do 30 lat	332	101
30 lat i więcej	105	31

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.10 Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim wg stażu pracy bezrobotnego w latach (stan na 31 grudnia 2006 i 30 września 2013)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

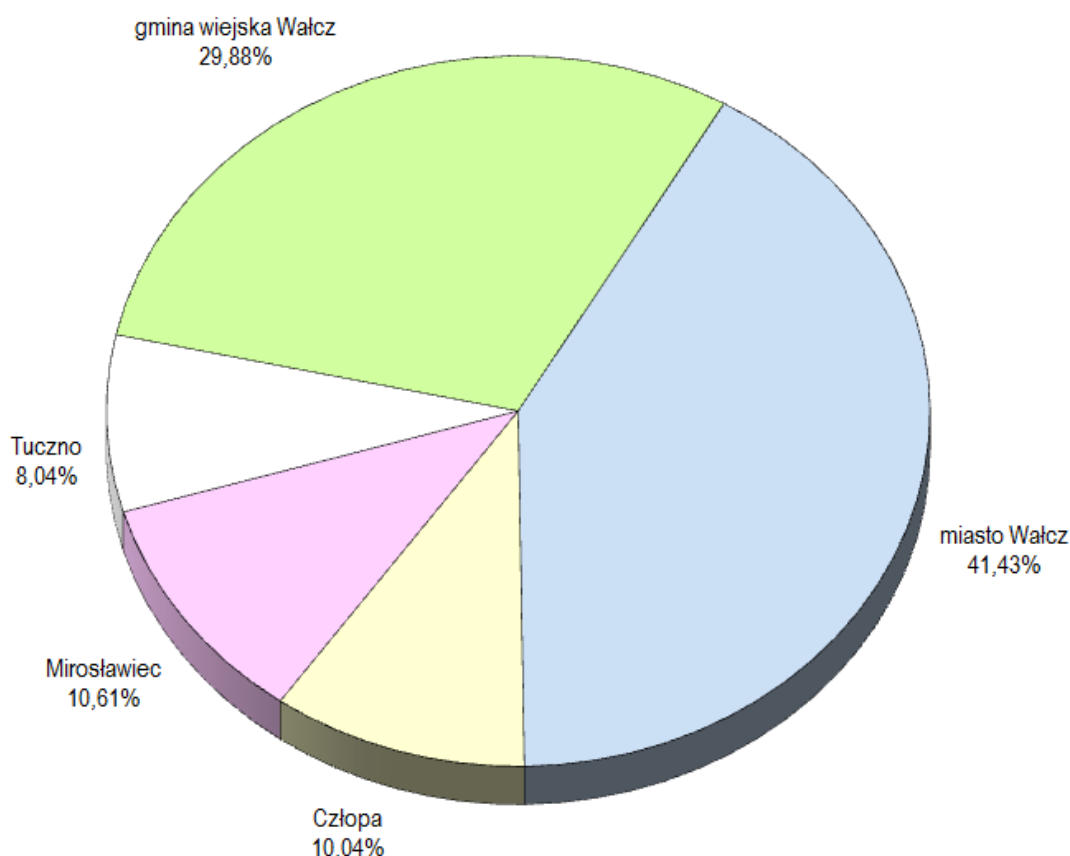
Tabela 2.11

**Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim
wg miejsca zamieszkania (stan na 31 grudnia 2013)**

Wyszczególnienie	2012	2013
miasto Wałcz	1 565	1 453
gmina Człopa	368	352
gmina Mirosławiec	394	372
gmina Tuczo	268	282
gmina wiejska Wałcz	1126	1048

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.11 Struktura bezrobocia w Powiecie Wałeckim wg miejsca zamieszkania (stan na 30 września 2013)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

W analizie poświęconej relacji pomiędzy zjawiskiem bezrobocia, a długością czasu pozostawania bez pracy wyraźnie uwidacznia się spadek udziału grupy osób pozostających bez pracy powyżej 2 lat. W grupie zarejestrowanych jako bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałczu ich udział stanowił 16,5% podczas, gdy w poprzednim okresie programowania stanowili oni ponad 20% populacji. Spowodowało to skrócenie przeciętnego szacunkowego czasu pozostawa-

nia bez pracy, który w roku 2006 wynosił niespełna 11 miesięcy (10,98 miesięcy) a obecnie 10,79 miesięcy.

Jeszcze mocniej zjawisko to występuje wśród kobiet, gdzie długotrwale bezrobotni stanowili 2006 ponad 1/4 populacji (26,5%), a w roku 2013 ten udział spadł do około 1/5 (20,4%). O blisko 1 miesiąc skrócił się w przypadku kobiet przeciętny szacunkowy czas pozostawania bez pracy, który spadł z 12,68 miesiąca w roku 2006 do 11,95 miesiąca w roku 2013. Skrócenie czasu pozostawania bez pracy oraz znaczny spadek odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu osób zarejestrowanych świadczy o zmianach na rynku pracy i skutecznej realizacji działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w ramach *Programu Operacyjnego – Kapitał Ludzki*, z Priorytetu VI oraz przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej*. Bezrobocie najsilniej spadło w grupach osób zarejestrowanych od miesiąca do pół roku oraz powyżej 2 lat, natomiast wśród kobiet najbardziej spadło w grupach od 3 do 6 miesięcy i powyżej 2 lat od chwili zarejestrowania.

W strukturze wiekowej wśród bezrobotnych dominują osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, które stanowią 27,6% wszystkich bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, iż łącznie wszystkie osoby zarejestrowane starsze niż 45 lat stanowią ponad 1/3 populacji bezrobotnych. To bardzo poważny problem ponieważ w zdecydowanej większości są to osoby, które stosunkowo trudno zaktywizować, są niechętne uaktualnianiu swoich kwalifikacji zawodowych, a także z trudnością akceptują elastyczne formy zatrudnienia. Warto zauważyć, iż w grupie bezrobotnych powyżej 45 roku życia spadła ilość bezrobotnych kobiet. Kobiety od 45 do 54 stanowiły 1/3 wszystkich bezrobotnych w roku 2006, a w roku 2013 odsetek ten spadł do 28,5%. Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż taka zmiana w strukturze wiekowej wynika z intensywnych działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy, ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób z tych grup wiekowych. Odnotowano nieznaczny spadek odsetka osób młodych, wchodzących na rynek pracy, w grupie bezrobotnych – o pół procenta zarówno w całej populacji, jak i wśród kobiet. Właśnie osoby w wieku 18 – 24 lata – wchodzące na rynek pracy – są szczególnie narażone na trwałe pozostawanie bez pracy, jeśli nie będzie w stanie wykształcić u siebie nawyków zawodowych. Objęcie ich – w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem – działaniami w ramach Priorytetu VI, VII i VIII *Programu Operacyjnego – Kapitał Ludzki*

W strukturze bezrobocia ze względu na poziom wykształcenie nastąpiły istotne zmiany w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. Wprawdzie nadal największy udział w strukturze mają osoby o wykształceniu gimnazjalnym i poniżej (podstawowym i niepełnym podstawowym) – które stanowią 1/3 ogółu bezrobotnych – jednak ich odsetek zmniejszył się o 7 punktów procentowych. Podobna sytuacja miała miejsce w grupie kobiet. Drugą w kolejności grupą są osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym (27,8%) oraz policealnym i średnim zawodowym (23,6%). Zdecydowanie, bo ponad dwukrotnie, wzrósł odsetek bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym. To niepokojące zjawisko jest powiązane ze zwiększającym się odsetkiem osób z wyższym wykształceniem w całej populacji mieszkańców Polski, ale również z podwyższeniem wymagań pracodawców dotyczącego wykształcenia, w tym jego specjalizacji. W latach dziewięćdziesiątych, a także w pierwszej dekadzie XXI wieku posiadanie wyższego wykształcenia stanowiło niemal gwarancję sukcesu rozmowy kwalifikacyjnej – przynajmniej w odniesieniu do części zawodów. Obecnie pracodawcy mają bardziej wyspecyfikowane oczekiwania, co do kwalifikacji i poziomu wykształcenia wobec kandydatów do pracy. Coraz bardziej masowa produkcja osób z wyższym wykształceniem, spowodowała iż absolwenci przynajmniej niektórych kierunków, a także części uczelni wyższych ma trudność ze znalezieniem pracy. Dotyczy to przede wszystkim absolwentów kierunków humanistycznych (np. politologia, socjologia, polonistyka), a także innych niewyspecjalizowanych i niezwiązanych z nowymi technologiami kierunków. To bardzo istotna wskazówka odnośnie wyboru kierunku studiów dla abiturientów szkół średnich. Samo wykształcenie wyższe nie jest bowiem gwarancją zatrudnienia. Równocze-

śnie złe dostosowanie systemu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy może spowodować, że szkoły z tej grupy będą „produkować” trwale bezrobotnych.

Z drugiej strony w porównaniu do poprzedniego okresu programowania, zmieniła się struktura bezrobocia pod kątem poziomu wykształcenia kobiet. Zmniejszył się odsetek kobiet posiadających pełne wykształcenie ogólnokształcące (z maturą) z ponad 80% do 71,65% całej populacji bezrobotnych. Odnotowano również spadek udziału kobiet wśród bezrobotnych o wykształceniu zasadniczym zawodowym o 4,4 punktu procentowego.

W strukturze bezrobocia pod względem stażu pracy trudno jednoznacznie wskazać dominującą grupę. Można jedynie zwrócić uwagę, iż istnieje silna zależność pomiędzy stażem pracy a odsetkiem bezrobotnych kobiet. Wśród osób bez stażu oraz o krótkim (do 5 lat) stażu pracy kobiety stanowiły od 66% do ponad 75% populacji. Natomiast wśród osób pracujących dłużej ten odsetek spadał, by osiągnąć zaledwie około 30% w grupie bezrobotnych posiadających staż powyżej 30 lat. Ma to najpewniej związek z niechęcią pracodawców do zatrudniania kobiet w wieku wczesnych stadiów rozwoju rodziny, kiedy istnieje wysokie prawdopodobieństwo, iż zatrudniona pracownica może zająć w ciążę.

2.3.2 Rynek pracy

W Powiecie Wałeckim na koniec 2012 roku zatrudnionych było 8 753 osoby, w tym 4 094 kobiety. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania zatrudnienie wzrosło o 11,3%, przy czym wzrost ten był niemal dwukrotnie wyższy w grupie mężczyzn (14,7%) niż kobiet (7,7%). Rozwój gospodarczy powiatu wałeckiego w okresie realizacji poprzedniej strategii był wyższy niż wzrost zatrudnienia co oznacza towarzyszący mu – co było uzasadnione kryzysem gospodarczym i spowolnieniem tempa wzrostu po roku 2008 – wzrost poziomu efektywności pracy w sektorze prywatnym. Najwięcej osób zatrudniał sektor prywatny, który dawał pracę 5 308 osobom. W tym samym czasie w sektorze publicznym były zatrudnione 3 445 osoby. Te liczby nie uwzględniają osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie zatrudnionych do 9 osób oraz pracujących w rolnictwie indywidualnym. Warto zauważyć, że w sektorze publicznym, mimo zwiększonej ilości zadań związanej m.in. z absorpcją środków z funduszy europejskich, przy tendencji wzrostowej zatrudnienia w całej administracji publicznej w Polsce, na terenie powiatu wałeckiego dokonano nieznacznego ograniczenia zatrudnienia pracowników samorządowych. To bardzo pozytywna tendencja i sposób postępowania władz powiatu wałeckiego. Równocześnie oznacza to, iż cały wzrost zatrudnienia wygenerował sektor prywatny. To oznacza wzrost zatrudnienia w sektorze prywatnym w poprzednim okresie programowania na poziomie 21% i blisko 1000 nowych miejsc pracy.

Strukturę wszystkich zatrudnionych z uwzględnieniem rolnictwa indywidualnego prezentuje tabela 2.12 i wykres 2.12.

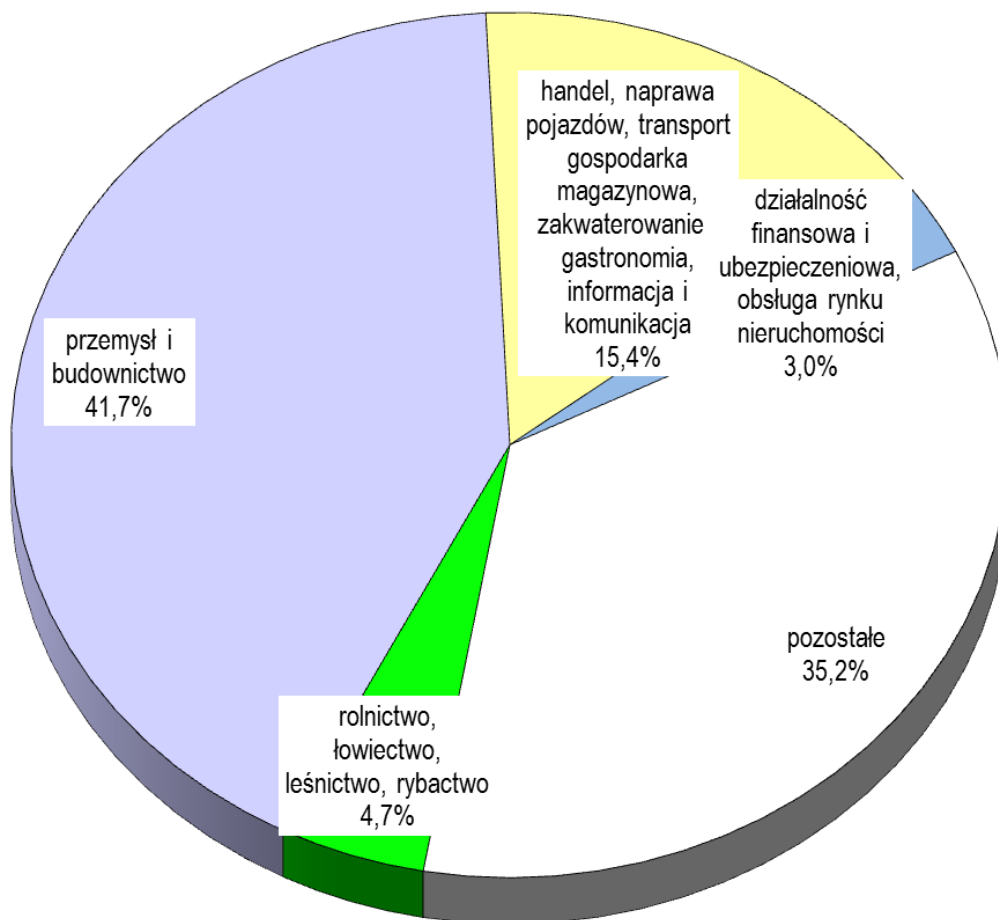
Tabela 2.12

Struktura zatrudnienia w Powiecie Wałeckim (stan na 31 grudnia 2012)

Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel, naprawa pojazdów, transport gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe
414	3 652	1 345	265	3077

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012, US w Szczecinie, Szczecin 2012

Wykres 2.12 Struktura zatrudnienia w Powiecie Waleckim (stan na 31 grudnia 2012)

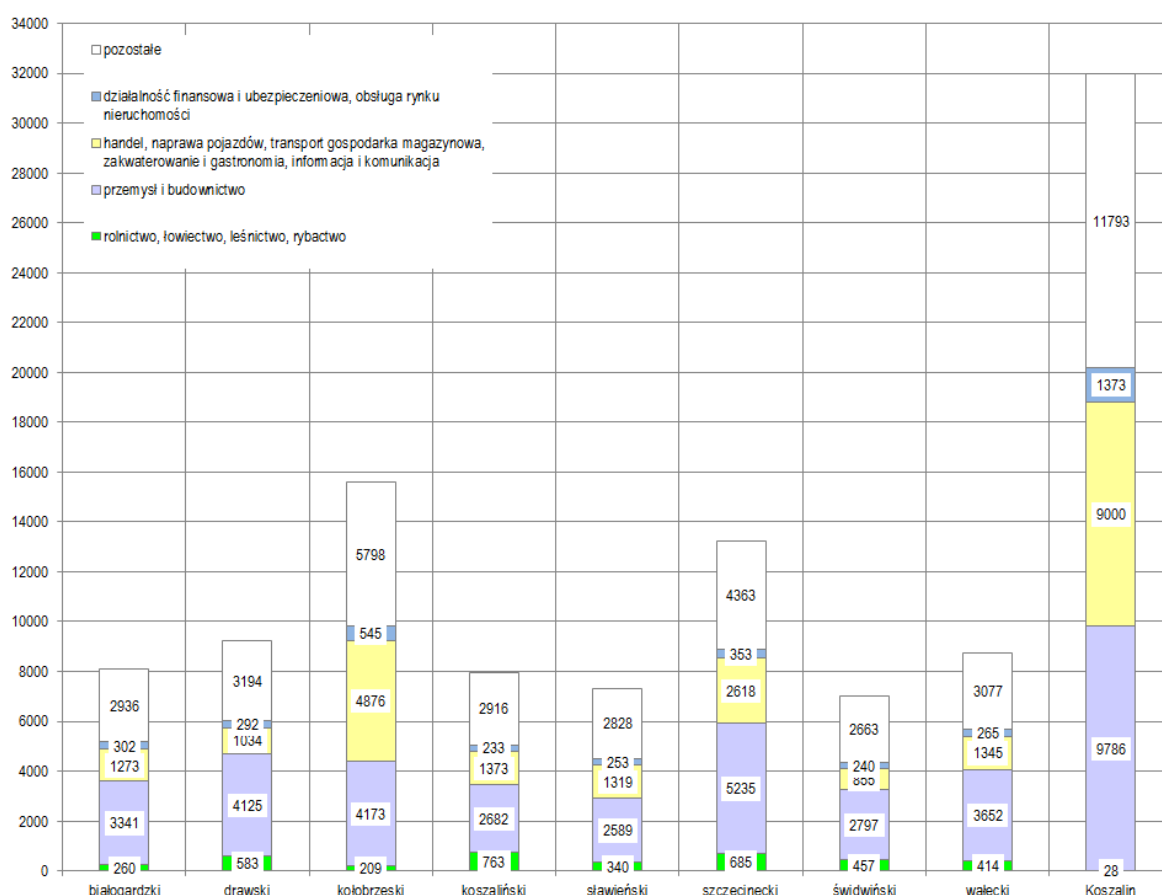
Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012, US w Szczecinie 2012

W strukturze zatrudnienia dominuje grupa pracujących w sektorze przemysłowym i budownictwie, która stanowi ponad czterdzieści procent wszystkich zatrudnionych. Ten poziom jest o blisko 1/3 wyższy od przeciętnej województwa zachodniopomorskiego i o 1/5 od przeciętnej dla podregionu koszalińskiego. Drugą, co do wielkości grupą pracującą w sektorze publicznym oraz trzecią sektorem (stowarzyszenia, fundacje itp.) stanowiącą 1/3 ogółu osób pracujących. Udział tej grupy jest zbliżony do przeciętnej dla województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego. Trzecią, co do wielkości grupą zatrudnionych są osoby pracujące w handlu, naprawie pojazdów samochodowych, transporcie, gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji, którzy stanowili 15,4% zatrudnionych. W porównaniu do danych województwa i podregionu udział tej grupy w strukturze zatrudnienia jest o około 1/3 niższy. Niski, a przede wszystkim drastycznie obniżony w porównaniu do danych poprzedzających poprzedni okres programowania jest udział w strukturze pracujących w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie – jedynie 4,7%. To oznacza blisko trzykrotny spadek w udziale procentowym i 1000 miejsc pracy w liczbach bezwzględnych mniej w tym sektorze. Równocześnie poziom udziału zatrudnienia w sektorze usług rynkowych w porównaniu do przeciętnej dla województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego wzrósł nieznacznie. To oznacza, iż powiat walecki wykorzystał tempo rozwoju gospodarczego dla pozyskiwania inwestorów tworzących miejsca

pracy w sektorze usług rynkowych w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz o odchodzeniu kapitału ludzkiego z sektora rolniczego i leśnego, a także o uruchamianiu nowych przedsiębiorstw w sektorze usług przez mieszkańców powiatu, w stopniu wyższym od poziomu przeciętnego dla województwa i podregionu. Przyczyna takiego stanu rzeczy może leżeć w działaniach władz powiatu ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości i tworzeniu dobrego klimatu inwestycyjnego oraz dobrego wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na reintegrację zawodową i społeczną mieszkańców powiatu. Częściowo miała na to również wpływ realizacja dokumentu *Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Powiat Wałecki* na lata 2007 – 2013.

Informacje porównawcze odnośnie struktury zatrudnienia w Powiecie Wałeckim w odniesieniu do powiatów podregionu koszalińskiego zawiera wykres 2.13.

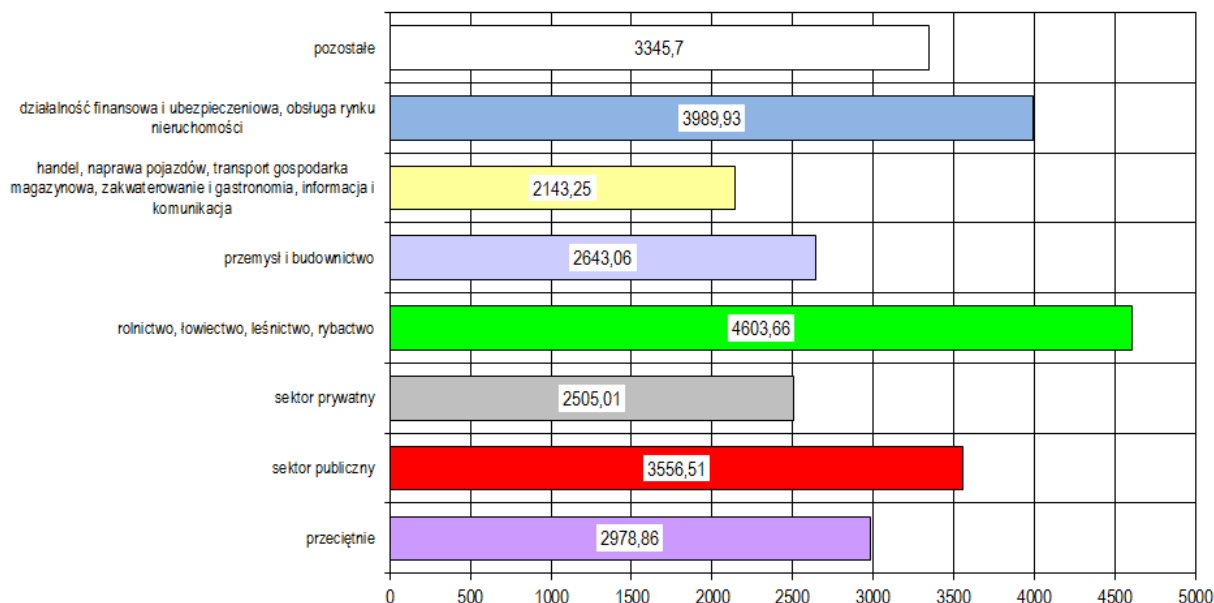
Wykres 2.13 Struktura zatrudnienia w powiatach podregionu koszalińskiego (stan na 31 grudnia 2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

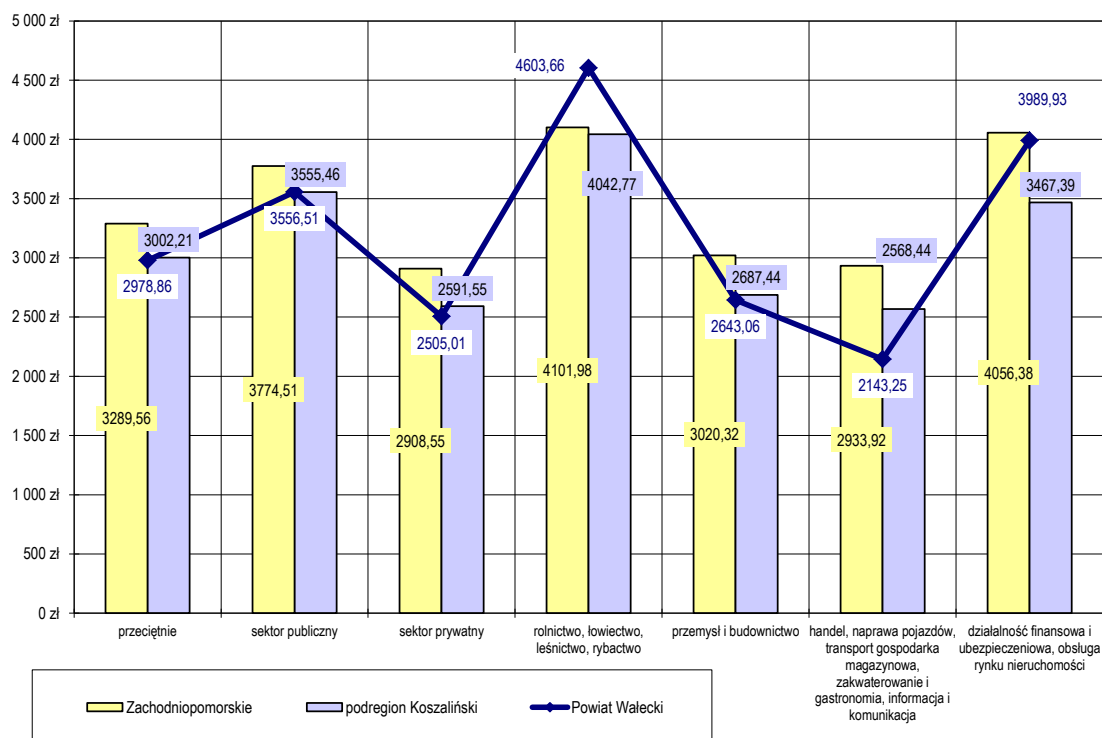
Wysokość przeciętnego wynagrodzenia w Powiecie Wałeckim wg poszczególnych sektorów oraz jej porównanie do średniej województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego prezentują wykresy 2.14 i 2.15.

Wykres 2.14 Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Wałeckim wg poszczególnych sektorów w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Wykres 2.15 Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Wałeckim a średnia województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012

Przeciętne wynagrodzenie brutto w Powiecie Wałeckim w badanym okresie wyniosło 2 978,86 zł i było niemal identyczne, jak średnie wynagrodzenie dla podregionu koszalińskiego, zaś niższe o 9,5% od średniej województwa zachodniopomorskiego. Zdecydowanie najlepiej opłacaną grupą zawodową były osoby zatrudnione w sektorze rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa, w której przeciętne wynagrodzenie brutto było wyższe zarówno od średniej powiatowej (o 1,5 razy), jak i średniej wojewódzkiej i podregionalnej (o odpowiednio 12,2 i 13,9 %). Wyższe od przeciętnej dla powiatu wałeckiego wynagrodzenia odnotowano u pracowników w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości, sektorze publicznym oraz w pozostałych typach tj. sektorze usług nierynkowych – świadczonych głównie przez podmioty publiczne oraz organizacje pozarządowe, co jest zastanawiające biorąc pod uwagę iż działające w tych sektorach podmioty nie wypracowują zysku lub nie działają dla zysku. Najniższe wynagrodzenie przeciętne odnotowano w sektorze handlu, naprawie pojazdów samochodowych, transportu, gospodarce magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji – o blisko 1/5 poniżej średniej powiatowej i znacznie poniżej średniej województwa zachodniopomorskiego i podregionu koszalińskiego (odpowiednio 26,1 i 16,6% niższe).

Warto jeszcze zwrócić uwagę na dynamikę wzrostu wynagrodzeń w przeciągu poprzedniego okresu programowania. Przeciętne wynagrodzenie w powiecie wałeckim w porównaniu do roku 2006 wzrosło o 53,2%. Wzrost wynagrodzeń był zbliżony w sektorze publicznym i prywatnym, niemniej w tym pierwszym poziom płac rósł nieco szybciej.

2.4 Pomoc społeczna

Pomoc Społeczna jest jednym z elementów polityki społecznej Powiatu. Głównym realizatorem i koordynatorem polityki społecznej z zakresu pomocy społecznej na terenie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na potencjał pomocy społecznej składają się :

- ✓ Miejskie i gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Człopie, Mirosławcu i Tucznie oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu);
- ✓ Dom Pomocy Społecznej dla Osób Starszych i Przewlekłe Somatycznie Chorych (jest to placówka ponadgminna, przeznaczona dla 60 osób);
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałczu dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi;
- ✓ Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Wałczu;
- ✓ Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego;

W systemie pomocy społecznej funkcjonuje również orzekanie o stopniu niepełnosprawności realizowane przez Powiatowy Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Wałczu. Ponadto wspierane są programy socjalne organizacji pozarządowych.

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania statutowe wynikające z ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z dnia 15 kwietnia 2004 r., Nr 64, poz. 593, ze zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 255) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 20 września 2005 r. Nr 180, poz. 1493) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie oraz uchwał Rady Miasta i Rad Gminnych

Podstawowe formy pomocy społecznej to pomoc środowiskowa - polegająca na udzielaniu świadczeń osobom zakwalifikowanym do pomocy społecznej w miejscu ich zamieszkania oraz pomoc instytucjonalna – świadczona w stacjonarnych placówkach opiekuńczych. Funkcjonujące Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Wałeckiego świadczą pomoc finansową i w formach wsparcia niefinansowego.

W ostatnim okresie zmieniały się zasady finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej. Rozszerzał się zakres świadczeń obowiązkowych przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne. Przełomowym rokiem był rok 2004, gdzie m.in. z ustawy o pomocy społecznej wyszły takie świadczenia, jak okresowy zasiłek gwarantowany, zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, jednorazowy zasiłek macierzyński. Świadczenia te przeniesiono do katalogu świadczeń rodzinnych.

W ustawie o pomocy społecznej zmieniono zakres zadań. Od 2004 roku do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym dołączono zadania w formie przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Zasiłki okresowe stały się zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, jednak przez najbliższe lata będą dotowane z budżetu państwa.

Od maja 2004 roku Ośrodki Pomocy Społecznej realizują nową ustawę o świadczeniach rodzinnych, a od 2005 roku realizują zadania ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Na mocy ustawy o pomocy społecznej prowadzona jest również pomoc osobom i rodzinom w postaci pracy socjalnej.

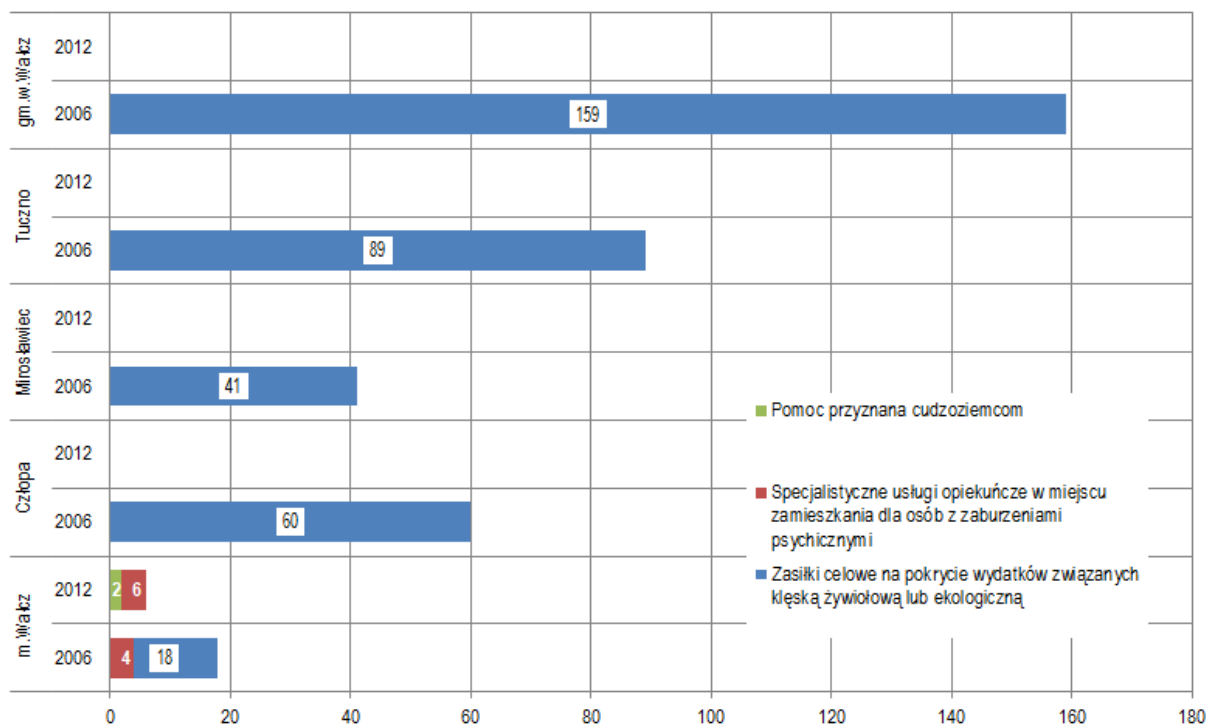
W ramach zadań zleconych realizowane były zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywiołową lub ekologiczną, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz pomoc przyznawana cudzoziemcom. Dynamikę ilości osób objętych świadczeniami, ilości wykonanych świadczeń oraz wydatków na poszczególne zadania w tym zakresie w roku 2006 w porównaniu do roku 2012 w poszczególnych gminach Powiatu Wałeckiego prezentują tabele 2.13 – 2.16 oraz wykres 2.16.

Tabela 2.13

**Ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Wałeckiego w roku 2006 i 2012**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz		Człopa		Mirosławiec		Tuczno		gmina wiejska Wałcz		Razem Powiat Wałecki	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywiołową lub ekologiczną	18	0	60	0	41	0	89	0	159	0	367	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0	4	6
Pomoc przyznana cudzoziemcom	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006 i 2012

Wykres 2.16 Struktura ilości osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Wałeckiego w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za lata 2005-2006

Tabela 2.14

**Ilość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Wałeckiego w roku 2006 i 2012**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz		Człopa		Mirosławiec		Tuczno		gmina wiejska Wałcz		Razem Powiat Wałecki	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych klęską żywiołową lub ekologiczną	18	0	60	0	41	0	89	0	159	0	367	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	428	2912	0	0	0	0	0	0	0	0	428	2912
Pomoc przyznana cudzoziemcom	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006 i 2012

Tabela 2.15

**Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Wałeckiego w 2006 roku**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz	Człopa	Miroslawiec	Tuczno	gmina wiejska Wałcz	Razem Powiat Wałecki
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywnościową lub ekologiczną	19 068,00	58 000,00	42 028,00	94 448,00	176 344,00	389 888,00
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4 538,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 538,00
Pomoc przyznana cudzoziemcom	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Miroslawiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006

Tabela 2.16

**Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Wałeckiego w 2012 roku**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz	Człopa	Miroslawiec	Tuczno	gmina wiejska Wałcz	Razem Powiat Wałecki
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywnościową lub ekologiczną	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	41 216,00	0,00	0,00	0,00	0,00	41 216,00
Pomoc przyznana cudzoziemcom	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Miroslawiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2012

W roku 2012 ilość świadczeń udzielonych w ramach zadań zleconych zdecydowanie spadła w porównaniu do roku 2006. Głównie dlatego, iż nie były wypłacane w tym okresie zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywnościową lub ekologiczną. W strukturze dominują zdecydowanie specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi - zarówno pod względem ilości osób nimi objętych, ilości udzielonych świadczeń, jak i wartości świadczeń. Były one realizowane wyłącznie na terenie Miasta Wałcza, łącznie objętych nimi w roku 2012 było 6 osób, a ich wartość wyniosła ponad 41 216 złotych. W roku 2006 sytuacja w zakresie osób objętych tym instrumentem była bardzo zbliżona, jednak

zarówno ilość, jak i wartość udzielonych świadczeń była znacznie niższa. Wsparciem w roku 2012 objęto również 2 cudzoziemców, którzy również korzystali ze świadczeń MOPS Wałcz.

Dla porównania w roku 2006 istotną rolę odegrało wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną – związanych z suszą w roku 2005. Przedmiotowa przyczyna wypłaty spowodowała, iż najwięcej środków wydatkowano na terenie gminy wiejskiej Wałcz (blisko 50%). W tej gminie i w pozostałych gminach wiejsko-miejskich wypłacono łącznie ponad 95% zasiłków.

W ramach zadań własnych gminy w 2012 roku realizowane były następujące rodzaje wsparcia: zasiłki stałe, zasiłki okresowe – związane m.in. z bezrobociem, długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością, wsparcie na schronienie, posiłki, ubranie, usługi opiekuńcze, zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, wsparcie na sprawienie pogrzebu, inne zasiłki celowe i w naturze oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Dynamikę ilości osób objętych poszczególnymi świadczeniami, ilości wykonanych świadczeń oraz wydatków na poszczególne zadania w tym zakresie w roku 2006 i 2012 w poszczególnych gminach Powiatu Wałeckiego prezentują tabele 2.17 – 2.20 oraz wykresy 2.17 – 2.19.

Tabela 2.17

**Ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Wałeckiego w roku 2013**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz		Człopa		Mirosławiec		Tuczno		gmina wiejska Wałcz		Razem Powiat Wałecki	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
Zasiłki stałe	203	149	31	33	34	33	35	28	63	46	366	289
Zasiłki okresowe	644	2293	207	139	181	100	235	132	484	142	1751	940
✓ bezrobocie	634	1932	143	94	181	100	182	114	466	130	1606	825
✓ długotrwała choroba	9	117	22	14	0	0	16	2	18	9	65	65
✓ niepełnosprawność	18	17	48	30	0	0	18	4	0	3	84	44
✓ inne	0	191	0	44	0	0	0	23	0	0	0	156
Schronienie	9	15	0	7	0	0	2	1	6	7	17	30
Posiłek	1030	520	333	231	284	204	364	201	1008	1436	3019	2592
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Usługi opiekuńcze	47	54	0	0	4	3	2	0	4	9	57	66
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	0	0	0	1	3	2	3	0	0	4	6
Sprawienie pogrzebu	4	4	0	0	1	2	1	0	2	3	8	9
Inne zasiłki celowe i w naturze	920	641	328	220	333	263	350	213	557	569	2488	1906
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	30	0	0	0	32	0	0	0	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006 i 2012

Tabela 2.18

**Ilość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Wałeckiego w roku 2006 i 2012**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz		Człopa		Miroslawiec		Tuczno		gmina wiejska Wałcz		Razem Powiat Wałecki	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
Zasiłki stałe	2034	1445	306	340	227	329	341	287	568	407	3476	2808
Zasiłki okresowe	3525	2293	961	660	698	311	754	507	2325	364	8263	4135
✓ bezrobocie	3432	1932	617	347	698	311	640	451	2177	338	7564	3379
✓ długotrwała choroba	19	117	51	41	0	0	43	7	148	16	261	181
✓ niepełnosprawność	38	17	221	147	0	0	31	6	0	10	290	180
✓ inne	0	191	0	125	0	0	0	43	0	0	0	359
Schronienie	760	2254	0	1845	0	0	283	274	31	47	1074	4420
Posilek	114729	61879	54577	32484	38372	26979	48393	25305	168606	88243	424677	234890
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Usługi opiekuńcze	12415	14648	0	0	690	1086	346	0	1747	3583	15198	19317
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	0	0	0	2	4	2	4	0	0	5	8
Sprawienie pogrzebu	4	4	0	0	1	2	1	0	2	3	8	9
Inne zasiłki celowe i w naturze	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd	Nd
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	75	0	0	0	40	0	0	0	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Miroslawiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006 i 2012

Tabela 2.19

**Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Wałeckiego w roku 2006**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz	Człopa	Mirosławiec	Tuczno	gmina wiejska Wałcz	Razem Powiat Wałecki
Zasiłki stałe	658 310,00	97 214,00	83 459,00	89 805,00	132 443,00	1 061 231,00
Zasiłki okresowe	630 966,00	164 805,00	134 364,00	142 984,00	307 476,00	1 380 595,00
Schronienie	11 018,00	0,00	0,00	3 212,00	5 447,00	19 677,00
Posilek	314 180,00	147 683,00	147 709,00	155 992,00	464 918,00	1 230 482,00
Ubranie	0,00	0,00	0,00	0,00	250,00	250,00
Usługi opiekuńcze	128 500,00	0,00	22 836,00	9 938,00	17 922,00	179 196,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
Sprawienie pogrzebu	6 431,00	0,00	2 975,00	2 100,00	2 500,00	14 006,00
Inne zasiłki celowe i w naturze	700 446,00	189 663,00	449 307,00	283 873,00	224 480,00	1 847 769,00
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2006

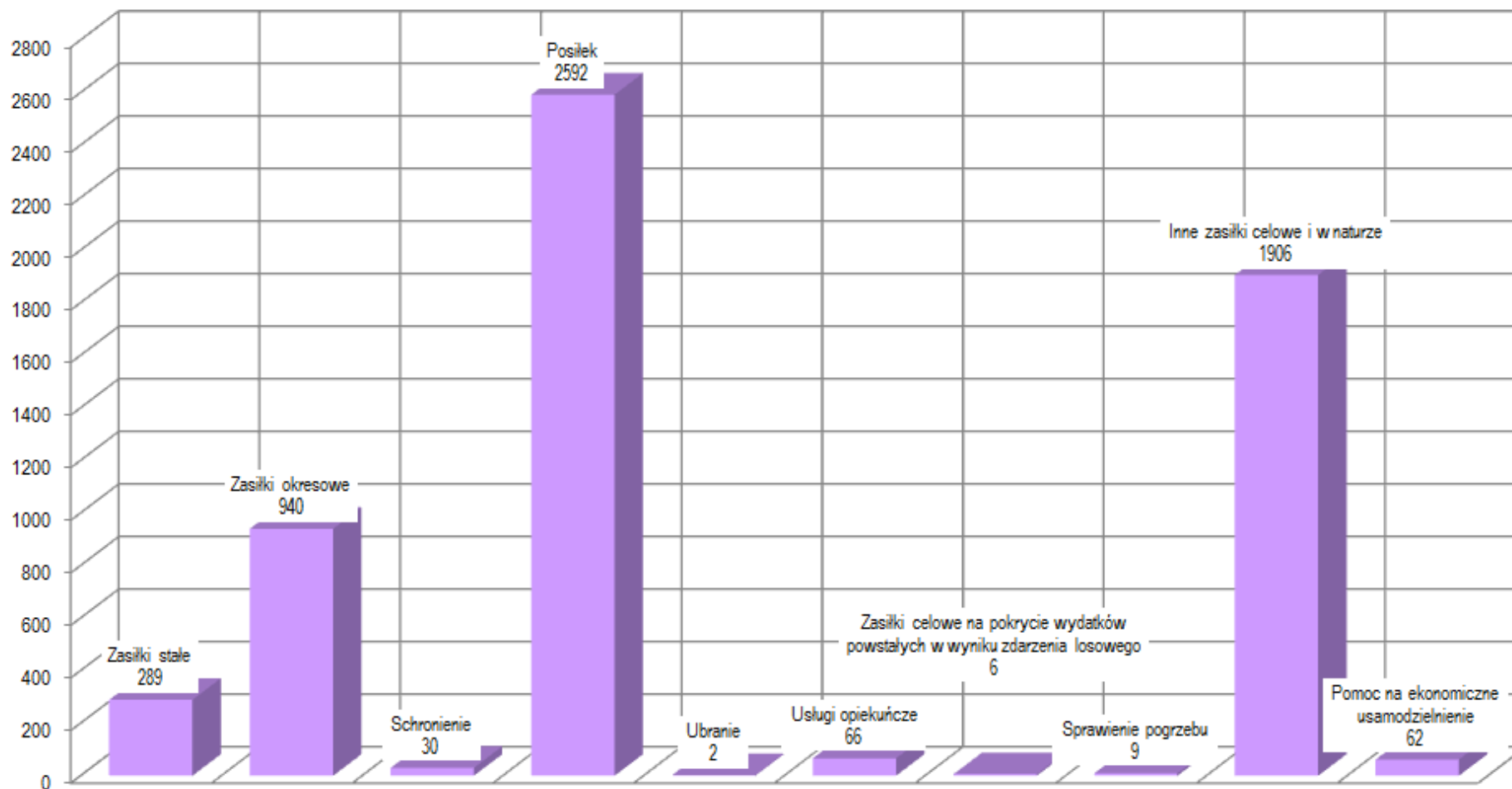
Tabela 2.20

**Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Wałeckiego w roku 2012**

Wyszczególnienie	miasto Wałcz	Człopa	Mirosławiec	Tuczno	gmina wiejska Wałcz	Razem Powiat Wałecki
Zasiłki stałe	529 826,00	129 321,00	122 076,00	113 268,00	145 429,00	1 039 920,00
Zasiłki okresowe	644 715,00	160 422,00	90 586,00	176 013,00	90 590,00	1 162 326,00
Schronienie	45 067,00	10 421,00	0,00	4 118,00	21 825,00	81 431,00
Posilek	245 667,00	147 185,00	147 046,00	142 328,00	317 956,00	1 000 182,00
Ubranie	0,00	0,00	0,00	0,00	550,00	550,00
Usługi opiekuńcze	200 916,00	0,00	13 698,00	0,00	43 000,00	257 614,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0,00	0,00	11 600,00	8 250,00	0,00	19 850,00
Sprawienie pogrzebu	10 302,00	0,00	4 670,00	0,00	7 585,00	22 557,00
Inne zasiłki celowe i w naturze	420 857,00	106 951,00	281 733,00	153 999,00	198 227,00	1 161 767,00
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0,00	10 440,00	0,00	14 700,00	0,00	25 140,00

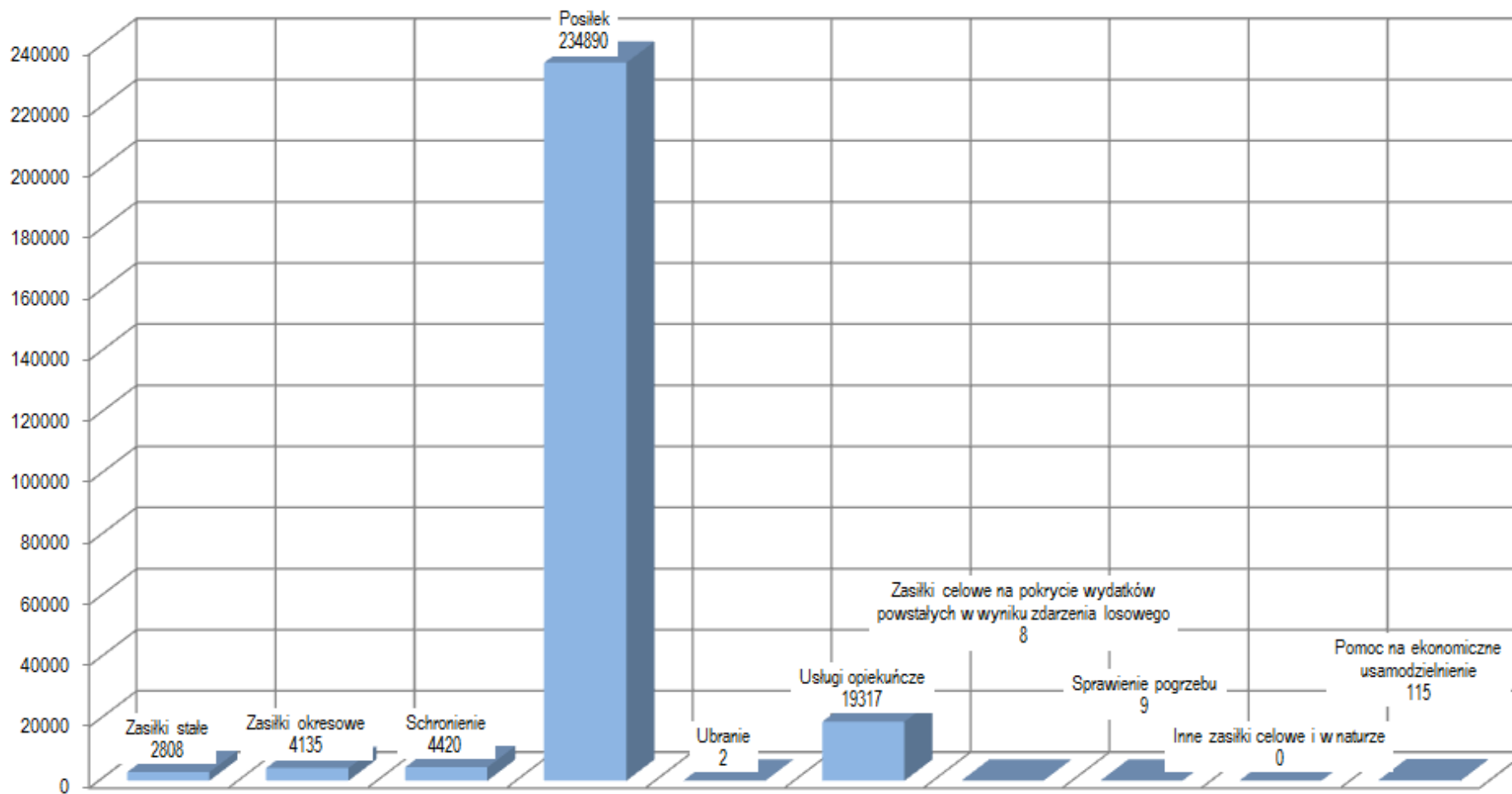
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczno, GOPS Wałcz za rok 2012

Wykres 2.17 Ilości osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w ramach zadań własnych w Powiecie Waleckim w 2012 roku

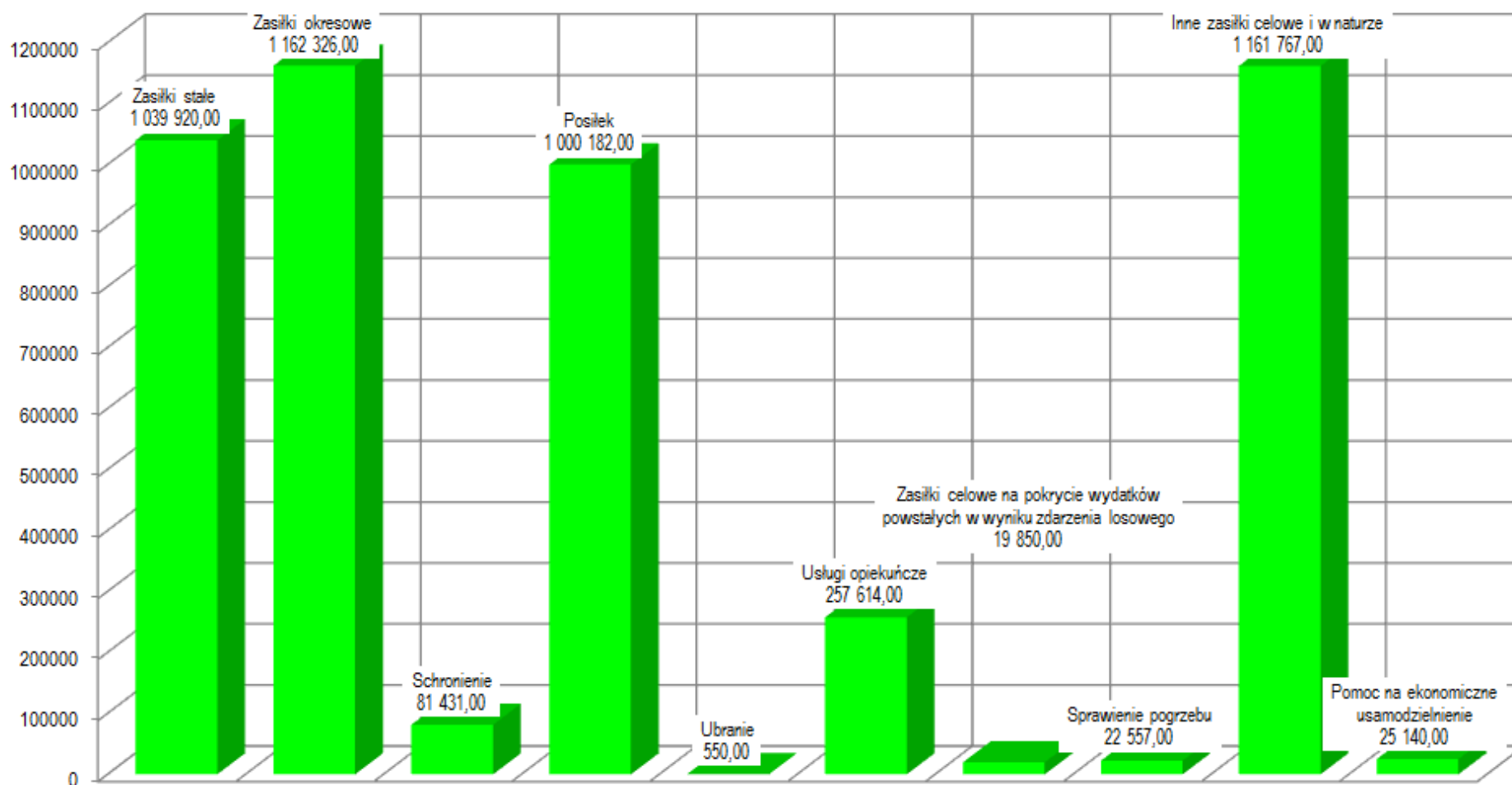
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Walcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczo, GOPS Walcz za rok 2012

Wykres 2.18 Ilości świadczeń pomocy społecznej udzielonych w ramach zadań własnych w Powiecie Waleckim w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Walcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczo, GOPS Walcz za rok 2012

Wykres 2.19 Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań własnych w Powiecie Waleckim w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Wałcz, MGOPS Człopa, MGOPS Mirosławiec, MGOPS Tuczo, GOPS Wałcz za lata 2005-2006

W strukturze udzielonych świadczeń – pod względem ilości osób, które z nich korzystały – dominują posiłki. Wsparło nimi 2 592 osoby – z czego ponad połowa z gminy wiejskiej Wałcz, przeciętnie wydając 90,6 posiłków na osobę. Dla porównania z tego samego instrumentu w roku 2006 skorzystało blisko czterysta osób więcej, a każdej z nich wydano przeciętnie ponad 1,5 razy więcej posiłków. Ta forma wsparcia pochłonęła jednocześnie ponad dwadzieścia procent wartości wszystkich zrealizowanych świadczeń. Średnio jeden wydany w 2012 roku posiłek kosztował 4,26 zł – najtaniej w gminie wiejskiej Wałcz (3,60 zł), najdrożej w gminie Tuczo (5,63 zł). Warto podkreślić, iż ta forma udzielanego świadczenia w dużym stopniu trafiała do dzieci.

Bardzo wielu podopiecznych Ośrodków Pomocy Społecznej – niespełna 2,5 tysiąca – skorzystało z innych zasiłków celowych i w naturze. W tej liczbie najwięcej osób skorzystało ze wsparcia MOPS Wałcz oraz GOPS Wałcz, w każdym przypadku blisko 1/3. Była to jednocześnie forma wsparcia, która pochłonęła jedną z największych kwot środków – 1 161 767,00 zł, co stanowiło 1/4 wszystkich wydatków na pomoc społeczną realizowaną w ramach zadań własnych. W porównaniu z poprzednim okresem programowania ilość osób korzystających z tych świadczeń spadła o 23,3%.

Trzecią pod względem popularności formą świadczeń były zasiłki okresowe, z których w 2012 roku skorzystało 940 osób. Wśród osób korzystających z tych świadczeń 87,8% otrzymywało je w związku z bezrobociem, zaś w pozostałych przypadkach świadczenie było skutkiem niepełnosprawności (dla 6,9%) i długotrwałej choroby (dla 4,7%). Na jedną osobę przypadało 4,4 świadczenia miesięcznego o przeciętnej wartości 281,09 zł miesięcznie – najwyższe średnie świadczenie zanotowano w gminie Tuczo (347,20 zł), najniższe w gminie Człopa (243,10 zł). Łączna kwota wydatków na ten cel – 1 162 326,00 zł – była najwyższym wydatkiem w budżecie pomocy społecznej i stanowiła blisko 1/4 wszystkich zrealizowanych świadczeń w ramach zadań własnych. Warto jednocześnie zauważyć, że w porównaniu z rokiem 2006 ilość osób, która korzystała z zasiłków okresowych oraz ilość udzielonych w tym zakresie świadczeń spadła blisko o połowę.

Z istotnych odniesień do poprzedniego okresu programowania, warto zauważyć przyrost świadczeń związanych z udzieleniem schronienia. Z tego instrumentu w roku 2012 skorzystało o 13 osób więcej (76,5% więcej) niż w roku 2006, zaś ilość zrealizowanych świadczeń zwiększyła się czterokrotnie.

W 2012 zwiększyła się również, o ponad 1/4, ilość świadczonych usług opiekuńczych, z których w porównaniu do roku 2006 skorzystało o 15,8% osób więcej. Ponadto półtorakrotnie zwiększyła się ilość osób korzystających z zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

2.5 Piecza zastępcza

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
2. Przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich,

- osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna);
- b) rodzinny dom dziecka.

Zasadniczy podział dokonany przez ustawodawcę to podział na rodziny zastępcze oraz podział na rodzinne domy dziecka. Zarówno jedną, jak i drugą formę rodzinnej pieczy zastępczej mogą sprawować małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W przypadku wstępnych w zasadzie wchodzi w grę tylko dziadkowie dziecka. Z uwagi na konieczność zapewnienia dziecku całodobowej opieki i wychowania przez rodziców zastępczych raczej trudno wyobrazić sobie, by rodzicami zastępczymi mogli być dalsi wstępni. Rodziną zastępczą spokrewnioną z dzieckiem nie może być np. wujostwo dziecka, pomimo niewątpliwie bliskiej więzi pokrewieństwa. Takie uregulowanie wynikało z potrzeby bliższego powiązania sprawowania funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej z regulacjami dotyczącymi obowiązku alimentacyjnego – konsekwencją jest zaś zagwarantowanie rodzinie zastępczej spokrewnionej mniejszych środków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka pozostającego w pieczy. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

2.5.1 Rodzinna piecza zastępcza

Dzieci częściowo bądź całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinach zastępczych bądź w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W pierwszej kolejności podejmowane są starania, aby dziecko umieścić w rodzinie zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów na rodziców zastępczych dla danego dziecka, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Na terenie Powiatu Wałeckiego w 2011 roku zastępczą formą opieki i wychowania objętych było 163 dzieci, umieszczonych w 106 rodzinach zastępczych mieszkających na terenie Powiatu Wałeckiego. Na 106 rodzin zastępczych składało się: 74 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w których wychowywało się w nich łącznie 89 podopiecznych, 25 rodzin niespokrewnionych, w których opiekę znalazło 43 dzieci oraz 7 rodzin zawodowych, w których opiekę znalazło 31 dzieci.

Dynamikę ilości rodzin zastępczych oraz dynamikę liczby dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2008 – 2011 prezentują tabele 2.21 – 2.22 oraz wykresy 2.20 – 2.21.

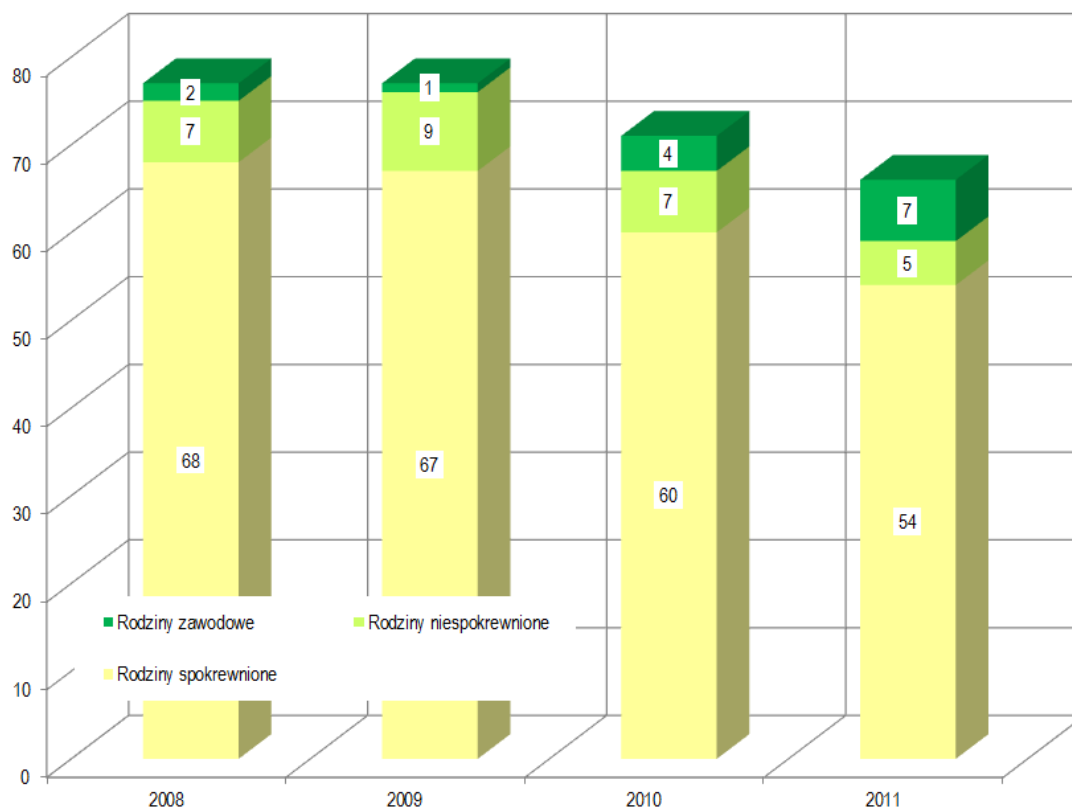
Tabela 2.21

Rodziny zastępcze w podziale na spokrewnione, niespokrewnione i zawodowe na terenie Powiatu Waleckiego w latach 2008 – 2011

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Rodziny spokrewnione	68	67	60	54
Rodziny niespokrewnione	7	9	7	5
Rodziny zawodowe	2	1	4	7
Ogółem	77	77	71	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

Wykres 2.20 Rodziny zastępcze w podziale na spokrewnione, niespokrewnione i zawodowe na terenie Powiatu Waleckiego w latach 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

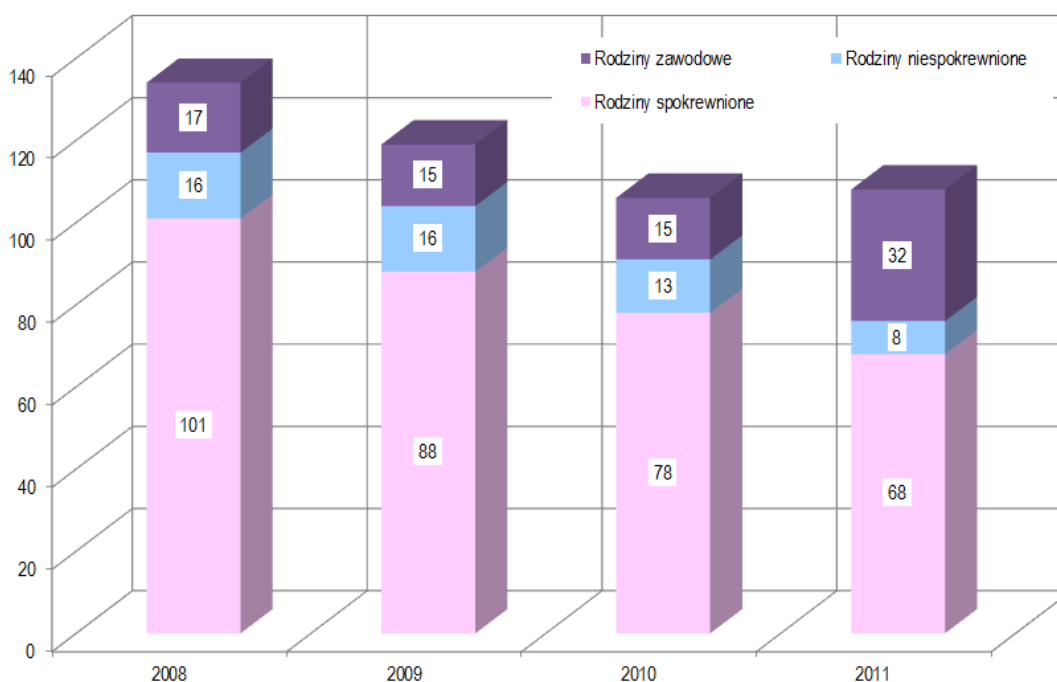
Tabela 2.22

**Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych
na terenie Powiatu Waleckiego w latach 2008 – 2011**

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Rodziny spokrewnione	101	88	78	68
Rodziny niespokrewnione	16	16	13	8
Rodziny zawodowe	17	15	15	32
Ogółem	134	119	106	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

Wykres 2.21 Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenie Powiatu Waleckiego w latach 2008 – 2011

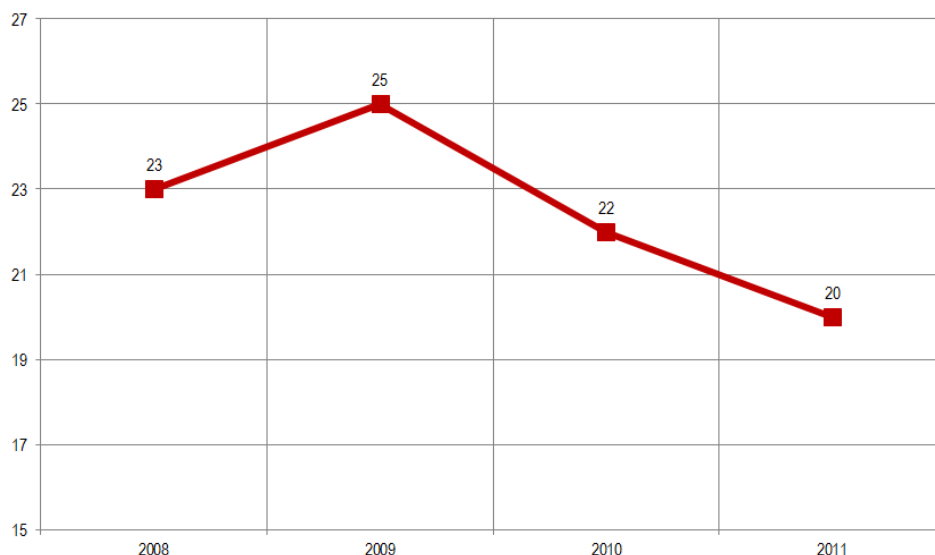
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

Ponadto 11 dzieci pochodzących z Powiatu Waleckiego przebywało w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Liczba dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej cały czas wzrasta, dlatego też czynimy starania, aby rozwijała się sieć rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

Wykres 2.22 przedstawia liczbę dzieci nowoprzyjętych do rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wałeckiego w latach 2008 - 2011

Wykres 2.22 Liczba dzieci nowoprzyjętych do rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wałeckiego w latach 2008 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

W rozbiu na typy rodzin przeważającą część stanowią rodziny spokrewnione, które sprawują opiekę nad jednym dzieckiem. Rodziny zastępcze funkcjonują na terenie wszystkich gmin Powiatu Wałeckiego. Najwięcej rodzin zastępczych, w tym również zawodowych jest w najbardziej licznych gminach powiatu, tj. w gminie miejskiej Wałcz. Tabela 2.23 przedstawia szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych w rozbiu na poszczególne gminy Powiatu Wałeckiego.

Tabela 2.23

Rodziny zastępcze oraz liczba dzieci w rodzinach zastępczych w podziale na gminy w Powiecie Wałeckim w latach 2008 – 2011

Wyszczególnienie		Wałcz (gmina wiejska)				Wałcz (miasto)				Człopa				Tuczno				Mirosławiec			
Rok		2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
OGÓŁEM RODZINY ZASTĘPCZE	Liczba rodzin	12	14	12	15	46	45	40	33	10	10	8	9	4	3	5	4	5	5	6	5
	Liczba dzieci	23	19	18	17	78	73	58	62	21	17	14	13	6	4	7	4	6	6	9	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy pieniężnej, do końca grudnia 2011 roku uzależniona była między innymi od wieku dziecka, stanu zdrowia dziecka oraz od stopnia pokrewieństwa z rodzicami zastępczymi. Była to pomoc określana mianem „na częściowe pokrycie kosztów utrzymania”. Natomiast od 1 stycznia 2012 roku wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie określane „na pokrycie kosztów utrzymania” wypłacane jest w wysokości nie mniej niż 660,00 zł miesięcznie, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi nie mniej niż 1 000,00 zł miesięcznie. Zawodowe rodziny zastępcze otrzymują dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 000,00 zł. Funkcjonujące na terenie Powiatu Wałeckiego zawodowe rodziny zastępcze otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 2 000,00 zł do 2 600,00 zł brutto (rodziny zawodowe 2 000,00 zł brutto a rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego 2 600,00 zł brutto.) Finansowanie zadań z zakresu pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej do końca 2011 roku należało do zadań własnych powiatu. Od 01.01.2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ✓ 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ✓ 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Dynamikę kosztów utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Wałecki w latach 2008 – 2011 prezentują tabela 2.24 oraz wykres 2.23.

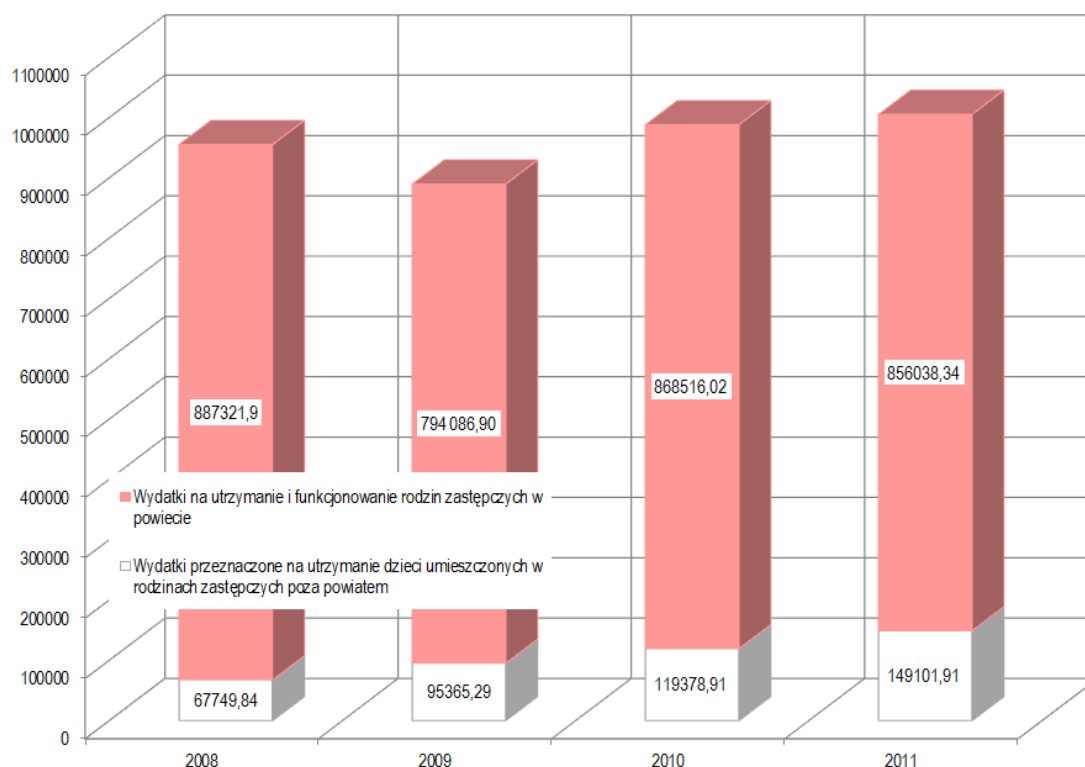
Tabela 2.24

Koszty utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Wałecki w latach 2008 – 2011

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Wydatki na utrzymanie i funkcjonowanie rodzin zastępczych w powiecie	887 321,90	794 086,90	868 516,02	856 038,34
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych poza powiatem	67 749,84	95 365,29	119 378,91	149 101,91
Łączne wydatki Powiatu Wałeckiego przeznaczone na rodziny zastępcze	955 071,74	889 452,19	987 894,93	1 005 140,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

Wykres 2.20 Koszty utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Walecki w latach 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz za lata 2008 – 2011

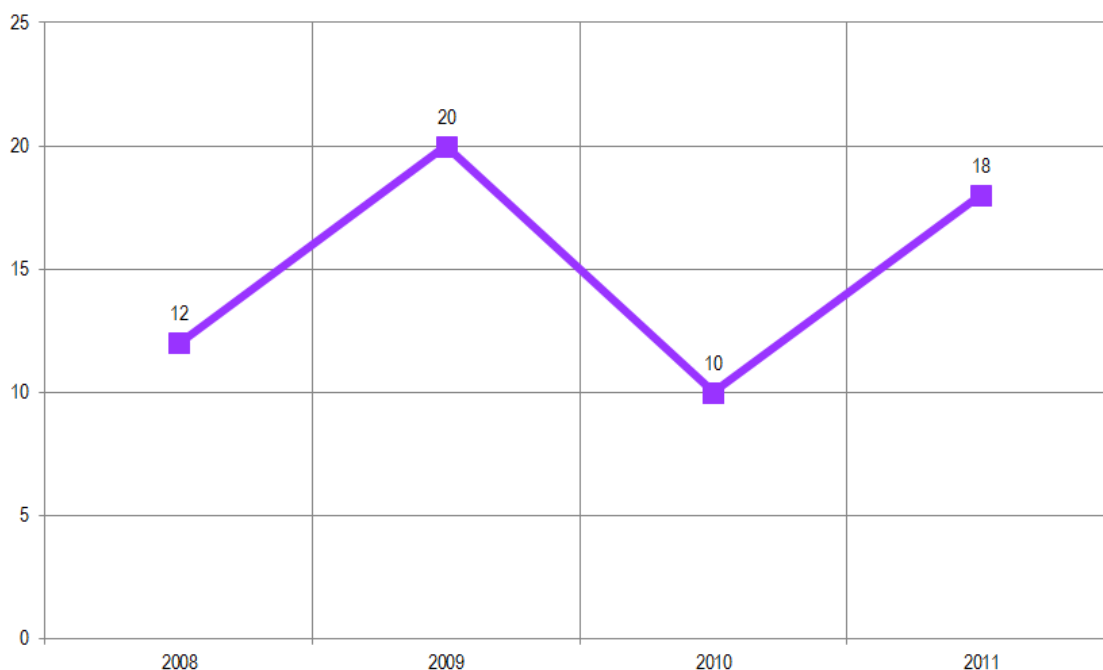
2.5.2 Instytucjonalna piecza zastępcza

W związku z tym, że na terenie Powiatu Waleckiego nie ma całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, dzieci z powiatu umieszczane są w placówkach na terenie nie tylko innych powiatów, ale i województw.

Powiat posiadający placówkę w pierwszej kolejności umieszcza w niej dzieci pochodzące ze swojego terenu, a dopiero w przypadku wolnych miejsc – dzieci z innych powiatów. Dzieci umieszczane są w placówkach bardzo odległych od miejsca zamieszkania – np. ze względu na brak miejsc w placówkach bliższych lub specyfikę tych placówek, co znacznie utrudnia pracę z rodziną biologiczną w kierunku powrotu dziecka do domu rodzinnego.

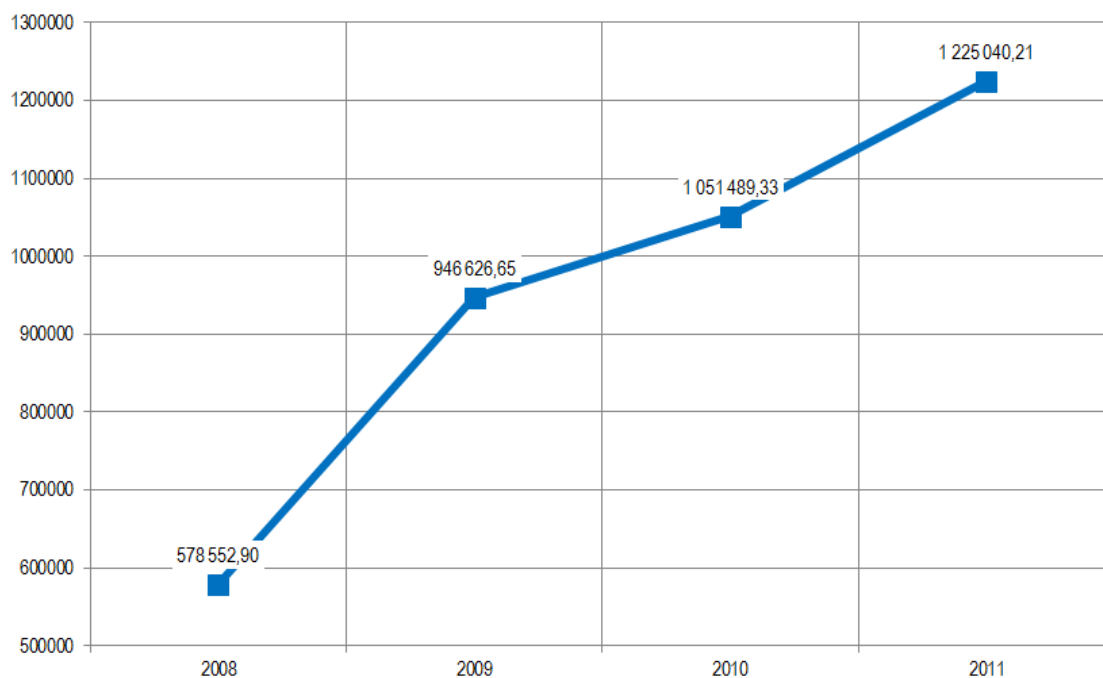
Liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych oraz koszty ich utrzymania ponoszone przez Powiat Walecki w latach 2008 – 2011 prezentują wykresy 2.24 i 2.25.

Wykres 2.24 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przez Powiat Walecki w latach 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz za lata 2008 – 2011

Wykres 2.25 Koszty utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo - wychowawczych ponoszone przez Powiat Walecki w latach 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz za lata 2008 – 2011

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w 2011 roku wynosił od 1 835,00 zł w Rodzinnym Domu Dziecka w Okonku (Powiat Złotowski) do 7 058,51 zł w Domu Dziecka w Gdańsku. Z tego tytułu w 2011 roku Powiat Wałecki poniósł wydatki w łącznej wysokości 1 225 040, 21 zł. Z powyższych danych wynika, że przeciętne koszty utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z roku na rok wzrastają. W ciągu czterech ostatnich lat koszty te zwiększyły się o ponad 100%. Wydatki poniesione przez Powiat Wałecki na utrzymanie dzieci w placówkach w 2011 roku są wyższe od budżetu niejednej placówki, co w efekcie przyczynia się do tego, że utrzymywane są jednostki organizacyjne funkcjonujące na terenie innych powiatów.

Jako powiat, który nie posiada swojej własnej placówki Powiat Wałecki ponosi koszty utrzymania swoich dzieci, w takiej wysokości, jaką inne powiaty ogłaszają w Dzienniku Urzędowym. Tak naprawdę, brak mamy wpływu na wydatki ustalone przez inne powiaty a co za tym idzie na oszczędności w tym zakresie. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że z roku na rok zwiększa się liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Aktualnie dzieci, które przebywają w placówkach opiekuńczo – wychowawczych stanowią liczne rodzeństwa, są w wieku dorastania lub są dziećmi niepełnosprawnymi, w związku z czym znalezienie dla nich kandydatów na rodziców zastępczych, a tym bardziej adopcyjnych jest bardzo trudne, a wręcz niemożliwe. Dlatego zasadnym jest utworzenie na terenie Powiatu Wałeckiego placówki opiekuńczo – wychowawczej, która zapewniłaby opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki swoich rodziców. Posiadanie takiej placówki jest wskazane nie tylko ze względów ekonomicznych, ale również ze względu na większe możliwości pracy z rodziną biologiczną w kierunku powrotu dzieci do domu rodzinnego.

2.5.3 Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, zakłady poprawcze oraz rodziny zastępcze, przysługuje pomoc pieniężna na kontynuację nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół) oraz pomoc na usamodzielnienie w formie pieniężnej i na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

W Powiecie Wałeckim w 2011 roku pomoc w procesie usamodzielnienia udzielana była 17 pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, oraz 24 pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze.

Dynamikę ilości usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zarówno rodziny zastępcze, jak i placówki opiekuńczo – wychowawcze w Powiecie Wałeckim w latach 2008 – 2011 prezentuje tabela 2.25.

Tabela 2.25

Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w Powiecie Wałeckim w latach 2008 – 2011

Rok / Wyszczególnienie	2008		2009		2010		2011	
	placówki opiekuńczo - wycho- wawcze	rodziny zastęp- cze	placówki opiekuńczo - wycho- wawcze	rodziny zastęp- cze	placówki opiekuńczo - wycho- wawcze	rodziny zastęp- cze	placówki opiekuńczo - wycho- wawcze	rodziny zastęp- cze
pomoc na kontynuowanie nauki	9	42	8	44	8	50	11	39
pomoc na usamodzielnienie	2	8	4	7	12	19	4	21
pomoc na zagospodarowa- nie	2	3	1	7	7	24	9	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz za lata 2008 – 2011

2.5.4 Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a. grup wsparcia,
  - b. specjalistycznego poradnictwa,

- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o osobach:
  - a. zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - b. pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
  - a. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
  - c. szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego,
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (który stosowany jest w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych);
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia opłatności.

2.6 Obszary wymagające wsparcia

2.6.1 Ubóstwo

Poprzez ubóstwo - określa się stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” należy rozumieć takie potrzeby, jak: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnej sytuacji życiowej obejmuje takie aspekty jak: wielodzietność, uzależnienia, niepełnosprawność, samotność, wychowywanie się

w rodzinach niepełnych i rozbitych, niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia, przewlekłe choroby, inne przeżycia np. jak śmierć osoby najbliższej, utrudniająca aktywne i prawidłowe funkcjonowanie. Należy zaznaczyć, iż problemy te występują bardzo często zespołowo. Ubóstwo jest to stan, w którym rodzina lub jednostka żyje poniżej kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ubóstwo w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest: zmniejszenie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizacja zawodowa osób ubogich, zmiana postaw u osób ubogich korzystających z pomocy społecznej poprzez kształtowanie odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości.

Przedstawione przez Ośrodki Pomocy Społecznej dane, wskazują na występowanie w Powiecie Wałeckim problemu ubóstwa. Liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach przedstawia tabela 2.21 i wykres 2.20.

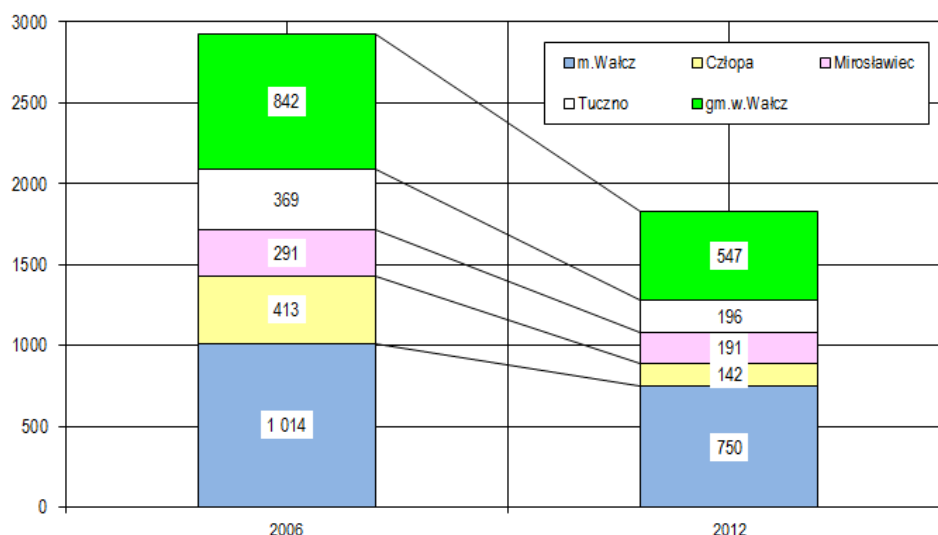
Tabela 2.21

Liczba osób dotkniętych ubóstwem w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Wyszczególnienie	Lata	
	2006	2012
miasto Wałcz	1 014	750
Człopa	413	142
Mirosławiec	291	191
Tuczno	369	196
gmina wiejska Wałcz	842	547
Ogółem w Powiecie Wałeckim	2 929	1 826

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.20 Liczba osób dotkniętych ubóstwem w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Warto zauważyć istotny spadek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania liczba tych osób spadła o ponad 1/3. W porównaniu do roku 2006, na koniec roku 2012 najwięcej osób ubo-

gich korzystających ze wsparcia ubyło w gminie Człopa (spadek o 65,6%) oraz gminie Tuczo (spadek o blisko połowę), natomiast najmniej w mieście Wałcz. Jednak również w Wałczu nastąpił spadek ilości osób korzystających ze wsparcia o ponad 1/4.

2.6.2 Bezdomność

Bezdomność, problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nie posiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprywacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej, jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprywacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeb, poczynając od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom społeczeństwa, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają z:

- ✓ sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu bezrobocia, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat;
- ✓ sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmiowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych;
- ✓ przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji kobiet, przemocy w rodzinie;
- ✓ przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości;
- ✓ przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi.

Dynamikę zjawiska bezdomności w Powiecie Wałeckim według podziału na gminy przedstawia tabela 2.22 oraz wykres 2.21.

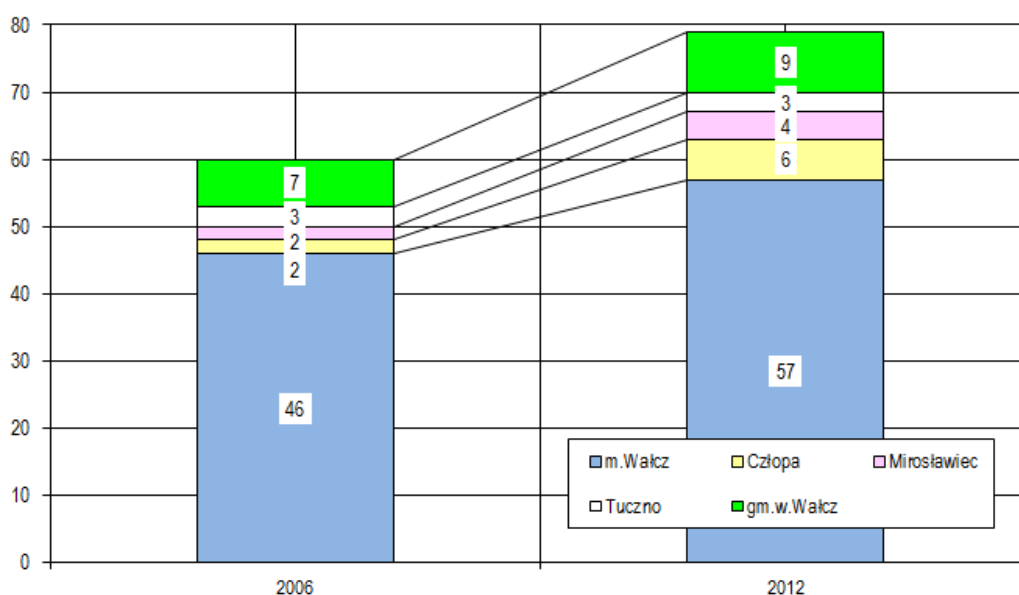
Tabela 2.22

Liczba bezdomnych w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Wyszczególnienie	Lata	
	2006	2012
miasto Wałcz	46	57
Człopa	2	6
Mirosławiec	2	4
Tuczno	3	3
gmina wiejska Wałcz	7	9
Ogółem w Powiecie Wałeckim	60	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.21 Liczba osób objętych bezdomnością w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Zdecydowanie najwięcej osób bezdomnych – bo blisko 3/4 populacji – zarejestrowano w mieście Wałcz (72,2%), a ich liczba wzrosła o 23,9% w poprzednim okresie programowania. Poza gminą Tuczno, gdzie problem bezdomności pozostawał na tym samym poziomie we wszystkich gminach nastąpił wzrost ilości osób bezdomnych. To spowodowało, iż zjawisko bezdomności w całym powiecie wałeckim od roku 2006 do roku 2012 wzrosło o blisko 1/3 (31,7%) tj. o 19 osób w liczbach bezwzględnych. Przyczyną tego stanu były w istotnym stopniu zmiany przepisów prawa, które zostały wprowadzone w analizowanym okresie, a które pozwalają wyeksmitować „na bruk” bez konieczności zapewnienia alternatywnego miejsca zamieszkania osobie eksmitowanej.

2.6.3 Rodziny dysfunkcyjne

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcjonalności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd. Może to też być zaburzenie własnych granic, pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejś intymności, uczuć i poglądów.

Rodzina dysfunkcyjna, to także rodzina z problemem wykorzystywania seksualnego, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś (współmałżonka, dzieci) w rodzinie. To także rodzina z terrorem psychicznym, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków swojej rodziny. Rodziną taką jest też rodzina z przemocą fizyczną, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny. Rodziną dysfunkcyjną jest też rodzina z przewlekłą chorobą – jedno bądź oboje rodziców cierpi na stałe schorzenie, bądź jest przykute do wózka inwalidzkiego, za swój stan obarcza winą domowników, staje się centralną postacią w rodzinie.

Przyczyną dysfunkcji rodziny może być również problem alkoholowy, który jednak ze względu na złożoność tego problemu i występowanie również poza ramami jakie tworzy rodzina, został scharakteryzowany w odrębnym podrozdziale.

Tabela 2.23 i wykresy 2.22 – 2.24 przedstawia sytuację rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie Wałeckim z uwzględnieniem podziału na gminy.

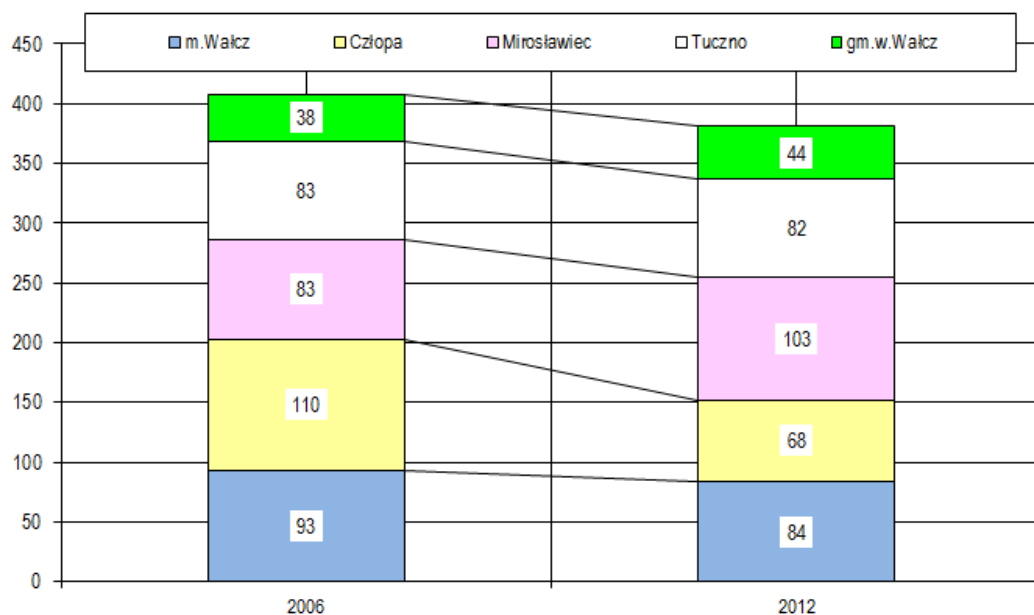
Tabela 2.23

Liczba rodzin dysfunkcyjnych korzystających z usług pomocy społecznej w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Przyczyny dysfunkcji	miasto Wałcz		Człopa		Mirosławiec		Tuczno		gmina wiejska Wałcz		Razem Powiat Wałecki	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
Konieczność ochrony macierzyństwa	93	84	110	68	83	103	83	82	38	44	407	381
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	186	139	74	85	70	48	93	53	291	204	714	529
Przemoc w rodzinie	16	3	6	0	0	1	0	7	32	40	54	51

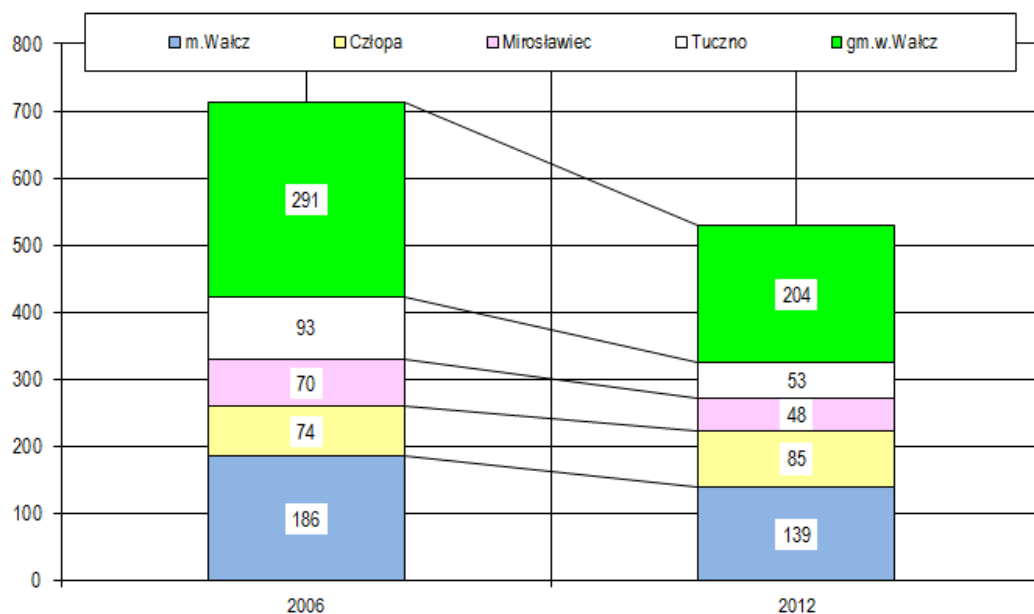
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.22 Liczba rodzin wymagających ochrony macierzyństwa w Powiecie Waleckim korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2006 i 2012

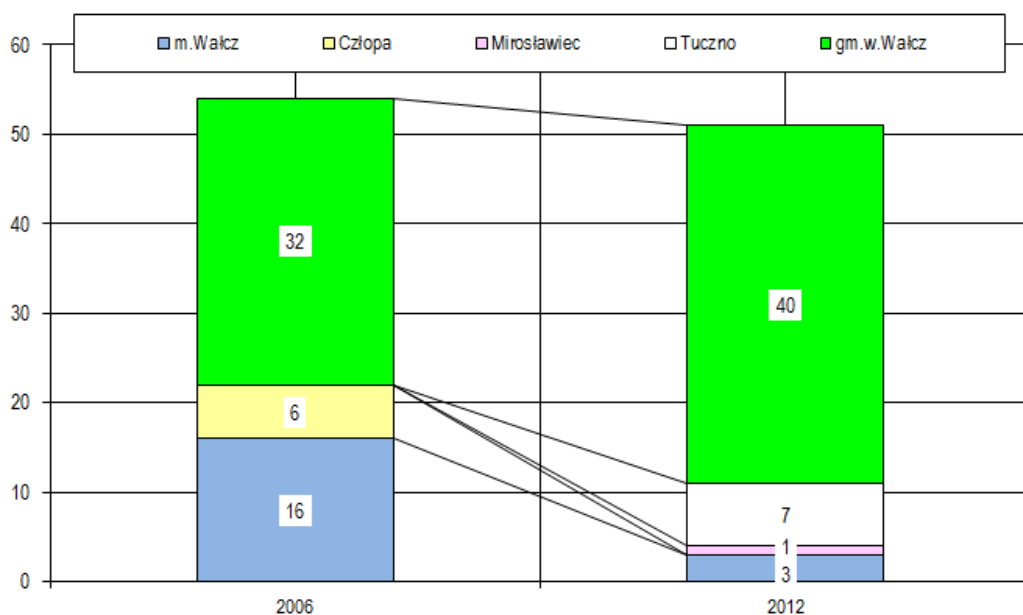
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.23 Liczba rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Powiecie Waleckim korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.24 Liczba rodzin dotkniętych przemocą domową w Powiecie Waleckim korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Walcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Z zaprezentowanych danych wynika, iż problem dysfunkcji rodzin w Powiecie Waleckim w okresie wdrażania poprzedniej *Strategii* tracił na sile we wszystkich obserwowanych obszarach. Najsilniejszy spadek odnotowano w odniesieniu do osób z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Przypadków tej dysfunkcji było o ponad 1/4 mniej (25,9%). W przypadku ochrony macierzyństwa oraz przemocy w rodzinie wsparcia udzielono około sześciu procent osobom mniej w roku 2012 niż w roku 2006.

Trudno jest mówić o konkretnych tendencjach dynamiki zjawiska dysfunkcji rodziny w poszczególnych gminach, ale najbardziej optymistycznie proces ten wydaje się prezentować w mieście Walcz, gdzie nastąpił największy spadek liczby osób korzystających ze wsparcia z tej przyczyny. Równocześnie ilość osób objętych wsparciem stanowi jedynie 1/4 wszystkich przypadków osób z różnymi typami przyczyn dysfunkcji w Powiecie Waleckim, podczas gdy wszyscy mieszkańcy Walcza stanowią blisko połowę populacji powiatu. Niemal bez zmian w stosunku do roku 2006 wyglądała sytuacja rodzin dysfunkcyjnych w gminie Mirosławiec, gdzie w roku 2012 odnotowano 99,3% liczby osób z okresu bazowego. W gminach Tuczo, Człopa i gminie wiejskiej Walcz dynamika zmian ilości osób objętych wsparciem z przyczyn związanych z dysfunkcją rodziny wyglądała niemal identycznie – w roku 2012 zmniejszyła się ona o około 1/5 w stosunku do roku 2006.

Co się tyczy zjawiska przemocy w rodzinie, warto zauważyć, iż jego głównymi obszarami występowania w badanym okresie jest gmina wiejska Walcz. Zjawisko to zostało zdecydowanie ograniczone w mieście Walcz, natomiast nowym ogniskiem przemocy stała się gmina Tuczo.

Punkt Konsultacyjny i Interwencji Kryzysowej w Walczu udzielił w 2012 roku porad 227 osobom doznającym przemocy. Pomocy prawnej udzielono 163 osobom, ze wsparcia terapeutycznego w PKiK skorzystało 145 osób. Punkt przeprowadził łącznie w 2012 roku 1 404 konsultacje.

2.6.4 Alkoholizm

Istotnym problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania rodzin Powiatu Wałeckiego jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest coraz większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małoletnie dzieci, uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w placówkach interwencyjnych czy opiekuńczo – wychowawczych. Niestety na terenie Powiatu Wałeckiego nie istnieje żadna tego typu placówka, a dzieci wymagające opieki umieszczane są w ośrodkach na terenie różnych województw.

Równocześnie wg danych Komendy Powiatowej Policji w Wałczu w roku 2012 odnotowano 1 060 interwencji domowych w związku ze zgłoszeniami dotyczącymi alkoholizmu. Ogółem 312 osób w tym 286 mężczyzn, 25 kobiet oraz 1 nieletni w wieku 13 – 18 lat zostało doprowadzonych do pomieszczenia dla osób zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Wałczu w celu wytrzeźwienia. Policja w roku 2012 ujawniła 14 nieletnich w stanie nietrzeźwości, którzy zostali przekazani opiekunom prawnym bez osadzania.

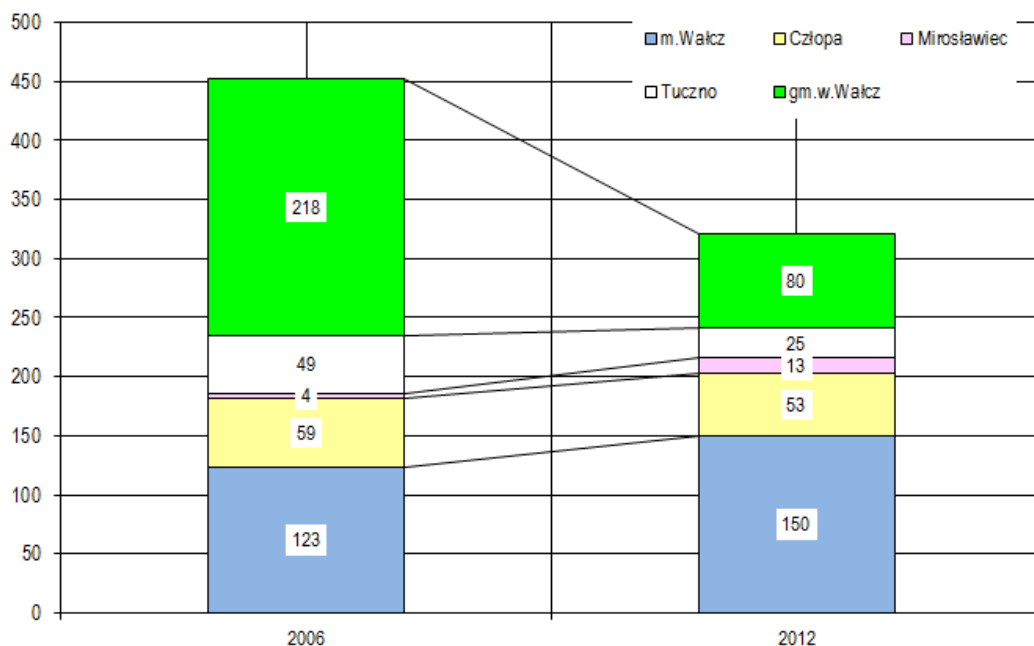
Tabela 2.24 i 2.25 wykres przedstawia liczbę osób uzależnionych od alkoholu w poszczególnych gminach w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012.

Tabela 2.24

**Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wałeckim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2006 i 2012**

Wyszczególnienie	Ogółem w latach	
	2006	2012
miasto Wałcz	123	150
Człopa	59	53
Mirosławiec	4	13
Tuczno	49	25
gmina wiejska Wałcz	218	80
razem Powiat Wałecki	453	321

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.25 Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wałeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Z danych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wałeckiego wynika, iż na terenie Powiatu w roku 2012 liczba osób uzależnionych od alkoholu, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła 321 osób. Oznacza to spadek w porównaniu do roku 2006 o niepełna trzydzieści procent. Złożyły się na to tendencje spadkowe ilości osób uzależnionych od alkoholu w gminie wiejskiej Wałcz (o ponad 2/3) oraz w gminie Tucznio (o blisko połowę), a także przyrost osób objętych wsparciem w gminie Mirosławiec i mieście Wałcz (o 22,0%). Na terenie gminy Człopa zjawisko alkoholizmu pozostawało na zbliżonym poziomie. Blisko połowa osób korzystających ze świadczeń ze względu na alkoholizm była mieszkańcami miasta Wałcz, zaś niespełna 1/4 gminy wiejskiej Wałcz. Na trzecim miejscu znalazła się gmina Człopa, gdzie 16,5% osób było objętych wsparciem pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych złożyły w 2012 roku w Powiecie Wałeckim 70 wniosków do sądu o skierowanie na leczenie odwykowe. Problem alkoholizmu w stopniu wymagającym terapii odwykowej dotyczył przede wszystkim mężczyzn, których w grupie skierowanych było niemal 3/4.

Na terenie powiatu prowadzone są 34 środowiskowe świetlice socjoterapeutyczne, z których w roku 2012 korzystało blisko 800 dzieci.

2.6.5 Narkomania

Jedną z konsekwencji zaburzeń funkcjonowania rodziny jest pojawiający się w Powiecie Wałeckim problem narkomanii, w szczególności wśród nieletnich. Jest to bardzo niepokojące, gdyż w ostatnich latach znacznie obniżył się wiek inicjacji osób sięgających po raz pierwszy po narkotyki. Na przełomie lat dziewięćdziesiątych i w pierwszych latach dwudziestego pierwszego wieku były to głównie osoby pomiędzy 16 – 20 rokiem życia (z pojedynczymi przypadkami osób

14-letnich). Obecnie coraz częściej zdarzają się przypadki sięgania po narkotyki dzieci pomiędzy 12 a 14 rokiem życia.

Zwiększa się dostępność i asortyment narkotyków, wśród których dominują narkotyki twarde. O ile w latach poprzednich dominowała tzw. „polska heroina”, którą wytwarzali i rozprowadzali sami narkomani, to obecnie produkcją i dystrybucją narkotyków zajmują się wyspecjalizowane grupy przestępcze.

Równocześnie w ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost świadomości i wiedzy na temat narkotyków wśród pedagogów, rodziców, dzieci i młodzieży. Niestety oferta profilaktyczna, terapeutyczna i lecznicza skierowana do tych osób pozostaje skromna. Na terenie Powiatu Wałeckiego nie istnieje żadna placówka stacjonarna umożliwiająca działania o takim charakterze.

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyka środowisk, w których nie obserwuje się uzależniania od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małoletnich dzieci.

Informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków w Powiecie Wałeckim przedstawia tabela 2.25.

Tabela 2.25

Liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Wałeckim w roku 2006 i 2012

Wyszczególnienie	Ogółem w latach	
	2006	2012
miasto Wałcz	5	6
Człopa	1	2
Miroslawiec	0	0
Tuczno	1	0
gmina wiejska Wałcz	0	0
razem Powiat Wałecki	7	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Z powyższych danych wynika, iż w roku 2012 w Powiecie Wałeckim liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku 2006. W strukturze dominuje miasto Wałcz, gdzie zanotowano 3/4 wszystkich przypadków. W gminie Człopa pomocą zostały objęte dwie osoby, zaś w gminie Tuczno, gdzie wcześniej z pomocy korzystała jedna osoba w roku 2012 nie stwierdzono takiego przypadku. Rodzin dotkniętych problemem narkomanii nie odnotowano w Ośrodkach Pomocy Społecznej w gminie Miroslawiec i gminie wiejskiej Wałcz.

2.6.6 Niepełnosprawność

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz.1407 tekst jednolity z późn. zm./ zawęży powyższą definicję określając: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na siedem głównych grup:

- ✓ osoby niewidome i słabo widzące;
- ✓ osoby głuche i niedosłyszące;
- ✓ osoby niepełnosprawne intelektualnie;
- ✓ osoby chore psychicznie;
- ✓ osoby niepełnosprawne ruchowo;
- ✓ osoby starsze, niepełnosprawne z ogólnego stanu zdrowia;
- ✓ ze względu na poszczególne rodzaje schorzeń (np. układu krążenia, cukrzyca, hemofilia, choroby nowotworowe).

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy, jakie napotykają osoby niepełnosprawne, jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomagania osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 01 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa inwalidzkiego w wyniku, której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego.
- B. Stopień niepełnosprawności, jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 01 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko – osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna, jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm. ostatnia nowelizacja Dz.U. z 2003 r.; Nr 7 poz. 79)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. nr 139, poz. 1328)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 01 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162)

Na terenie Powiatu Waleckiego działa 4 orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, KRUS i Wojskowe Biuro Emerytalne.

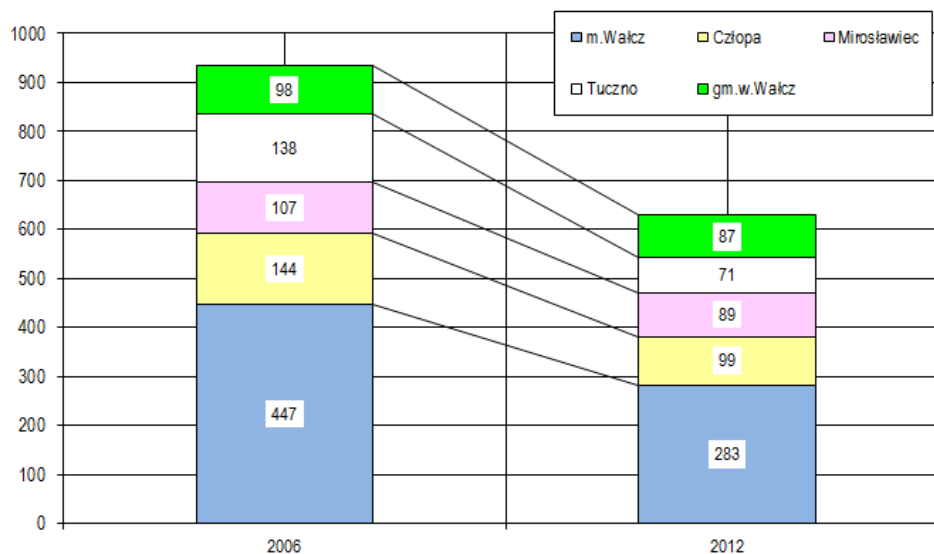
Tabela 2.26 oraz wykres 2.26 prezentuje dane statystyczne Ośrodków Pomocy Społecznej, opisujące liczbę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach w roku 2006 i roku 2012.

Tabela 2.26

**Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Waleckim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2006 i 2012**

Wyszczególnienie	Ogółem w latach	
	2006	2012
miasto Wałcz	447	283
Człopa	144	99
Mirosławiec	107	89
Tuczno	138	71
gmina wiejska Wałcz	98	87
Razem Powiat Walecki	934	629

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

Wykres 2.26 Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Wałeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2006 i 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Wałcz oraz Ośrodków Pomocy Społecznej

W analizowanym okresie liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w Powiecie Wałeckim spadła o 1/3 w porównaniu do roku 2006. Na ten spadek złożyły się niższe ilości osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia we wszystkich gminach. Najwyższy spadek – o blisko połowę – zanotowano w gminie Tuczo (ze 138 osób w 2006 roku do 71 w 2012 roku). W mieście Wałcz oraz w gminie Człopa niepełnosprawnych było mniej o blisko 1/3, zaś w gminie wiejskiej Wałcz i gminie Mirosławiec liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń Ośrodków Pomocy Społecznej spadła o kilkanaście procent.

Spadek ilości osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni poprzedniego okresu programowania jest efektem realizacji dużej ilości działań projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, skierowanej do tej grupy docelowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje od roku 2008 projekt *Druga Szansa* w ramach priorytetu VII *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, a także skutecznie zrealizowało projekt konkursowy *Teraz Ty*, w ramach których działaniami reinTEGRACYJNYMI i aktywizującymi zdrowotnie, społecznie, edukacyjnie i zawodowo zostało objętych łącznie ponad 200 osób niepełnosprawnych. Te działania powodują, że osoby niepełnosprawne posiadające wyższe kwalifikacje, dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują pracę, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie, a co za tym idzie rzadziej korzystają z tradycyjnych form wsparcia. Zmienił się też istotnie stosunek do osób niepełnosprawnych, którzy przestali być traktowani jako skazani na przebywanie w czterech ścianach, zniknęło wiele barier uniemożliwiających im normalne funkcjonowanie. Podejmowane działania powodują, że ilość osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spada, a rośnie ilość niepełnosprawnych samodzielnie funkcjonujących na rynku pracy i w otoczeniu społecznym.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałcu w dniu 30 września 2013 roku zarejestrowanych było 117 osób niepełnosprawnych, w tym 55 kobiet. Dane dotyczące dynamiki ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałcu w latach 2010 – 2013 zawiera tabela 2.27 wykres 2.27.

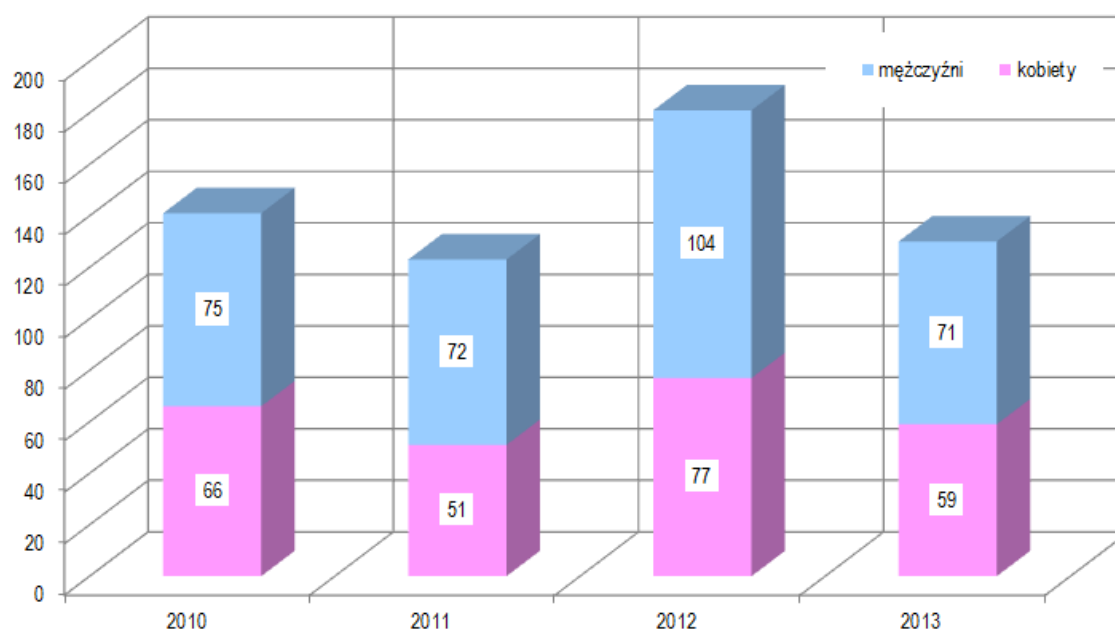
Tabela 2.27

**Dynamika bezrobocia osób niepełnosprawnych w Powiecie Wałeckim
od 2010 do 2013 (stan na ostatni dzień roku; w 2013 dane za 30.XI)**

Rok	Niepełnosprawni zarejestrowani jako bezrobotni ogółem	w tym kobiety
2010	141	66
2011	123	51
2012	181	77
2013	130	59

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Wykres 2.6 Dynamika bezrobocia osób niepełnosprawnych w Powiecie Wałeckim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

W dynamice ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałczu jako osoby bezrobotne nie zaobserwowano jednoznacznie dających się określić tendencji – również po rozszerzeniu danych na kwartały. Ilość niepełnosprawnych bezrobotnych ulega jedynie sezonowym wahaniom. Analiza długookresowej funkcji trendu wykładniczego i liniowego wskazuje jedynie na stabilizację ilości kobiet i lekką tendencję wzrostową ilości mężczyzn niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Informacje o organizacjach, instytucjach i jednostkach działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wałeckim prezentuje tabela 2.1.

Tablica 2.1

**Organizacje, instytucje i jednostki działające na rzecz osób niepełnosprawnych
w Powiecie Wałeckim w roku 2012**

Nazwa i adres	Charakterystyka
Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Południowa 10a 78-600 Wałcz	Wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka, stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Osoby niepełnosprawne są kierowane do uczestnictwa w warsztacie, zgodnie ze wskazaniem, zawartym w orzeczeniu o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Warsztaty działające na terenie Powiatu Wałeckiego prowadzą 7 pracowników, w których jest 39 miejsc dla uczestników. Prowadzone są przez SDN „Uśmiech”.
Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Wałczu, Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących ul. Okulickiego 22 78-600 Wałcz	Koło w Wałczu obejmuje swoim zasięgiem Powiat Wałecki i Powiat Drawski. W kole jest 7 kół zainteresowań, prowadzona jest też rehabilitacja oraz nauka języka migowego.
Polski Związek Niewidomych ul. Wojska Polskiego 24A 78-600 Wałcz	Koło Wałcz prowadzi działalność w zakresie rehabilitacji podstawowej – organizując szkolenia z zakresu orientacji przestrzennej, nauki pisma Braila, nauki czynności dnia codziennego oraz rehabilitacji społecznej. PZN reprezentuje interesy swoich członków wobec władz samorządowych, propaguje problematykę niepełnosprawności wzrokowej w środowisku lokalnym.
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów ul. Kościuszkowców 1 78-600 Wałcz	Związek posiada własne zaplecze rehabilitacyjne – rehabilitacja ruchowa, fizjoterapia, masaże. Dla swoich członków organizuje spotkania z lekarzami – specjalistami, imprezy okolicznościowe, wieczorki taneczne, pikniki. Organizuje i pośredniczy w organizacji wczasów i turnusów rehabilitacyjnych.
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci ul. Kilińszczaków 13 78-600 Wałcz	Organizacja pożytku publicznego. Przy Zarządzie Powiatowym działa Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym oraz Rzecznik Praw Dziecka.

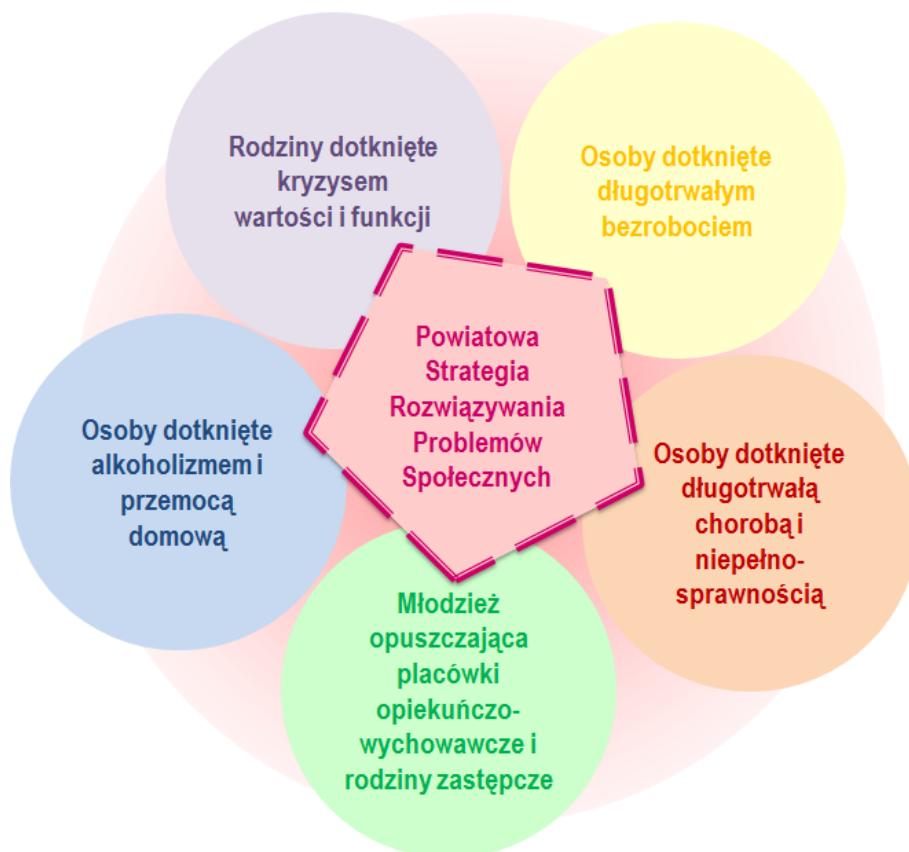
Nazwa i adres	Charakterystyka
Polski Stowarzyszenie Diabetyków ul. Kościuszkowców 10 78-600 Wałcz	Stowarzyszenie pośredniczy w zakupie insuliny, pasków do glukometrów, służy pomocą w zaopatrzeniu w materiały szkoleniowe i medyczne, glukometry. Organizuje zebrania dydaktyczne ze lekarzami specjalistami, diabetykami itp.
Stowarzyszenie Kobiet Ziemi Wałeckiej „AMAZONKA” ul. Dąbrowskiego 6 78-600 Wałcz	Stowarzyszenie prowadzi zajęcia tematyczne dla zainteresowanych (szczególnie osób dotkniętych chorobą nowotworową) w celu wzmocnienia zainteresowań profilaktyką. Zajęcia mają również charakter informacyjny i szczególnie dotyczą problemu choroby nowotworowej. Ponadto Stowarzyszenie inicjuje przedsięwzięcia w zakresie poprawy warunków rehabilitacyjnych, leczenia i warunków bytowych osób dotkniętych chorobą nowotworową.
Stowarzyszenie Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech” ul. Nowomiejska 2 78-600 Wałcz	Organizacja pożytku publicznego. Prowadzi ośrodek rehabilitacyjny, w którym dzieci mają zapewnioną kompleksową rehabilitację: fizykoterapię, rehabilitację ruchową, terapię zajęciową, logopedyczną, konsultacje neurologiczne i chirurgiczne.
Dzienny Dom Pomocy Społecznej ul. Kościuszki 25 78-600 Wałcz	Ośrodek wsparcia dla emerytów i rencistów. Prowadzi zajęcia świetlicowe, organizuje imprezy okolicznościowe. Podopieczni kierowani są przez Ośrodki Pomocy Społecznej.
Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Nowomiejska 4 78-600 Wałcz	Ośrodek wsparcia, placówka dziennego pobytu przeznaczona dla osób, które ukończyły 18 rok życia, cierpiące z powodu zaburzeń psychicznych oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie. ŚDS realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej. Jego podstawowe działalności to: organizacja w najbliższym środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji; podtrzymywanie i rozwijanie u osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i funkcjonowania w najbliższej społeczności lokalnej.
Stowarzyszenie Dzieci Niepełnosprawnych „Jutrzenka” ul. Zamkowa 12 78-650 Mirosławiec	W ośrodku zarządzanym przez Stowarzyszenie prowadzona jest rehabilitacja ruchowa i terapia pedagogiczna. Prowadzone jest również poradnictwo rodzinne.

2.7 Identyfikacja problemów

Rysunek 2.1 prezentuje grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo, zamieszkujące na terenie Powiatu Wałeckiego, które zostaną objęte działaniami strategii, a których problemy stanowią podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 2.1

Grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo objęte działaniami strategii

Źródło: Opracowanie własne

Syntetyczne zestawienie problemów już istniejących oraz zagrożeń, które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej strategii, dotyczących poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowanych w Powiecie Wałeckim prezentują tablice 2.2 – 2.6.

Tablica 2.2

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji rodziny**

Problemy	Zagrożenia
<p>Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych</p> <p>Konsumpcyjny styl życia</p> <p>Niewydolność wychowawcza rodziców</p> <p>Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej</p> <p>Rozluźnienie więzi rodzinnych</p> <p>Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin</p> <p>Wzrost ilości rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Niewystarczające specjalistyczne wsparcie i terapii dla rodzin</p> <p>Niewystarczająca liczba lokali socjalnych</p> <p>Ograniczony stopień zabezpieczenia dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu.</p>	<p>Pogłębiające się patologie społeczne</p> <p>Spadek autorytetów i wartości moralnych</p> <p>Niewystarczająco sprzyjające warunki do zakładania rodziny</p> <p>Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie</p> <p>Przyzwolenie dla zachowań aspołecznych</p> <p>Niewystarczające zrozumienie narastających problemów w rodzinie</p> <p>Brak wsparcia otoczenia społecznego dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym</p> <p>Zbyt niska determinacja w ściganiu i karaniu sprawców przemocy i molestowania seksualnego w rodzinie</p> <p>Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny</p> <p>Narastające tempo życia</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.3

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem**

Problemy	Zagrożenia
<p>Wysoki odsetek osób do 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych</p> <p>Wycofywanie się osób bezrobotnych z życia społecznego, zmiany w osobowościach</p> <p>Bierność osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>Brak zrozumienia dla reguł rynku pracy</p> <p>Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie</p> <p>Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych</p> <p>Istnienie negatywnych skutków bezrobocia: zjawiska zubożenia społeczeństwa i zaburzeń funkcjonowania rodziny</p> <p>Emigracja zarobkowa osób młodych i wykształconych</p> <p>Degradacja społeczna bezrobotnego</p> <p>Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny spowodowane długotrwałym bezrobociem</p>	<p>Kryzys gospodarczy w kraju, przyczyną do zwiększenia liczby osób bezrobotnych</p> <p>Brak systemu motywacyjnego do tworzenia miejsc pracy</p> <p>Wysokie koszty zatrudnienia pracownika</p> <p>Niewystarczająco proste i przejrzyste zasady rejestrowania własnej działalności gospodarczej</p> <p>Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność</p> <p>Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy</p> <p>Zbyt mała liczba nowych miejsc pracy</p> <p>Niewystarczające dostosowanie systemu kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.4

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością**

Problemy	Zagrożenia
Niski poziom zaangażowania, bierność środowiska osób niepełnosprawnych	Niekorzystne zmiany polityki pro zatrudnieniowej w zakładach pracy chronionej
Niski poziom aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	Brak przyrostu liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
Duża liczba osób niepełnosprawnych	Sytuacja gospodarcza kraju niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym
Niedostateczny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi	Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
Brak systemu wczesnej diagnozy i rehabilitacji dzieci urodzonych z różnymi wadami rozwojowymi	Niespójność przepisów prawnych
Niski poziom tolerancji społeczeństwa dla osób niepełnosprawnych	Istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym
Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej	Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych
Wykluczenie i izolacja osób niepełnosprawnych	Obawa osób niepełnosprawnych przed utratą świadczeń w związku z podjęciem zatrudnienia
	Istniejący wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.5

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące młodzieży
opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze**

Problemy	Zagrożenia
Brak mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze	Niewystarczająca ilość placówek opiekuńczo-wychowawczych
Niewystarczająca ilość miejsc pracy na otwartym rynku pracy	Aktualna sytuacja gospodarcza kraju stwarza realne zagrożenie, iż wychowankowie będą mieli problem z wejściem na rynek pracy

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.6

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych alkoholizmem i przemocą domową**

Problemy	Zagrożenia
Niechęć ofiar przemocy domowej do ujawniania swojego problemu	Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych
Niski dostęp do terapii uzależnień	Niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji
Niewłaściwy przepływ informacji oraz brak wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze uzależnień	Brak integracji działań na rzecz profilaktyki uzależnień
Niska samoocena osób uzależnionych	Brak oceny skuteczności działań profilaktycznych
Słaba motywacja do zmiany osób uzależnionych	Duża dostępność i łatwość zakupu środków uzależniających
Niska świadomość istniejącego problemu, nieświadomość nałogu	Brak działań pomocowych ze strony społeczności lokalnej na rzecz osób dotkniętych alkoholizmem
Negatywne konsekwencje wynikające z uzależnień dla rodziny	Niedostateczna infrastruktura, w której zapewnione byłoby wsparcie dla ofiar przemocy i ich rodzin

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Rozdział 3.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

3.1. Hierarchia celów

Cele strategiczne określające stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Powiatu Wałeckiego społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizję rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2020. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji określono w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* 4 cele strategiczne.

Cele operacyjne konkretyzują wizję sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Powiatu Wałeckiego w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów dotyczących rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji, osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz osób dotkniętych alkoholizmem i przemocą domową. Dla realizacji *celów strategicznych* określono 21 wynikających z nich *celów operacyjnych*. Wśród *celów operacyjnych* wyodrębniono 4 priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Wałeckiego.

Z kolei *cele operacyjne* zostały rozpisane w rozdziale czwartym na listę zidentyfikowanych zadań, które mają ukazywać konkretne efekty, które Powiat Wałecki chce osiągnąć w okresie objętym *Strategią*.

Sformułowane w procesie społeczno-ekspertskim *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 4.1, 4.2, 4.3 oraz 4.4 (*cele operacyjne*, które w rozdziale 4 są opisane jako priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Wałeckiego, wyróżniono w tablicach żółtym tłem).

Tablica 4.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1

Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel strategiczny 1	
Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy	
Cele operacyjne	
1.	Poprawa sytuacji osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
2.	Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
3.	Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo

Cel strategiczny 1 cd.
4. Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 2 Infrastruktura Pomocy Społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cele operacyjne
1. Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej
2. Utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej
3. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych
4. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel strategiczny 3 Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu
Cele operacyjne
1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy
2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie

Cel strategiczny 3 cd.
3. Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie kwalifikacji niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe
4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej
5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.4

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 4
*Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji
osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym*

Cel strategiczny 4 Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym
Cele operacyjne
1. Wzrost poziomu zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji
2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez wsparcie terapeutyczne oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i alkoholizmowi
3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor
4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem
5. Spopularyzowane i wdrożone zasady aktywnego i zdrowego starzenia się

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

4.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych

4.2.1. Cel strategiczny *Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się warunków rynku pracy*

Osoby młode są jedną z grup docelowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Kwestią problemową pozostaje poziom bezrobocia wśród osób młodych oraz ich przejście z systemu edukacji na rynek pracy. Jak wykazują badania osoby w wieku 15-24 lata charakteryzują się najwyższym poziomem kapitału ludzkiego – rozumianego zarówno jako zasób wiedzy, umiejętności i kwalifikacji czy stan zdrowia, który określa zdolności do pracy, przystosowania do zmian i kreatywność. Jest to również grupa wiekowa osób, które w największym stopniu deklarują uczestnictwo w jakiegokolwiek aktywności związanej z podnoszeniem swoich kwalifikacji zawodowych lub innych umiejętności. Cechy te powinny czynić grupę osób w wieku 15-24 lata jedną z bardziej pożądaną na rynku pracy. Tymczasem to właśnie osoby należące do tej grupy wiekowej w dużej mierze stają się bezrobotnymi, co jest istotnym problemem zarówno Polski, jak i innych krajów Unii Europejskiej.

Osoby do 24 roku życia niepracujące i nieuczące się stanowią bardzo zdywersyfikowaną grupę pod względem potrzeb w kontekście aktywizacji zawodowej i wymagają z jednej strony przygotowania wielu rozwiązań, które razem stworzą skuteczną ofertę wsparcia, z drugiej strony zastosowanie systemu możliwie zdecentralizowanego i uwzględniającego regionalne instytucje, które mają bezpośredni kontakt z osobami wymagającymi wsparcia.

Konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań skoncentrowanych na osobach młodych jest już od wielu lat sygnalizowana przez Komisję Europejską, która sama podjęła szereg działań mających na celu wsparcie osób młodych.

4.2.2. Cel strategiczny *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego.

Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest stworzenie na terenie Powiatu Waleckiego wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz Zakładu Aktywizacji Zawodowej.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze to jednostki udzielające pomocy rodzinie w wypełnianiu swoich zadań bądź zapewniające dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców całodobowej, ciągłej lub okresowej opieki i wychowania. Placówki wielofunkcyjne, mogą łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Zapewniają dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie. Realizują zadania przewidziane dla placówek wsparcia dziennego, placówek interwencyjnych i placówek socjalizacyjnych. Mogą być tworzone grupy usamodzielniające dla starszych wychowanków - zorganizowane w celu lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego radzenia sobie z codziennymi zadaniami życiowymi.

Zakład Aktywizacji Zawodowej to jedna z form prowadzenia przedsiębiorstwa społecznego. Jest to rozwiązanie dostępne tylko dla osób niepełnosprawnych, w szczególności z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności. Zakład Aktywizacji Zawodowej działa w celach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Uruchomienie tych podmiotów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród młodzieży i osób niepełnosprawnych. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną powiatu bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Ponadto zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych, jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej wraz ze zwiększeniem dostępności usług pomocy społecznej (w tym w szczególności usług terapeutycznych dla rodzin dysfunkcyjnych) i podniesieniem kwalifikacji kadr pomocy społecznej dopełni satysfakcjonującego poziomu zaspokojenia potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem w obszarze infrastruktury pomocy społecznej.

4.2.3. Cel strategiczny *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu*

Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych i strukturalnych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadanie to jest szczególnie istotne w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy, tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 25 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również osób po 50 roku życia.

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób bezrobotnych, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności zawodowej w regionie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w Powiecie Wałeckim.

Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, które ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. Potrzebne jest więc

zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. W ramach programów rozwojowych szkół zawodowych przewiduje się aktywny udział pracodawców w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy, praktycznej nauki zawodu oraz poradnictwa i doradztwa zawodowego. Wsparcie udzielone na rzecz szkolnictwa zawodowego przyczyni się do podniesienia jego jakości, a co za tym idzie zwiększenia atrakcyjności w oczach pracodawców oraz uczniów, którzy chętnie będą wybierać tę ścieżkę kształcenia.

Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w Powiecie Waleckim – podobnie jak w całej Polsce – jest znacznie niższy od przeciętnego w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Ponadto upowszechnienie kształcenia ustawicznego jest znacznie zróżnicowane w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia. Osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacjach i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy.

Przyczyna takiej sytuacji leży z jednej strony w niskiej świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego, z drugiej strony jakość kształcenia ustawicznego pozostaje w wielu przypadkach niewystarczająca w odniesieniu do potrzeb rynku pracy.

4.2.4. Cel strategiczny *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym*

Dla realizacji tego celu będą wykorzystane innowacje polityki społecznej, nowe skuteczniejsze rozwiązania problemów w obszarze m.in. zatrudnienia, integracji społecznej, w przypadku których dotychczasowe działania nie są wystarczające lub wymagają nowego podejścia. Jednocześnie będą się one koncentrowały na najtrudniejszych i kluczowych problemach, wspierając osiągnięcie celów wynikających z dokumentów strategicznych.

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej oraz wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy.

Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji społeczno – zawodowej.

Rozdział 4.

ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

4.1. Lista zadań

4.1.1. Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Do realizacji celu *Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.1.

Tablica 4.1

KARTA ZADAŃ

Osoby młode opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel operacyjny 1.1. Poprawa sytuacji osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych uwzględniające personalne zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego, diagnozę wiedzy, umiejętności oraz potencjału uczestników, opracowanie indywidualnych planów działania	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) ✓ liczba edycji kursów i szkoleń (sztuki) 	Oświata PCPR PUP PPP
Wsparcie młodzieży poprzez zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, w tym m.in.: staże, szkolenia, dofinansowanie studiów podyplomowych, pożyczki szkoleniowe, stypendium na kontynuowanie nauki, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin szkoleniowych (godziny) ✓ liczba osób, które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom) (osoby) 	PUP

Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej, w tym np. granty na zagospodarowanie w przypadku podjęcia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba osób które ukończyły staże (osoby) ✓ liczba osób które otrzymały granty na zagospodarowanie (osoby) 	PUP
--	---	-----

Cel operacyjny 1.2. Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób, która nabyła wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa zawodowego (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP
Objęcie szkoleniem z zakresu przedsiębiorczości		PUP
Wsparcie doradcy zawodowego w zakresie potwierdzenia u osób zamierzających rozpoczęcie działalności gospodarczej cech osobowościowych i cech przedsiębiorczych		PUP

Cel operacyjny 1.3. Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój form wsparcia indywidualnego i środowiskowego, umożliwiających integrację zawodową i społeczną osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych i szkoleń (osoby) 	PCPR PUP
Wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez zatrudnienie socjalne, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych oraz zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z subsydiowanego zatrudnienia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP

Cel operacyjny 1.4. Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wsparcie tworzenia miejsc pracy dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) 	PUP
Wsparcie mobilności i rozwoju umiejętności społecznych oraz rozwój usług przewyższających indywidualne bariery w wejściu w dorosłe życie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych szkoleniami zawodowymi (osoby) ✓ liczba osób objętych treningami umiejętności społecznych (osoby) 	PCPR
Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej, w tym np. granty na zagospodarowanie w przypadku zmiany miejsca zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP

Do realizacji celu *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.2.

Tablica 4.2

KARTA ZADAŃ
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 2.1. Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	✓ liczba osób młodych korzystających z sieci wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych (osoby)	PCPR
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	✓ liczba utworzonych wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych (sztuki) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PCPR

Cel operacyjny 2.2. Utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej	✓ liczba osób niepełnosprawnych korzystających z Zakładu Aktywizacji Zawodowej (osoby)	Zarząd Powiatu
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr Zakładu Aktywizacji Zawodowej, powiązane bez-	✓ liczba edycji szkoleń (sztuki)	Zarząd Powiatu

pośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	
---	---	--

Cel operacyjny 2.3. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Promowanie i wspieranie podmiotów działających na rzecz zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej poprzez tworzenie spółdzielni socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce zakładania spółdzielni socjalnych (sztuki) 	Zarząd Powiatu OWES PUP PCPR OPS trzeci sektor
Propagowanie idei zakładania spółdzielni socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	OWES PUP PCPR OPS trzeci sektor
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr spółdzielni socjalnych, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań		PUP PCPR

Cel operacyjny 2.4. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Świadczenie usług poradnictwa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa (osoby) 	PCPR

Organizowanie akcji i kampanii promocyjno-informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba przeprowadzonych akcji i kampanii promocyjnych (sztuki) ✓ liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej (sztuki) 	PCPR
Rozwój form aktywnej integracji zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PCPR

Cel operacyjny 2.5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej korzystających ze szkoleń i doradztwa specjalistycznego (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) 	PCPR OPS
Upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej (wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba dodatkowych pracowników służb pomocy społecznej (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PCPR OPS

Do realizacji celu *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.3.

Tablica 4.3

KARTA ZADAŃ
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel operacyjny 3.1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wykorzystanie instrumentów rynku pracy, które umożliwiają zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, w tym m.in.: staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba absolwentów, którzy po zakończeniu szkoły podjęli zatrudnienie (osoby) ✓ liczba osób, które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby) 	PUP Szkoly ponadgimnazjalne
Poprawa efektywności kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) ✓ liczba osób, które ukończyły staże (osoby) 	Szkoly ponadgimnazjalne

Cel operacyjny 3.2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (osoby) 	PUP

Podniesienie jakości programów kształcenia i rozwoju zawodowego na terenie Powiatu Waleckiego	✓ liczba edycji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (sztuki)	PUP
Dofinansowanie studiów podyplomowych, kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji, stypendia na kontynuowanie nauki, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe	✓ liczba osób, które skorzystały ze wsparcia finansowego na podniesienie kompetencji i kwalifikacji (osoby)	PUP
Rozwijanie kompetencji w zakresie wiedzy technicznej i IT, a także uczenia się aktywnego i praktycznego na wszystkich poziomach kształcenia jako podstawy do uczenia się przez całe życie	✓ liczba osób, które podniosły kompetencje w zakresie wiedzy technicznej i IT (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PUP
Organizowanie i finansowanie staży i przygotowania zawodowego dorosłych	✓ liczba osób, które ukończyły staże i przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby)	PUP

Cel operacyjny 3.3. Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie kwalifikacji niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy	✓ liczba edycji szkoleń aktywnego poszukiwania pracy (sztuki)	PUP
Treningi kompetencji i umiejętności społecznych	✓ liczba edycji treningów kompetencji i umiejętności społecznych (sztuki) ✓ liczba osób, które ukończyły szkolenia aktywnych metod poszukiwania pracy i treningi kompetencji, i umiejętności społecznych (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie	PUP

	oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	
--	---	--

Cel operacyjny 3.4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba zorganizowanych spotkań z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach (sztuki) 	PUP PPP OHP Szkoły ponadgimnazjalne
Modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin poradnictwa zawodowego (godziny) ✓ liczba zmodyfikowanych programów kształcenia zawodowego (sztuki) 	PUP PPP OHP Szkoły ponadgimnazjalne
Identyfikacja i planowanie zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe na rynku pracy w oparciu o ustalone potrzeby pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) ✓ liczba zankietyzowanych pracodawców w zakresie ustalenia ich zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe przyszłych pracowników (sztuki) 	PUP PPP OHP Szkoły ponadgimnazjalne

Cel operacyjny 3.5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwiązania odpowiadające na zidentyfikowane deficyty w zakresie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających 	Organizacje pracodawców

zarządzania rozwojem, planowania i zarządzania uczeniem się w miejscu pracy	ze wsparcia (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (sztuki)	trzeci sektor
Realizacja działań budujących świadomość, w zakresie korzyści i sposobów przewidywania i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi		Organizacje pracodawców trzeciego sektora
Upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy		Organizacje pracodawców trzeciego sektora

Do realizacji celu *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.4.

Tablica 4.4

KARTA ZADAŃ
Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

Cel operacyjny 4.1. Wzrost poziomu zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób, które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby)	PUP PCPR OPS
Wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych oraz zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy		PUP PCPR OPS

Rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych w poszukiwaniu i utrzymaniu zatrudnienia	✓ liczba osób, które ukończyły staże, przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby)	PUP PCPR OPS
Wsparcie indywidualne i środowiskowe, umożliwiające integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy (w tym m.in. osobom niepełnosprawnym)	✓ liczba osób, które ukończyły zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy i treningi kompetencji społecznych (osoby) ✓ liczba osób objętych aktywizacją społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PUP PCPR OPS

Cel operacyjny 4.2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez wsparcie terapeutyczne oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i alkoholizmowi		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie i uzależnieniami	✓ liczba osób / rodzin objętych działaniem (osoby)	PCPR PPP OPS
Prowadzenie działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej i życiowej rodzin	✓ liczba osób, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa (osoby)	PCPR PPP OPS
Promowanie tworzenia grup samopomocowych rodzin	✓ liczba osób, które wzięły udział w warsztatach umiejętności wychowawczych (osoby)	PCPR PPP OPS
Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo	✓ ilość dzieci, którym zapewniono zastępczą opiekę	PCPR PPP

lub całkowicie opieki rodziców poprzez wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej	kę rodzinną (osoby)	OPS
Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu umiejętności wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość / wartość wypłaconych zasiłków (sztuki / PLN) ✓ ilość akcji informacyjnych i promocyjnych grup samopomocowych rodzin i pozytywnych wzorców (sztuki) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PCPR PPP OPS

Cel operacyjny 4.3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie dialogu, organizacja partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych na rzecz rozwoju zasobów ludzkich	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym (sztuki) 	Zarząd Powiatu samorząd gminny
Szkolenia i inne formy kształcenia w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym		Zarząd Powiatu samorząd gminny

Cel operacyjny 4.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Aktywna integracja społeczna, zdrowotna, zawodowa i edukacyjna osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) 	PCPR PUP OPS

Dostosowanie kwalifikacji osób niepełnosprawnym do potrzeb rynku pracy adekwatnie do ich warunków zdrowotnych	✓ liczba osób, które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom/certyfikat) (osoby)	PCPR PUP OPS
Wspieranie realizacji programów integracyjnych obejmujących niepełnosprawne dzieci od najmłodszych lat	✓ ilość osób niepełnosprawnych objętych programami integracyjnymi (osoby)	PCPR PPP OPS
Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PCPR OPS

Cel operacyjny 4.5. Spopularyzowanie i wdrożenie zasad aktywnego i zdrowego starzenia się		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Upowszechnianie idei aktywnego i zdrowego starzenia się	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	PCPR trzeci sektor
Programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia	✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PCPR trzeci sektor

4.2. Priorytety polityki społecznej

Spośród 19 celów operacyjnych przyjętych w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, podporządkowanych celom strategicznym, wyodrębniono 4 priorytety polityki społecznej Powiatu Wałeckiego. Ich celem jest wskazanie szczególnych preferencji w reali-

zacji *Strategii*. Priorytety pełnią podwójną rolę: są informacją dla adresatów i beneficjentów *Strategii* oraz wpływają na kształt budżetu, ułatwiając Zarządowi i Radzie Powiatu dokonywanie trudnych wyborów w przypadku podziału ograniczonych środków budżetowych. Priorytety zostały dostosowane do horyzontu czasowego realizacji *Strategii* to jest na lata 2014 – 2020.

W kontekście pozyskania dodatkowych środków finansowych o powodzeniu realizacji *Strategii* w coraz większym stopniu będzie decydować jej spójność z *Programem Operacyjnym – Wiedza Edukacja Rozwój* oraz *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego*, a w pierwszych latach realizacji również z *Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki*. Zostanie ona osiągnięta poprzez spójność celów przyjętych w tych dokumentach. Priorytety rozwoju Powiatu Wałeckiego zawierają się w Priorytetach i Działaniach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój* oraz celach szczegółowych przyjętych dla regionu zachodniopomorskiego, a także *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Należy monitorować realizację priorytetów regionalnych i zabiegać, by na liście przypisanych im zadań regionalnych znalazły się te, które służą realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego*.

Priorytety rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Wałeckiego wybrano z uwzględnieniem trendów występujących w otoczeniu, prognozowanych procesów demograficznych, przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji społecznej Powiatu, wyników konsultacji społecznych oraz opinii ekspertów. Listę priorytetów prezentuje tablica 4.5.

Tablica 4.5.

Priorytety rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Wałeckiego

Priorytet	Cel operacyjny
Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	1.2.
Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	2.1.
Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy	3.1.
Wzrost poziomu zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji	4.1.

Wybór powyższych priorytetów rozwoju Powiatu ma następujące uzasadnienie:

- ✓ **Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze** (cel operacyjny 1.2.)

W ramach tego priorytetu realizowane będzie wsparcie bezpośrednie dla osób młodych bez pracy, które będzie przyczyniało się do ich aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na

rynku pracy. Na gruncie doświadczeń z dotychczasowej realizacji działań mających na celu aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem należy stwierdzić, iż środki wydatkowane na podniesienie poziomu przedsiębiorczości mają największą skuteczność, stąd wybór tego celu operacyjnego na priorytet *Strategii*. W rozwiniętych gospodarkach światowych czynnik przedsiębiorczości oraz samozatrudnienie, determinujące wielkość dochodów sektora MŚP, przyczyniają się wydatnie do dynamiki rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy oraz intensyfikacji przepływów międzygałęziowych. Dynamizm rozwoju samozatrudnienia, jego zróżnicowanie branżowe i większa niż w wypadku dużych przedsiębiorstw zdolność dostosowawcza do zmiennych warunków w otoczeniu są czynnikami stabilizującymi rozwój. Priorytetowe traktowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia wynika z ich roli w gospodarce oraz możliwości wspierania tego sektora w programach polityki rządowej i regionalnej realizowanych z wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej i funduszy krajowych.

Jednak – niezależnie od czynnika efektywności gospodarczej – najważniejszą kwestią z punktu widzenia *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest pozytywny wpływ przedsiębiorczości i samozatrudnienia na zapobieganie powstawaniu oraz minimalizowanie skutków problemów społecznych.

W listopadzie 2013 roku 708 osób młodych, które nie ukończyły 25 roku życia pozostawało w Powiecie Wałeckim bez pracy, co stanowiło 16,7% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia w tej grupie wiekowej wyniosła 27,4% (średnia dla Unii Europejskiej - 23,1%). Na koniec 2012 roku 1/5 wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby młode. Dla oceny sytuacji osób młodych na rynku pracy użyteczną kategorią okazuje się tzw. wskaźnik NEET, generujący dość wysokie koszty społeczne. W Polsce wyniósł on w 2012 roku 11,8% (ok. 1,5% niższy niż średnia UE). W Polsce w tej grupie przeważają kobiety w stosunku do mężczyzn (zwłaszcza w przedziale 25-29 lat) – odpowiednio 31,7 % do 17%, co może być związane z wycofywaniem się kobiet z aktywności edukacyjnej i zawodowej na skutek podejmowania obowiązków rodzicielskich.

Przeciwdziałanie zjawisku NEET jest jednym z istotnych wyzwań dla systemu edukacji i rynku pracy. Wyniki badania OECD wskazują, że w przypadku osób młodych (16-24 lata) które pozostają w edukacji lub/i w zatrudnieniu, wraz z wiekiem następuje przyrost kompetencji, natomiast w przypadku grupy NEET - następuje ich regresja. To właśnie brak umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego jest najczęściej podnoszonym argumentem w kontekście bezrobocia osób młodych. Wsparcie tej grupy powinno się zatem koncentrować wokół podnoszenia poziomu ich przedsiębiorczości, a w drugiej kolejności również staży zawodowych, praktycznej nauki zawodu, subsydiowanego zatrudnienia, czy szkoleń i kursów w zawodach, na które istnieje popyt na rynku pracy.

✓ **Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej**
(cel operacyjny 2.1.)

Sprawność funkcjonalna i organizacyjna infrastruktury systemu pomocy społecznej jest szczególnie ważna w sytuacji postępującego rozwarstwienia społeczeństwa, zubożenia części mieszkańców Powiatu Wałeckiego oraz dezintegracji społecznej i zawodowej, będących społeczną ceną dokonującej się transformacji gospodarczej i społecznej.

Dla rozwoju Powiatu istotne znaczenie ma stworzenie sieci wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Placówki wielofunkcyjne, będą łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

W ramach działań interwencyjnych placówki przyjmują dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego sprawowania całodobowej opieki i wychowania. Zapewniają doraźną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej, dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i moż-

liwości rozwojowych, opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego albo socjalizacyjnego, dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiedniej do zaburzeń i odchyśleń rozwojowych lub specyficznych trudności w uczeniu się. Do placówki interwencyjnej przyjmowane są dzieci powyżej 10 lat, niezależnie od miejsca zamieszkania. W wyjątkowych przypadkach, do placówki mogą być przyjmowane dzieci młodsze. Pobyt w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. Jeżeli postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji dziecka jest w toku, pobyt może być przedłużony - nie dłużej jednak niż o kolejne 3 miesiące.

Realizacja funkcji socjalizacyjnej placówki zapewnia dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodzicielskiej, dla którego nie znaleziono rodzinnej pieczy zastępczej, opiekę całodobową i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb. Placówka zapewnia dzieciom zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym - odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne, zapewnia kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

✓ ***Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy***
(cel operacyjny 3.1.)

Rozwój firm to w istotnym stopniu rozwój ich kapitału ludzkiego. Niski udział osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu, jest jedną z najczęściej wskazywanych barier dla rozwoju konkurencyjności polskich przedsiębiorstw. Odsetek osób w wieku 25-64 lata, biorących udział w edukacji (formalnej i nieformalnej) był w Polsce w 2013 r. (21%) o połowę niższy niż średnia dla krajów OECD (41%). Wśród pracujących, najczęściej podawanym powodem niepodnoszenia swoich kompetencji jest brak takiej potrzeby w pracy zawodowej, wskazywany przez 68% badanych. Wynikać to może z braku zarządzania zasobami ludzkimi przez przedsiębiorców oraz niskiego zaangażowania pracodawców w proces określania i kształtowania kompetencji niezbędnych na rynku. Wyzwaniem i barierą dla rozwoju innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki powoli staje się też niewystarczający poziom umiejętności dot. nowych technologii oraz deficyty pracowników na poziomie kompetencji cyfrowych. Co prawda w perspektywie finansowej 2007-2013 dostarczono na rynek wiele usług, których celem miał być rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników, jednak ich liczba nie zawsze szła w parze z wysoką jakością.

Samorząd Powiatu Wałeckiego jest organem prowadzącym szkoły i placówki oświatowe na poziomie ponadgimnazjalnym – w tym również prowadzących kształcenie zawodowe, a przede wszystkim jako szczebel administracji publicznej odpowiedzialny za stworzenie w powiecie optymalnych warunków prawno-organizacyjnych i materialnych do realizacji zasad powszechności oraz dostępności kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą, a także do ustawicznej edukacji dorosłych mieszkańców.

Przeprowadzona analiza struktury bezrobocia daje podstawy do określenia wyższej jakości kształcenia zawodowego jako klucza do rozwiązania przyczyn istotnej części tego zjawiska. Zaobserwowano wysoki odsetek bezrobotnych wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe – co było powiązane z nieaktualnością i nieadekwatnością ich kwalifikacji oraz brakiem dostosowania profili kształcenia do potrzeb rynku pracy.

✓ ***Wzrost poziomu zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji*** (cel operacyjny 4.1.)

Przygotowanie osób wykluczonych społecznie i zawodowo do wejścia na rynek pracy, jako element reintegracji realizowanej poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną, zawodową i edukacyjną, będzie miał decydujący wpływ – zarówno bezpośredni, jak i pośredni – na kluczowe problemy społeczne. Pozwoli na zidentyfikowanie oczekiwań i celów zawodowych, określenie trudności zawodowych, własnych zasobów, mocnych i słabych stron, ograniczeń i możliwości osób zdezintegrowanych. Na tej podstawie tworzone będą rozwiązania „na miarę” problemów poszczególnych osób, stanowiące rozwiązania ich problemów – zamiast dystrybuowania świadczeń. Taki priorytet działań pomocy społecznej ma doprowadzić do zniwelowania zjawiska „dziedziczności” problemów społecznych, skutecznego nauczania zaradności życiowej i zachowań pracowniczych, jak największej liczby klientów pomocy społecznej, zawężenia problemów społecznych do jak najmniejszej grupy skrajnie marginalizowanych.

Podwyższanie statusu zawodowego i społecznego poprzez przygotowanie do wejścia na rynek pracy ma nauczyć obecnych klientów pomocy społecznej samodzielności, uniezależnienia się od świadczeń, a przede wszystkim uczynić ich bardziej atrakcyjnymi dla pracodawców – zarówno obiektywnie, jak i w ich samoocenie.

Rozdział 5.

WDRAŻANIE STRATEGII

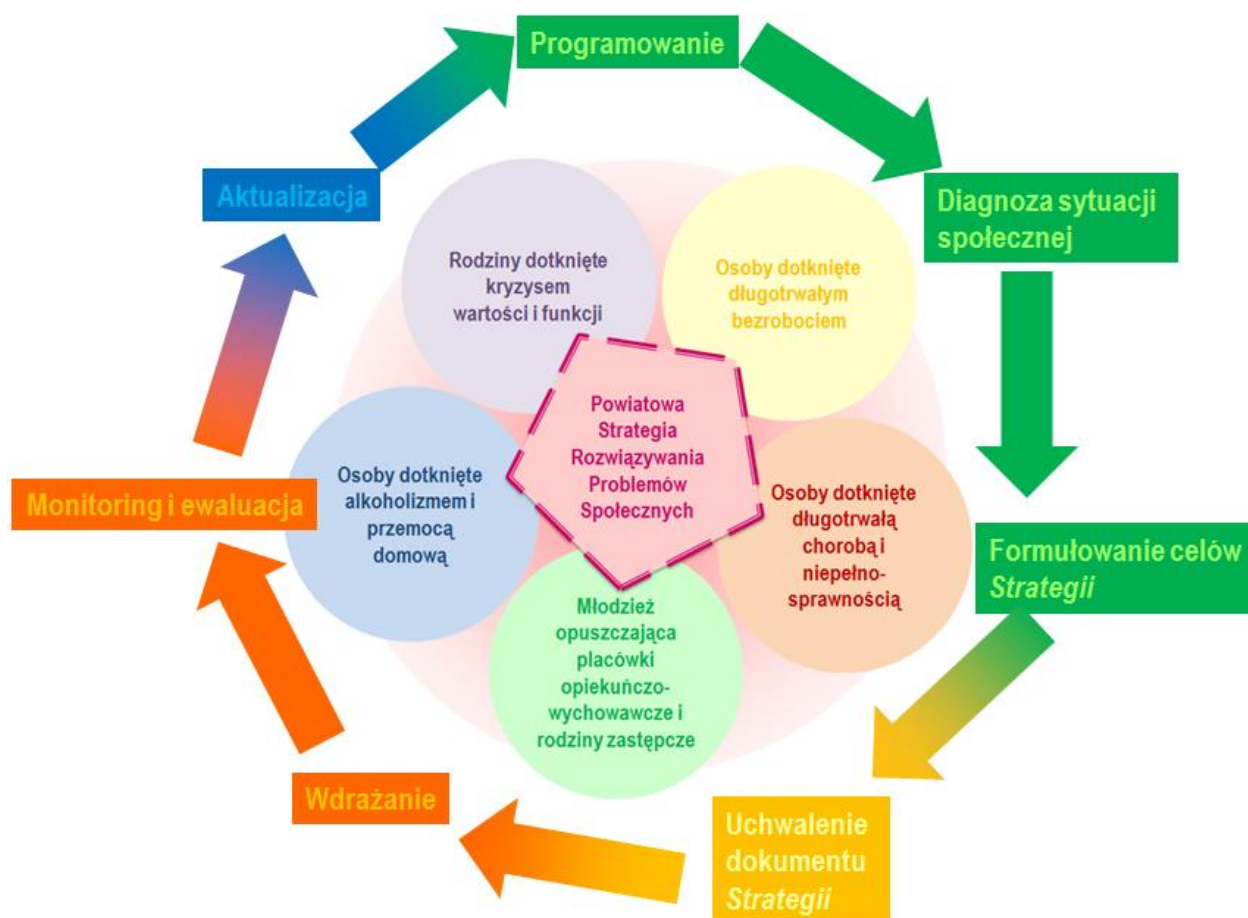
Programowanie *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Waleckiego* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Powiatu. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- opracowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 5.1

Rysunek 5.1

Proces wdrażania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Waleckiego

Źródło: Opracowanie własne

5.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Waleckiego* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystywaniu różnych narzędzi.

5.1.1. Zadania realizacyjne

Zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Waleckiego. Zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Powiatu i mają się przyczyniać do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Zadania są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąlczu, Powiatowy Urząd Pracy w Wąlczu oraz wyznaczone przez Starostę Waleckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego.

Istnieje również możliwość realizacji zadań przez podmioty prywatne i podmioty trzeciego sektora, zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, jak i w ramach zadań zleconych przez samorząd powiatowy. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Staroście Waleckiemu, jak i podmioty administracji wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

5.1.2. Sprawozdania z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdania z realizacji *Strategii* przygotowuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz wyznaczone przez Starostę Waleckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa w zakresie wdrażanych przez nie poszczególnych *Zadań* realizacyjnych. Sprawozdania opisują przebieg realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań* i *projektów*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania* i *projekty*.

Sprawozdania z realizacji *Strategii* są przedkładane Zarządowi Powiatu w terminie do dnia 31 marca po zakończeniu każdego kolejnego roku oraz prezentowane będą na stronie WWW Powiatu Waleckiego.

5.1.3. *Raport o Stanie Powiatu Waleckiego* (materiał informacyjny Zarządu Powiatu)

Jest on zbiorem w możliwie największym stopniu ujednoliconych informacji o stanie Powiatu obejmujących pełne spektrum jego życia. Przedstawia również pozycję Powiatu Waleckiego na tle województwa i kraju. *Raport* opisuje stan Powiatu na podstawie danych statystycznych

w ostatnim roku realizacji *Strategii* tj. w roku 2020, a publikowany jest w następnym roku, także na stronie WWW Powiatu Wałeckiego.

5.2 Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Wałeckiego uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

5.2.1. Rada Powiatu (RP)

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Wałeckiego.

Komisje stałe Rady mają wpisane w zakresy swoich działań monitorowanie i kontrolowanie realizacji *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych *zadań* i *projektów* realizacyjnych oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

5.2.2. Zarząd Powiatu (ZP)

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Wałeckiego oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Zarząd Powiatu powołuje podmioty wdrażające *Strategię*, do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy, należeć będą wyznaczone przez Starostę Wałeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji *Strategii*, *Raporcie o Stanie Powiatu*, wyników audytów zewnętrznych realizacji poszczególnych projektów, wskaźniki realizacji i ewaluacja projektów oraz innych dokumentów i danych statystycznych Zarząd Powiatu wnioskuje do Rady Powiatu o aktualizację *Strategii*. Aktualizacja może być dokonywana nie częściej niż raz w roku.

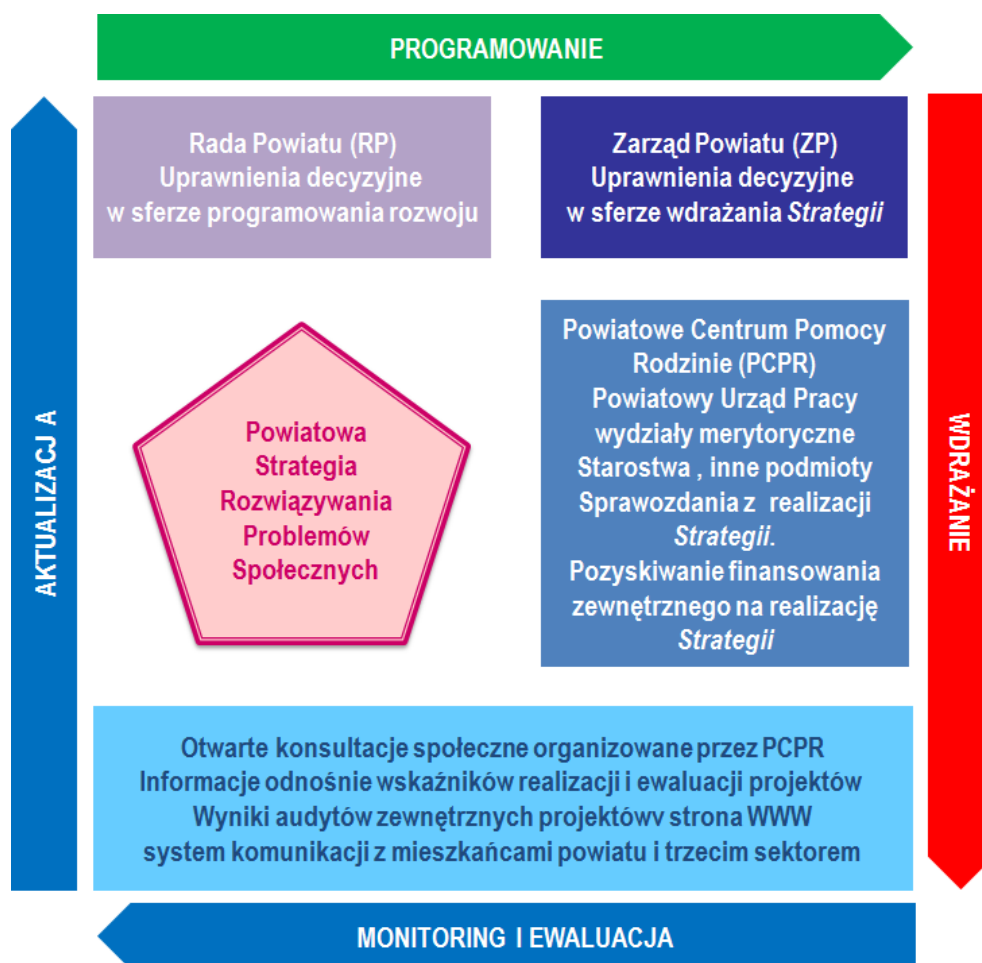
5.2.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie realizacji *Strategii*, równocześnie zbiera informacje o stopniu wykonania poszczególnych *zadań realizacyjnych* oraz osiągania celów operacyjnych oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje społeczne, a także zbiera informacje odnośnie wskaźników realizacji i ewaluacji projektów oraz wyniki audytów zewnętrznych projektów. W sprawozdaniach z realizacji *Strategii* PCPR informuje i przedstawia oceny oraz wnioski z postępów we wdrażaniu *Strategii*. PCPR wnioskuje do Zarządu Powiatu w sprawie utworzenia nowych, bądź likwidacji istniejących *zadań*.

Rysunek 5.2

Podmioty zarządzające wdrażaniem *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Waleckiego

Źródło: Opracowanie własne

5.2.4. Konsultacje społeczne

Dla opiniowania realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Waleckiego prowadzone będą otwarte konsultacje społeczne, organizowane i monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Konsultacje mają stwarzać możliwość wypowiedzi mieszkańców, ekspertów oraz różnych organizacji i podmiotów w sprawach związanych z realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Waleckiego.

Materiały uzyskane w ramach procesu uspołeczniania wdrażania *Strategii* są na bieżąco analizowane przez PCPR. Centrum przygotowuje syntetyczny raport, przedstawiając w nim najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z wdrażaniem *Strategii*. Raport przekazywany jest Zarządowi Powiatu, a także prezentowany na stronie WWW Powiatu Waleckiego.

Rozdział 6.

SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

6.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy i społeczny. Monitoring wskaźnikowy będzie prowadzony w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające zadania realizacyjne, zaś monitoring społeczny będzie na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne. Poziom osiągania każdego z celów operacyjnych i strategicznych będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji strategii tj. w 2020 roku, a poszczególnych zadań realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji Strategii wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem Raportu jest ocena osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji zadań, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane zadania.

6.2 Sposoby ewaluacji i aktualizacji

6.2.1 Ewaluacja

Ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i celów operacyjnych.

Ewaluacja zadań – w terminie do 31 marca każdego roku Zespół Wdrażający Strategii zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie raportów składanych do 31 stycznia przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu oraz wyznaczone przez Starostę Wałeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, którzy będą bezpośrednio nadzorować opracowanie i wdrażanie poszczególnych zadań. Materiał sprawozdawczy określa osiągnięty na koniec poprzedniego roku kalendarzowego poziom wskaźników przypisanych do każdego zadania. Następnie dokonywana jest ocena końcowa oraz formułowane są wnioski dla Zarządu Powiatu.

Ewaluacja celów operacyjnych – co trzy lata, rozpoczynając od 2017 roku, każdorazowo w terminie do 31 marca Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych na koniec roku kalendarzowego, korzystając przy tym także z informacji z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Ocenę okresową wraz ze sformułowaniem wniosków wykonuje zewnętrzna organizacja trzeciego sektora i przekazuje ją Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu.

6.2.2. Aktualizacja

Wynikające z monitorowania i oceny wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego*, zmiany w zapisach dokumentu mogą być dokonywane na bieżąco przez Zarząd Powiatu w *zadaniach* realizacyjnych na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ewentualne zmiany dotyczące *celów operacyjnych* i wybranych spośród nich priorytetów mogą być wprowadzone przez Radę Powiatu po każdorazowej ich okresowej ocenie, a *celów strategicznych* – nie częściej niż raz w ciągu kadencji samorządu, rozpoczynając od 2017 roku. Systematyczna aktualizacja *Strategii*, jest ukierunkowana na uwzględnienie w niej pojawiających się nowych zadań i wykorzystanie nowych możliwości.

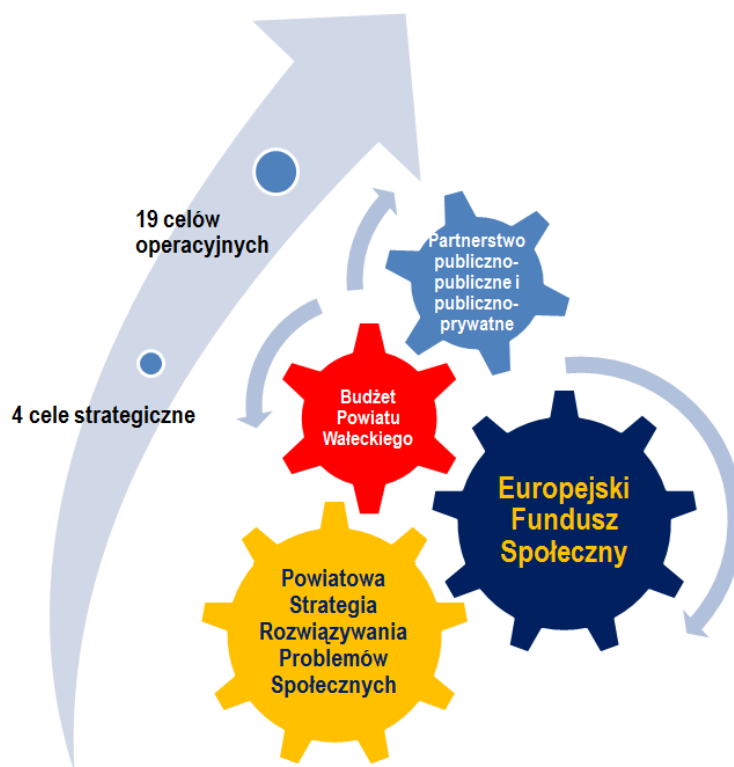
Projekty uchwał w sprawie zmian w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego*, wymagają przed skierowaniem ich do komisji i na sesję Rady Powiatu opinii Zarządu Powiatu.

6.3 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* tylko w części zależą od budżetu powiatu. Schemat realizacji i finansowania zadań przedstawiono na rysunku 6.1.

Rysunek 6.1

**Schemat finansowania realizacji
*Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego***

Źródło: Opracowanie własne

Samorząd Powiatu ma ograniczone środki do bezpośredniego finansowania realizacji *zadań* niezbędnych do osiągnięcia *celów strategicznych* i *operacyjnych*. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania *zadań* przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2014-2020 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie *zadań* służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Waleckim.

6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczonej dochodów budżetowych Powiatu montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Waleckiego.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Powiatu Waleckiego niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz alternatywę – w realizacji *zadań* przez samorząd Powiatowy. Ich walorem jest nie tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągania efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych;

- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych;
- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Powiatem;
- wspierania aktywnych obywateli Powiatu.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Powiatem (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

6.5. Program promocji i *Public Relations*

6.5.1. Założenia

Promocja będzie celową, systematyczną działalnością, która poprzez informowanie i *Public Relations* będzie wzmacniać znajomość *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* wśród społeczności lokalnej. Ma również na celu uświadomienie mieszkańcom w jaki sposób realizacja *Strategii* będzie wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych w ich otoczeniu oraz na zaspokajanie ich potrzeb.

Skuteczna realizacja *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* wymaga popularyzowania tworzenia i wspierania porozumień (sieci) publiczno-prywatnych, upowszechniania współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz społeczne i obywatelskie konsultowanie realizacji *Strategii*. Realizacja celów i priorytetów przyjętych w *Strategii* wymaga posiadania i prowadzenia przez samorząd Powiatu promocji i *Public Relations* w sposób zaplanowany i skoordynowany.

Zarząd Powiatu koordynuje działania informacyjne i promocyjne, między innymi – poprzez inicjowanie wspólnych przedsięwzięć ze wszystkimi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie *Strategii*. Za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* odpowiedzialne będą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz wyznaczone przez Starostę Wałeckiego stosowe wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego.

6.5.2. Cele i zasady

Cele programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność lokalna poinformowana na temat *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* – jej celach i sposobach realizacji;
- spopularyzowane działania samorządu Powiatowego ukierunkowane na realizację *zadań i projektów* służących rozwiązywaniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Powiatu Wałeckiego;
- spopularyzowane przedsięwzięcia sfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz podjęte działania ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych na realizację dodatkowych *zadań*;

- zapewniony powszechny dostęp do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze Powiatu Wałeckiego i osiągania *celów strategicznych Strategii*, w szczególności dla organizacji pozarządowych;
- Powiat Wałecki rozpoznawalny wśród innych ośrodków województwa zachodniopomorskiego jako ośrodek przyjazny inwestorom, społeczność ludzi otwartych oraz atrakcyjne miejsce zamieszkania i pracy.

Realizacja programu promocji i *Public Relations* będzie oparta na następujących zasadach:

- dostosowania działań promocyjnych do potrzeb i oczekiwań odbiorców;
- kształtowania pozytywnego wizerunku Powiatu Wałeckiego;
- równowagi pomiędzy promocją wewnętrzną i zewnętrzną.

Najważniejsze kierunki działań: poznawanie potrzeb i pragnień mieszkańców, uczestniczenie w istotnych konferencjach i wystawach, intensyfikacja współpracy z regionami partnerskimi, intensyfikacja współpracy z gminami Powiatu Wałeckiego i Powiatami ościennymi, intensyfikacja współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

6.5.3. Grupy docelowe

Grupy docelowe programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność Powiatu Wałeckiego;
- potencjalni inwestorzy z poza terenu Powiatu;
- potencjalni beneficjenci wsparcia ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących osiągnięciu *celów strategicznych Strategii*;
- organizacje pozarządowe;
- administracja publiczna zlokalizowana na terenie Powiatu Wałeckiego;
- władze regionalne województwa zachodniopomorskiego;
- organizacje zawodowe, środowisko biznesu i kultury;
- media.

6.5.4. Środki i instrumenty

Dla osiągnięcia zamierzonych celów programu promocji i *Public Relations* będą stosowane między innymi następujące środki i instrumenty:

- PUBLIKACJA *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego*, zarówno w postaci całego dokumentu jak też wersji popularyzatorskiej, zawierającej kluczowe informacje. Za publikację odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz wyznaczone przez Starostę Wałeckiego stosowne wydziały Starostwa Powiatowego;
- BROSZURY INFORMACYJNE i PUBLIKACJE związane z wdrażaniem poszczególnych *zadań realizacyjnych Strategii*, wydawane będą w każdym roku. Za publikację odpowiedzialne będą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy

oraz wyznaczone przez Starostę Wałeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego;

- SEMINARIA dla jednostek zaangażowanych we wdrażanie *zadań* realizacyjnych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego* oraz potencjalnych uczestników partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego oraz organizacji pozarządowych organizowane w celu usystematyzowania wiedzy związanej ze *Strategią*. Za organizację odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu;
- STWONA WWW zawierająca informacje o *zadaniach* i *projektach* realizacyjnych, publikacje sprawozdań z realizacji *Strategii*, *Raportu o Stanie Powiatu*. Strona WWW będzie bardzo istotnym elementem konsultacji społecznych dającym możliwość pobierania lub wypełniania ankiet na tematy związane z realizacją *Strategii*. Ponadto znajdują się na niej informacje o funduszach strukturalnych szczególnie na realizację projektów służących osiągnięciu *celów strategicznych Strategii* i zaangażowaniu finansowym UE. Za organizację odpowiedzialne będą stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego;
- WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI - prasą telewizją, rozgłośniami radiowymi o zasięgu lokalnym i regionalnym w celu upowszechnienia informacji związanych z wdrażaniem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałeckiego*. Za inicjowanie współpracy z mediami odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.